

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392

Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 1. — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri pošti. Ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Ugibanja o Rusiji

Vzporedno s svojimi vojnimi operacijami razvijata obe vojujoči se strani vedno večjo diplomatsko delavnost. To je zaradi tega razumljivo, ker stoji kar štiri velesile še vedno izven vojne. Toda z diplomatskega vidika zasluži v tej zvezi posebno pozornost pojav izredne zunanje-politične sebičnosti, ki ne odraja le politike obeh vojnih strank, temveč prav tako tudi politiko vseh velesil izven vojne. Brez upoštevanja tega značilnega činitelja v zadržanju nevtralnih ali nevojujočih se velesil si trenutnega diplomatskega položaja sploh ne moremo pravilno predstavljati.

Ako hočemo govoriti o politiki katerikoli velesile izven vojne, ne smemo prezreti nekaterih splošnih činiteljev, ki veljajo za vse te velesile brez razlike. Predvsem je izven dvoma, da so se vse odločile za politiko nevojevanja samo zaradi zavarovanja svojih posebnih interesov. Zato je že v naprej jasno, da se nobena izmed njih ne bo jutri angažirala v vojni iz simpatij ali ljubezni do tega ali onega vojnega tabora, temveč spet samo zaradi varovanja svojih lastnih interesov. Toda napaka bi bilo pričakovati, da bi zaradi vedno bolj jasne interesne skupnosti vsake izmed njih s tem ali onim vojnimi taborom morale nujno slediti tudi vojaške zveze na črti teh interesov, kajti do skrajnosti stopnjevanja zunanje-politični egoizem, kakor se danes uveljavlja, dopušča tudi izkoriščanje sedanje vojne brez neposredne povezanosti s tem ali onim vojnimi taborom. Tako se na primer že sedaj napoveduje morebitni poseg te ali one velesile v vojno samo kot ločeno in z vojno ne neposredno povezano dejanje, medtem ko se glede te ali one druge velesile izven vojne govori o možnosti spremembe njene sedanje politike, vendar ne v smislu prevzema kakih konkretnih obveznosti proti temu ali onemu vojnemu taboru, temveč samo kot dopolnilno dosedanjih pogodb in sporazumov zaradi lastnega zavarovanja za vsak primer.

Te pripombe se nam zde važne, ako hočemo stvarno in brez propagandnih primesti zasledovati razvoj politike vseh velesil izven vojne. Še posebej pa obeh evropskih Italije in Rusije, za kateri vlada trenutno največje zanimanje. Glede obeh se danes toliko piše in ugiblje — po večini seveda brez preverjenih dognanj — da bi samo ta ugibanja napolnila cele knjige. Katero izmed teh neštetihih ugibanj bo v nadaljnjem razvoju obveljalo kot točno, je v naprej nemogoče reči. Tudi pri vsem tem ne smemo pozabiti, da se presenečenja v sedanji vojni ne nanašajo samo na vojne operacije, temveč tudi na diplomacijo. Moč položaja velesil izven vojne, zlasti Italije in Rusije, pa je prav v tem, da ne dopuščata nobene vploda v svoje namene, še manj pa v svoje morebitne odločitve v zvezi s sedanjo vojno.

Ne smemo se zato čuditi, ako se danes ne le o italijanski, temveč tudi o sovjetski politiki toliko ugiblje. Ugibanja slone čisto na resničnih dejstvih, največkrat pa samo na teoretičnih domnevah. Ni brez pomena okolnost, da se danes o Rusiji najmanj piše in razglablja v Italiji in Nemčiji. V Nemčiji sicer slej ko prej opozarjajo na vsako manifestacijo ruske politike, ki govori v prilog Nemcem, toda ne zdi se, da bi katerikoli nemški list — niti med vrstami — dopuščal možnost kakih bistvenih sprememb moskovske politike, ki se danes v Nemčiji na splošno označuje kot politika stroge nevtralnosti in miru. Samo v tej zvezi opozarjajo nemški listi tudi na interese Rusije v glavnem zelo rezervirani, ne spuščajo pa se v neposredno ideološko polemiko z Moskvo. Glede Balkana tudi v Rimu opozarjajo na interes Moskve, da se v tem predelu ohrani mir, vendar ne brez svaril nekaterim balkanskim državam, v kolikor bi same skušale pomagati Rusiji, da izrabi trenutni položaj na evropskem jugovzhodu za razširjenje svojega vpliva na to področje.

Ameriški, zavezniški in tudi nevtralni tisk pa je poln samih novih ugibanj in domnev o ruski politiki. Navezuje jih v glavnem na tri okoliščine: na pogajanja z Anglijo, odnosno na angleške poskuse za boljše ureditev odnosov z Rusijo, na rusko uveljavljanje na Balkanu in bližnjem vzhodu ter končno na domnevo o ohladitvi odnosov med Moskvo in Berlinom kot posledice ruske zaskrbljenosti glede razvoja v neposredni sosesčini za primer nemške zmage. V tej zvezi se iz raznih virov navajajo zlasti informacije, po katerih naj bi bila sovjetska vlada sporočila vladam vseh ostalih velesil, da je zainteresirana na ohranitvi miru in sedanjega stanja na Balkanu.

Borbe za umik čez Kanal

Pri Dunkerque se Angleži še srdito branijo, medtem pa se z vso naglico vkrcavajo za prevoz v Anglijo — Do moria se je prebil tudi del pri Lilleu obkoljenih francoskih čet

borba zavezniških armad v Flandriji se bliža svojemu zaključku. Jedro angleških čet ekspedicijskega kora se je v družbi z nekaterimi oddelki belgijske vojske, ki se niso pokorili kapitulacijski naredbi kralja Leopolda umaknilo v četrkot Graveline — reka Aa — Casell — Ypres — reka Yser — Furnes — morje. V tem utrjenem predelu se angleške čete še obupno branijo. Njihov strateški položaj se je zadnjih 48 ur v toliko zboljšal, da imajo sedaj krita zapadni in vzhodni bok, kjer so preplavile angleške in belgijske ženijske čete ozemlje, kar zelo otežkoča napredovanje nemškimi oklopnimi in mehaniziranimi divizijam. Težino borb proti angleškim obrambnim oddelkom so morale prevzeti nemške pehotne divizije.

Zavezniške čete se še srdito branijo, iz česar se da sklepati, da je ostalo jedro angleške ekspedicijske vojske kljub vsem preizkušnjam in težkim udarcem moralno še čvrsto. Evakuacija ranjenec in že odvisnih čet se nadaljuje kljub neprestanim nemškim letalskim napadom ter je bilo po ameriških poročilih prepeljano preko Kanala že blizu 100.000 ljudi. Vodstvo zavezniških čet, ki je v rokah francoskega generala Blancharda in angleškega generala Gorta, je bilo postavljeno pred nalogo, kakršnih še ni reševal doslej noben vojsko-

vođa. Na eni strani mora skrbeti še vedno za čim bolj trdovratno obrambno zaščito, na drugi strani pa mora voditi sistematično vkrcavanje in prevoz zavezniških čet na angleška tla pod najtežjimi okolnostmi. Računati je treba s tem, da je večina pristaniških naprav v Dunkerqueu porušeni in da morajo prepeljavati čete do transportnih ladij s stotinami večjih in manjših čolnov, kar je vse zvezano z velikimi tehničnimi težavami pri samem vkrcavanju. Vse te operacije pa se vrše še povrh pod stalnimi napadi nemških letal.

Ako so zavezniška poročila točna, so se francoske divizije, ki so bile zajete v nemškem obroču pri Lilleu in Armentieresu z izredno drznostjo preble preko Casella proti morju. Pri položaju, kakršen je bil po poročilih iz obeh taborov še pred 48 urami, se zdá ta predor skoro neverjeten.

Seveda je pri vseh teh operacijah padlo ne malo število žrtev, mrtvih in ranjenih, a gotovo tudi ujetih. Številke še ne objavlja nobena stran.

ednic. Proti vsej tej premoči se zavezniška vojska vendarle uspešno brani. Zadnje straže držijo trdno postojanke ob Yseri, ostala vojska pa se počasi umika. Dve francoski diviziji, ki sta bili v okolici Lillea, sta se že prebili do obale in dospeli v Dunkerque.

90.000 Angležev prepeljanih čez Kanal

London, 31. maja. s. (Ass. Press). Po informacijah, ki so jih dobili ameriški invarijari v uradni angleški krogih, je bilo do danes prepeljanih iz Flandrije v Anglijo že približno 90.000 angleških vojakov, torej skoro polovica izmed skupno 175.000 mož, kolikor so šteli angleški oddelki v severni Franciji in Belgiji. Ostala tretjina angleške ekspedicijske vojske se nahaja na drugih postojankah v Franciji, ki so izven območja sedanjih operacij. O številu žrtev, ki jih je pretrpela angleška vojska v bojih v Flandriji, ne dajejo v angleških krogih nobenih podatkov.

London, 31. maja. s. (Reuter). V Londonu poudarjajo nocoj, da se pri Dunkerqueu še vedno bore proti nemškimi napadom rama ob rami angleški in francoski oddelki. Dunkerque sam je močno trpel zaradi neprestanih bombnih napadov nemških letal. Število človeških žrtev zaradi teh napadov pa je primeroma majhno.

Pretrsljiv pogled na izčrpane vojake

London, 31. maja. s. Posebni poročevalci angleškega radia, ki so opazovali prihod angleških čet iz Flandrije v južnovzhodne angleške luke, slikajo pretrsljive prizore ob priliki vrnitve. Neprestano noč in dan vozijo kljub najhujšemu bombardiranju nemških letal angleške vojne kakovosti trgovske in tovarne ladje, angleške, francoske in belgijske vojske iz Flandrije v Anglijo.

Vse ladje, ki pridejo v angleške luke, so do zadnjega kotička napolnjene z vojniki. Vsi so večinoma ranjeni ter pomanjkljivo oblačeni. Mnogi od njih so že po več dni brez hrane in brez spanja. Vojaki so pomešani brez ozira na šaržo in pripadnost edinicam in tudi brez ozira na narodnost. Večinoma so popolnoma izčrpani, toda kljub temu dobre volje. Pripovedujejo, kako so morali v Dunkerqueu do pasu bresti v vodi, da so prišli do svojih ladij, in sicer pod neprestanim obstreljevanjem nemških letal. Glavni pomol v Dunkerqueu so namreč nemška letala z bombami razdejala, tako da je rečno pristajanje ladij onemogočeno.

Vsi parniki, ki pripeljejo vojake v Anglijo, se takoj po njihovem izkrcanju, ki

se vrši z izredno hitrostjo, zopet vračajo v Dunkerque po nove oddelke. V lukah v Angliji čakajo dolgi vlaki, ki drug za drugim vozijo vojake v notranjost. Nekaj poročevalcev slika čuden prizor ob odhodu teh vlakov. Videl je vlake do zadnjega kotička polne vojakov, a je bilo kljub temu v njih vse popolnoma tiho. Čim vojaki zasedejo svoje sedeže, namreč takoj tudi vsi od utrujenosti zaspijo.

„Rotimo vas, dajte nam več letal“

London, 31. maja. AA. (Reuter). Tisoč in tisoč vojakov britanske ekspedicijske armade, ki se je vrnila iz Flandrije, so danes korakali skozi London. Mnogoštevilni vojaki so izjavljali, da je ekspedicijski armadi zbor prizadejal sovražniku izgube v razmerju 5:1 in da so povsod britanske čete dokazale svojo vojaško premoč. Pri Bogu vas rotimo, dajte nam več letal!

Priouxove zasluge

London, 31. maja. AA. Vojaški urednik Reuterja piše: Zelo važno je podčrtati razliko med nemško pehoto, ki pravkar operira v Flandriji in ki jo cenijo na 40 divizij, in nemškimi motoriziranimi enotami. Nemška vojska je zelo močna; to velja posebno za oklopne in za motorizirane enote. Toda jedro njenih čet je v prvi vrsti sestavljeno iz pehote, podobno kakor leta 1914. Včeraj je bilo govora o dveh glavnih napadih: prvem od vzhoda na zapad proti Nieuportu in drugem z juga proti Dunkerqueu. Ta napad je imel nalogo, da se Nemci polaste tamkajšnjih gričev. Kaže, da so bili boji na področju obeh napadov nezasiščeno ogorčeni in srditi. Nemci so napadli v strnjениh formacijah in so doživeli velike izgube. Sodeč po nekih znamenjih, se zdá, da Nemci niso pričakovali tolikšnega odpora, ampak so računali z lahko zmago tako rekoč brez prave bitke. Po zaslugi poplav je fronta okoli Dunkerquea zdaj mnogo bolj strnjena in zavezniška obramba ita upanje, da se bo dobro konsolidirala. Po drugi strani britansko letalstvo uspešno krije umik z nepretrganim metanjem bomb. General Prioux, poveljnik prve francoske armade, o katerem Nemci pravijo, da so ga ujeli, si je pridobil nesmrtno ime. Položaj, v kakršnega je zašel po belgijski kapitulaciji, je bil obupen. Toda general Prioux je hrabro odločno in neomajno ukrenil, kar je bilo treba ukreniti. Za samo dejstvo, da je ostane njegove armade nedotaknjene in da se je prebil do Dunkerquea, je zgovoren dokaz izrednih vrlin tega generala kot organizatorja in poveljnika.

Nemčija bo ponudila Franciji separaten mir?

Senzacionalne ameriške napovedi — Konference pri Hitlerju — Prekinjenje pogajanj med Anglijo in Italijo

Pariz, 31. maja. s. (Ass. Press). Po ameriških informacijah iz Berlina pripravljajo nemška vlada separaten mirovno ponudbo Franciji, ki naj bi ločila Francijo od Anglije. Kancelar Hitler namerava po teh vesteh poslati francoski vladi ultimát, da bo v primeru, če Francija to ponudbo odbije, vojna proti Franciji nadaljevana z vsemi sredstvi ter bo eventualno podvzel direktni nemški napad proti Parizu ali pa bočni napad tudi z italijanske strani. Senzacionalno odločitev v tem smislu pričakujejo od konference, ki jih ima kancelar Hitler v glavnem stanu nemške vojske z zunanjim ministrom Ribbentropom in drugimi najbližjimi sodelavci. Po vesteh iz Berlina je kancelar Hitler sprejel danes tudi italijanskega veleposlanika Alfierija. V Parizu prevladuje vtis, da sta Anglija in Francija tudi v sedanjem trenutku prav tako tesno povezani druga na drugo kakor kdajkoli prej ter da eventualna nemška separata ponudba nima izgledov na uspeh.

London, 31. maja. s. (Reuter). Uradno javljajo nocoj: Čeravno se je predsednik angleško-italijanske gospodarskega odbora sir Wilfrid Green vrnil v London, potem ko je dosegel z italijansko vlado v Rimu v načelu sporazum glede nove ureditve kontrabandne kontrole za italijanske ladje, italijanska vlada dne 28. maja sporočila angleški vladi, da je pogajanja v tej zadevi prekinila.

Angleži računajo z italijansko intervencijo

London, 31. maja. s. United Press poroča, da so spričo raznih zanesljivih znamenj diplomatski krogi v Londonu prepričani, da bo Italija vstopila v vojno proti Veliki Britaniji in Franciji, bržkone skupno s Španijo. Zavezniški so glede na to izdali že vse potrebne ukrepe na sredozemskem morju. Zavezniško brodovje je smotljivo znova zapustilo Aleksandrijo ter je sedaj na manevrih, pri katerih sodelujejo tudi angleške in francoske letalske sile.

Pozornost na Grčijo

Rim, 31. maja. s. (Ass. Press). Kakor izjavljajo v merodajnih italijanskih krogih, posveča Italija posebno pozornost udeleževanju Anglije in Francije v Grčiji. V merodajnih italijanskih krogih poudarjajo, da bi Italija takoj vojaško intervenirala, če bi zavezniške vojske poskusile zasesti Solun.

Angleška vojna poročila

Zavezniški odprli zatvornice na rekah Yser in Aa — Nemškim tankom onemogočeno napredovanje — V Anglijo prepeljani že močni oddelki zaveznikov

London, 31. maja. s. (Reuter). Pod zaščito topovskega ognja zavezniških vojnih ladij in letal se nadaljuje umik in prevoz angleške in francoske vojske ter dela belgijske vojske iz Flandrije. Točnega števila rešenih čet v merodajnih krogih v Londonu sicer ne povedo, dejstvo na je, da se je posrečilo prepeljati v Anglijo že zelo veliko število zavezniškega vojaštva. Skozi London gredo neprestano vojaški vlaki z vojniki iz Flandrije. Vojaki odhajajo najprej v svoje edince, od tam pa bodo poslani na kraše dopušte, nakar bodo zopet vključeni v vojsko.

Borbe v Flandriji se nadaljujejo s prejšnjo srditostjo. Poročila iz Pariza pravijo, da zavezniške čete krepko držijo obrambno linijo pri Dunkerqueu, nekako ob reki Yser. Zavezniške čete so bile tam ojačene z delom armade generala Priouxa, ki se ji je posrečilo prebiti se skozi nemške postojanke od Casella proti severu. Zavezniškom

pri obrambi Dunkerquea zelo pomaza dejstvo, da je bilo ozemlje jugozapadno od Dunkerquea, kakor tudi na vzhodu poplavljeno. Francoska vojska je skupno z belgijskimi oddelki odprla zapornice na rekah Aa in Yser, tako da je na eni strani poplavljenno vse ozemlje med Gravelinesom in St. Omerom, na drugi strani pa med Nieuportom in Ypresom v Belgiji. Voda stoji pol do en meter visoko, tla so razmešana in le nemškimi tankom onemogočeno napredovanje.

Pri obrambi Dunkerquea in umikalni operaciji sodelujejo vse tri vrste orožja. Kopna vojska krije predvsem umik, vojna mornarica obstreljuje s težkimi topovi nemške postojanke in omogoča prevoz vojske, pa tudi letalstvo uspešno sodeluje v operacijah. Po zanesljivih cenitvah se zdá, da so Nemci vrgli v boj proti zavezniški vojski v Severni Franciji okrog 40 svojih divizij in večino razpoložljivih oklopnih

Nekatera poročila gredo še dalje in napovedujejo celo formiranje posebnega bloka držav pod ruskim vodstvom. Koliko je tu resnice in koliko samo fantazije, porojene bodisi iz želja, bodisi iz kakih prikritih namenov alarmantnega izvora, je težko reči. Po zadržanju moskovskih krogov in sovjetskega tiska pa bi se zaenkrat ne dalo govoriti o čem drugem kakor o tem, da Rusija ne prikriva svojih interesov na evropskem jugovzhodu in da jih skuša z diplomatskimi sredstvi, ki so ji na razpolago, čim bolj zavarovati. Glede pogajanj z Anglijo in dozdevnega ohlajevanja odnosov z Nemčijo pa bi se dalo za sedaj kot pozitivno pribiti le to, da je Moskva že vse od

sklenitve nenapadalnega pakta z Nemčijo izza avgusta lanskega leta zvesta načelu, da z nobeno državo ne odklanja pogajanj, vendar ni v nobenem primeru pripravljena prevzeti obvez, naperjenih proti katerikoli drugi državi ali skupini držav. To pomeni, da hoče do nadaljnjega še vedno ohraniti popolno neodvisnost svojih zunanje-političnih odločitev, ki ji jih narekujejo samo njeni lastni državni interesi. To seveda v nadaljnjem razvoju ne izključuje morebitnih sprememb njenega sedanjega zadržanja, toda šele v nadaljnjem razvoju in pod vplivom neposredne prizadetosti njenih interesov, o čemer pa za sedaj ni mogoče več kakor ugibati.

Izgube angleške vojne mornarice

Ob norveški obali potopljena križarka „Curlew“ in rušilec „Glowworm“, v Rokavskem prelivu trije rušilci

London, 31. maja. s. (Reuter). Angleška admiralteta javlja, da so ob severni norveški obali sovražni bombniki potopili angleško križarko »Curlew« (4.300 ton), štiri oficirje in 5 mornarjev s križarke pogrešajo.

Križarka »Curlew« je bila zgrajena še tekem svetovne vojne, pozneje pa je bila preurejena v protiletalsko križarko. V zadnjem času je uspešno sodelovala v operacijah mornarice pred Narvikom ter pri spremljanju vojaških konvojov preko Severnega morja. Pri napadu na križarko je bilo več nemških bombnikov sestreljenih.

Angleška admiralteta je objavila nadalje sinocni izgubo treh angleških rušilcev, ki so sodelovali pri operacijah v Kanalu. So to rušilci »Grouthorn« in »Grenade« ter »Wakefull«. Prva dva, ki sta bila zgrajena leta 1936, sta imela po 1330 ton in normalno po 145 mož posadke, rušilec »Wakefull« pa je bil zgrajen leta 1917. S temi izgubami se je povečalo število angleških rušilcev, ki so bili potopljeni v teku sedanje vojne, na 17. Ob izbruhu vojne je imela

Anglija 179 rušilcev. Medtem je bilo zgrajenih že več novih.

London, 31. maja. AA. (Reuter). Uradno poročajo, da so oblastva vpisala britanski rušilec »Glowworm«, ki so ga Nemci zadeli v bojih ob norveški obali, v seznam izgubljenih ladij. Ubilih je 7 častnikov in 105 mornarjev. Naknadno so ugotovili, da je en častnik ujet in 39 mornarjev.

Ob španski obali torpedirani parniki

Lizbona, 31. maja. s. (Reuter). Zadnje dni je neka podmornica v bližini španske obale potopila tri trgovske ladje. Prva žrtev je bil argentinski parnik »Uruguay«, ki je vozil pšenico v Španijo. Kakor poročajo iz Argentine, je potopitev prve argentinske ladje izzvala veliko ogorčenje in povzročila več demonstracij. Nadalje je bila potopljena mala francoska ribiška ladja »Julia«. Posadko se je posrečilo rešiti na obalo. Tretja žrtev je angleška petrolejska ladja »Telena«, ki jo je neznan podmornica zažgala in potopila z ognjem svojih topov.

Nemška vojna poročila

Odpor zaveznikov že skoro popolnoma strt — Nemške divizije v Flandriji in Artoisu se pripravljajo za nove akcije — Naloga nemške vojne mornarice

Berlin, 31. maja. br. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je opoldne objavilo naslednje vojno poročilo:

Pretežni del francoske vojske v severovzhodni Franciji je razbit ali ujet, le na nekaterih krajih se razbiti in obkoljeni oddelki še upirajo, a bo odpor v kratkem strt.

Napad na postojanke angleške vojske, ki so stisnjene v plitev, le nekaj kilometrov globok in z zavezniškimi kanali zavarovan lok, vzdolž obale med Furnesom, Berguesom ter zapadno od Dunkerquea, je v teku. Sovražnik se tam trdovratno brani in si prizadeva, da bi rešil na ladje čim več vojakov, čeprav brez opreme. Okrog Cas-

sela obkoljene angleške čete so bile pri poskusu, da prodro proti severu, razbite. Pretežni del nemških divizij v Artoisu in Flandriji je sedaj sproščen in pripravljen izpolniti nove naloge. Število ujetnikov kakor tudi množine plena, doslej ni bilo mogoče niti površno še dognati.

Vremenski položaj je močno vplival na akcijo letalskih vojnih sil v teku 30. maja. Kljub temu so bile pristaniške naprave v Dunkerqueu znova napadene.

Nemška vojna mornarica je prevzela obalno obrambo na vsem obalnem področ-

Nadaljevanje na II. str.

Ju Nizozemske ter onih delov Belgije in Francije, ki so v nemških rokah. Nekemu nemškemu brzemu čolnu je uspelo pred belgijsko obalo s torpedom potopiti en sovražni rušilec.

V noči na 31. maj so angleška letala znova napadla nevojasko objekto v severni Nemčiji. Bisivene škode nikjer niso napravile. V južnem Holsteinu so nemška lovška letala sestrelila en sovražni bombnik.

V severni Franciji je sovražnik v letalskih spopadih izgubil tri francoska, pred Stavangerjem pa eno angleško bojno letalo. Dve nemški letali se pogrešata.

Nemško pojasnilo k položaju

Berlin, 31. maja. AA. (DNB). Verjetno je, da bo minilo še nekaj dni, preden bo mo gootovili dokončno število ujetnikov in količino plena ter rezultate ene izmed največjih operacij v vojni zgodovini. Ko smo najprej ujeli poveljnika devete armade generala Girauda, smo zdaj ujeli tudi poveljnika prve francoske armade generala Priouxa. Čeprav se nimamo točnega pregleda rezultatov nemške akcije v tem odzisku lahko že zdaj reče mo, da so v ujetih francoskih generalov nikakor še ni izčrpano.

Poslednja črta pred Dunkerqueom, kjer se sovražnik upira, poteka na ozkem mestu, ki sega približno 10 km v globino. O kakšnem koridorju okrog obale ne more biti govora. Vremenske razmere, ki so zelo

neugodne za letalske akcije, gredo zmanjšan v korist umikajočim se sovražnim četam. Gosta megla varuje sovražno vojsko, toda nemške čete se vkljub temu čedalje bolj približujejo obali. Bliza se dan, ko bo obala Kanala in Severnega morja do nemške meje popolnoma v nemških rokah. Zavzetje te obrežne črte bo za nadaljni razvoj vojne odločilnega pomena. Medtem pa zahtevajo boji na obali velike vojske napore.

Skupna akcija mornarice, topništva in letalstva in posebnih čet poteka na vsej obrežni fronti, ki se nadaljuje proti zapadu. Te posebne čete nemške vojske mornarice so zavzele postojanke na nizozemski, belgijski in francoski obali, kjer se poslužujejo obrežnih baterij vseh kalibrov, ki jih ojačujejo z novimi baterijami. V svetovni vojni so mornariški oddelki pod vodstvom admirala Schröderja držali na obali prednje krilo na zapadni fronti. Ta korpus mornarice, ki je sodeloval pri najbolj ogroženih bojih v Flandriji, je moral zdržati tudi ves pritisk sovražnih sil z morja, ki se takrat ni dal zmanjšati z močnim letalstvom.

Berlin, 31. maja. AA. (DNB). Neštete britanske prevozne in pomožne ladje in rušilci so že nekaj dni zbrani v Kanalu, da rešijo moštvo in material angleške ekspedicijske armade. Nemška bojna letala neprestano napadajo sovražne čete pri vkrcavanju, in ladje, ki prevažajo vojaštvo čez preliv. Naši nagli bojni čolni učinkovito podpirajo napade naših letal.

RUSKI POSLANIK LAVRENTIJEV NA OBISKU V BEOGRADU

Sovjetski poslanik iz Sofije in naš zunanji minister sta včeraj v Beogradu izmenjala listine o ratifikaciji sklenjenih pogodb

Beograd, 31. maja. p. Davi ob 6.10 je prispela v Beograd sovjetska delegacija. V delegaciji so sovjetski poslanik v Sofiji Anatol Josipovič Lavrentijev, tajnik sovjetskega poslanstva v Sofiji Aleksander Konstantijevič Krijev, zastopnik agencije Tass za Balkan Vladimir Aleksandrovič Morozov in poslaniška uradnica v Sofiji Nadežda Strigova. Delegacija je prišla v Beograd z nalogo, da zamenja z zastopniki naše vlade dokumente o ratifikaciji v Moskvi sklenjenih pogodb o trgovini, pomorski plovidbi in plačilnem prometu med Jugoslavijo in Rusijo. Na železniški postaji so sovjetsko delegacijo sprejeli nametnik zunanjega ministrstva Vladimir Markovič, podšef protokola dr. Matić. Šef odseka presbiroja in bivši član naše delegacije v Moskvi dr. Dimić ter večje število novinarjev. Ruska delegacija se je odpravila v hotel »Srbski kralj«, kjer so bile zanj rezervirane sobe.

sta obiskala potem podpredsednika vlade dr. Vladka Mačka, s katerim sta imela prav tako daljši razgovor. O tem razgovoru je dr. Maček kasneje izjavil novinarjem: »Ne morem reči nič drugega, kakor sem dejal že gospodu poslaniku: da mi je posebno drago, da ga lahko pozdravim ne samo kot zastopnika SSSR, nego tudi kot predstavnika bratskega ruskega naroda in to v imenu kraljevine Jugoslavije, kakor tudi v imenu hrvaškega naroda, ki ga tu zastopam.«

Poslanik Lavrentijev se je iz predsedstva vlade odpravil v trgovinsko ministrstvo, kjer ga je sprejel minister dr. Andres. Tudi on je pozneje novinarjem izjavil, da mu je zelo drago, da je mogel pozdraviti zastopnika Sovjetske Rusije, in se pomeniti z njim. Razgovor je bil zelo priščen.

Izmenjava ratifikacijskih listin

Končno se je poslanik Lavrentijev z adno, Strigovo odpravil nazaj v zunanje ministrstvo, kjer je z našim zunanjim ministrom dr. Cincar-Markovićem podpisal dokument o izmenjavi ratifikacijskih dokumentov o gospodarskih pogodbah med Jugoslavijo in Rusijo. Tudi k podpisu teh dokumentov so bili pripuščeni novinarji. Polez sovjetske delegacije in našega zunanjega ministra so bili prisotni pomočniki zunanjega ministra dr. Pilič. Smiljanić in Jukić. Novinarji so vse prizore slikali. Med poslanikom Lavrentijevom in zunanjim ministrom dr. Cincar-Markovićem se je razvil priščen razgovor. Poslanik je govoril rusko, Cincar-Marković srbsko in sta se dobro razumela. Novinarjem pa je naš zunanji minister izjavil:

»Kakor vam je znano, je prišel g. poslanik Lavrentijev v Beograd zaradi izmenjave ratifikacijskih listin o trgovinskem in

pomorskem sporazumu med SSSR in kraljevino Jugoslavijo. Meni je posebno drago, da sem mogel pozdraviti prvega uradnega zastopnika SSSR in zelo sem zadovoljen tudi z obema sporazumoma.«

Kosilo v zunanjem ministrstvu

Rusko delegacijo je zunanji minister zatem povedel v sosednjo dvorano, kjer je priredil kosilo. Na kosilu so bili poleg ruskih gostov in našega zunanjega ministra še dr. Ivan Andres, minister za trgovino in industrijo, dr. Milorad Djordjević, bivši finančni minister in naš delegat na moskovskih pogajanjih, pomočniki zunanjega ministra Milivoj Smiljanić, Milivoj Pilič, dr. Sava Obradović in dr. Ilija Jukić, dalje dr. Ljubisa Mikić, podguverner Narodne banke, dr. Rudolf Bičanić, šef direktorice za zunanjo trgovino, Predrag Milojević, šef Centralnega presbiroja, ter višji uradniki zunanjega ministrstva in Centralnega presbiroja.

Vladimir Morozov, šef službe sovjetske agencije Tass v Sofiji je izkoristil današnji dan za obiske pri raznih novinarskih ustanovah. V Centralnem presbiroju ga je sprejel šef Milojević. Posetil je tudi redakcije »Politike«, »Pravde« in »Vremena«.

Na Avali

Ob 18.30 se je vsa ruska delegacija odpravila na Avalo, kjer je položila venec pred grob Neznanega junaka. Trgovinski minister dr. Andres jim je v hotelu na Avali zvečer ob 8. priredil intimno večerjo.

V avdienci

Beograd, 31. maja. AA. Danes ob 16. je Nj. Vis. knez namestnik sprejel v Belem dvoru v avdienci Anatolija Josipoviča Lavrentijeva, sovjetskega poslanika v Sofiji.

Belgijska zbornica vztraja na strani zaveznikov

Vlada izdala odlok glede prevzema vseh vladarskih dolžnosti

Pariz, 31. maja. s. (Reuter). V Limogesu, kjer ima belgijska vlada začasno svoje novo bivališče, se je vršila danes popolna skupna seja belgijskega senata in parlamenta. Potem ko sta uvodoma obe zbornici izrazili navdušeno zahvalo Franciji za gostoljubni sprejem belgijskih politikov in beguncev, je podal ministriški predsednik Pierlot poročilo o izrednih ukrepih, ki jih je objavila belgijska vlada. Pierlot je dejal dalje, da je Belgija vstopila v vojno ob strani Anglije in Francije in da bo odločila orožje skupno s svojimi zavezniki samo v primeru, če bodo doseženi njeni vojni cilji, ki se glase: Mir, neodvisnost in svoboda Belgije.

Pariz, 31. maja. s. (Reuter). Belgijka vlada je imela včeraj nekatere v Franciji sejo. Po seji je bil objavljen odlok vlade, ki pravi: V imenu belgijskega naroda in z ozirom na dejstvo, da se nahaja belgijski kralj v sovražni oblasti, so ministri na svoji seji prišli do zaključka, da belgijski kralj ne more izvrševati svoje vladarske oblasti.

Današnji belgijski uradni list objavlja dva dekreta belgijske vlade, ki ju je ta sprejela na svoji sinočnji seji. Prvi dekret ugotavlja, da je kralj v oblasti sovražnika in zato ne more izvrševati svojih vladarskih dolžnosti, drugi pa odreja, da izvršuje do nadaljnjega vladarske dolžnosti belgijska vlada.

Službeni nastopni obiski

Po krajšem odmoru so se vsi člani sovjetske delegacije v spremstvu podšefa protokola dr. Matića odpravili na maršalstvo dvora, kjer so se ob 10.15 vpisali v dvorске knjige, nato pa so v pisarni kraljevih namestnikov pustili svoje vizitke. Potem so šli v zunanje ministrstvo, kjer jih je sprejel zunanji minister dr. Cincar-Marković. Minister jih je priščno pozdravil ter se je nato celo uro razgovarjal s poslanikom Lavrentijevom. Ob 11.30 so odšli v predsedstvo vlade, kjer jih je sprejel ministriški predsednik Dragiša Cvetković. S sovjetskim poslanikom je predsednik vlade govoril pol ure. V kabinet ministrskega predsednika so bili pripuščeni tudi novinarji, ki so Dragišo Cvetkovića in Lavrentijeva našli v dobrem razpoloženju ter so ju slikali.

Poslanik Lavrentijev in gđ. Strigova

Francoska vojna poročila

Štirikotnik zavezniške vojske okoli Dunkerquea - Armada generala Priouxa se prebija skozi nemške čete Nemški napadi odbiti

Pariz, 31. maja. AA. (Havas). Včerajšnji dan in sinočnja noč nista prinesla nobene spremembe položaja za francosko in britansko vojsko na severozapadu. V velikem loku ob obali okoli Dunkerquea so britanske in francoske čete zasedle utrjene postojanke, ob katerih so se razbili vsi nemški napadi. Zavezniški obrambi pomaga zlasti poplavljeni ozemlje, ker so zavezniki pri umiku razdeljali vse nasipe ob mnogostevnih prekopih. Kakor nekoč pri piramidah v Egiptu ali pri Marengu v Italiji so zavezniške čete ustvarile velik štirikotnik vojske, tako da se potrebna ojačenja lahko s kar največjo hitrostjo pošljejo na vse strani. Tako je dunkeška pokrajina podobna močni utrdbi, ki jo brani na eni strani morje, na drugi strani pa poplavljeni ozemlje. V ta utrjeni pas se skušajo prebiti francoske čete armade generala Priouxa, ki so že zastupile za seboj kritično področje grifve med Casellom in Flandrijo in se v središčih bojih prebija skozi nemške čete. Po spletni sodbi strokovnjakov velja ta umik, ki mu je cilj rešiti čim več oddelkov iz Flandrije na Anglesko, za klasičen primer strategije umika. Vsi opazovalci izrekajo priznanje zavezniškim četam in njihovi morali.

Pariz, 31. maja. AA. (Havas). Uradno sporočilo vrhovnega poveljstva z dne 31. maja jutraj pravi:

Na severu se operacije nadaljujejo z isto srčnostjo okoli Dunkerquea. Na Sommi in Aisni so bile gotove kraljeve akcije pehote z obeh strani. Med Aisno in Meuse mečne artiljerijske borbe. Med Meuse in Mozelo je bil odbit sovražni napad.

Koronjska črta

London, 31. maja. AA. (Reuter). Črta, ki jo drže zavezniške čete v določeni razdalji od flandrijske obale, ima ime koronjske črte. To ime spominja na vojno v Španiji l. 1808. V Corogui se je tedaj izvršil znameniti umik angleških čet pod poveljstvom sira Johna Moora, ki je padel med boji zadnjih čet, ki so omogočile večini njegove vojske vkrcanje.

Operacije armade generala Priouxa

Pariz, 31. maja. AA. (Havas). Zavezniške čete se še zmerom čvrsto držijo ne samo v utrjenem področju Dunkerquea, ki je skoraj popolnoma obdano s poplavo, temveč tudi zapadno od reke Yser. Armada generala Priouxa, ki prihaja z juga proti severu, se čedalje bolj približuje Dunkerqueu. Večjim oddelkom armade generala Priouxa se je že posrečilo priti v varno območje in prekoračiti holmsko črto, ki jo Nemci drže pri Casellu. Kljub hudemu nemškemu pritisku je tudi drugi del armade generala Priouxa prodir do gorске pokrajine, kjer si zdaj skuša utreti prehod. Ostali deli te armade, ki tudi predstavljajo pomembne elemente, nadaljujejo boj v zaledju. V Dunkerqueu pomaga zavezniška armada, ki jo zavezniška protiletalska obramba učinkovito podpira, pri vkrcavanju ranjencev in tistih čet, ki niso potrebne za poznejšo obrambo utrjenega pasu, in pri reševanju materiala.

Na Sommi se vrše samo kraljeve operacije; Francozi so manjše nemške protinapade z lahkoto odbili. Na Aisni so Nemci skušali pri Rethelu tri napade na južni breg reke, a so se jim izjavili. V Argonni se je vnel precej srdit topniški boj, naktar so Nemci poslali v borbo patrulje, a so jih Francozi zavrnilli.

Pariz, 31. maja. AA. (Havas). V pristojnih krogih kar najodločneje zavračajo glasove o dozdevnem samomoru generala Gamelina in o ustrelitvi generala Corapa. Doslje ni še nobenih poročil o generalu Priouxi, ki se je s svojimi četami bil za

fronto samo. Vojaški krogi ne potrjujejo pa tudi ne zavračajo glasov, da bi bili generala Priouxa Nemci ujeli.

»Borba brez milosti«

Pariz, 31. maja. AA. (Havas). Glede borbe v Flandriji pravi Charles Morris, da se vodi tam fantastična borba brez milosti. Zamisel moderne vojne še daleč ne dosega tega, kar se dogaja v belgijski in francoski Flandriji od torka. Nemci mečejo v borbo množice, ki neprestano napadajo. Francozi in Angleži odgovarjajo s silno energijo. V borbi so tudi letalske in pomorske sile. »Ordre« pravi o junaški borbi zavezniške severne vojske da predstavljajo napori vojske, priti do morja, pravo epopejo. Zavezniki se borijo na vse strani. Nemci, ki mečejo v borbo svojo pihoto, imajo ogromne izgube. »Epoque« piše, da se bitka v Franciji razvija v smeri, ki je Nemci gotovo niso želeli. Nemci so pričakovali, da bo kapitulacija belgijske vojske imela posledico zlom armade generala Blancharda. Nemška poročila skušajo orisati manever severne armade, ki gre proti morju. Kot potkuz boga v neredu. Nič ni bolj netočno kot to. Položaj severne vojske je resen in se je zdel obupen. Ko je kapituliral kralj Leopold, toda položaj se popravlja.

Odlikovanje admirala Abriala

Pariz, 31. maja. AA. (Reuter). Admiral Abrial, poveljnik francoske vojske mornarice, ki je pomagal pri evakuaciji britanskega ekspedicijskega armačnega zbora iz Flandrije, je odlikovan z velikim križem legije časti.

»Belgijska izdaja ob Albertovem kanalu«

Pariz, 31. maja. s. (Ass Press). V francoskih vojaških krogih sedaj naglašajo, da se je nemški vojski posrečilo že od vsega začetka prodrati skozi Belgijo samo s pomočjo belgijske izdaje. sicer bi lahko zavezniške vojske še danes držale obrambne postojanke ob Albertovem kanalu. Da ob začetku operacij ni bil pogan v zrak neki most blizu Maastrichta preko katerega so potem Nemci v glavnem prodrali, je treba pripisati skoro gotovo izdaji.

Sodelovanje belgijskih čet

Pariz, 31. maja. AA. (Reuter). Belgijška oblastva v Parizu poročajo uradno, da se belgijske čete še vedno bore v Flandriji skupaj s francoskimi in britanskimi četami.

Umik zahteva velike spretnosti

London, 31. maja. AA. (Reuter). Iz pooblaščenega londonskega vira se je zvedelo, da se evakuacija angleških in francoskih čet na severu Francije neprestano nadaljuje, vendar ne navajajo njihovega števila; pravilo je, da je to število veliko. Zavezniške čete drže zdaj črto v določeni razdalji od obale. Nemci so večkrat izjavljali, da zasledujejo britansko vojsko, ki beži v neredu proti obali. K temu je treba pripomniti, da je ni operacije, ki bi bila tako težavna, kakor je umik in ponovno vkrcavanje, s katerim se končuje ta umik. To je operacija, ki zahteva več spretnosti, več hrabrosti in več discipline, kakor katerakoli druga vojna operacija. Če vpoštujemo, da se vse to dogaja v tem času posebno na odprtih peščinah, kjer ni nobenih zavetišč in skrivališč in kjer ni moči nibe-sar ukreniti, ne da bi Nemci o tem izvedeli, je popolnoma očitno, da tu ni moglo biti nobenega nereda in da se ne more go-

voriti o britanski armadi, ki beži pred sovražnikom.

Vsi angleški listi soglasno poveljujejo odlično zdržanje zavezniških čet, ki se bore v silno neugodnih okoliščinah, a kljub temu uspešno branijo umik britanskega ekspedicijskega zbora. Listi posebno hvallijo način, kako se je francosko vrhovno poveljstvo znašlo v novem položaju. Po drugi strani pišejo tudi o čedalje živahnem ritmu izdelovanja vojnega materiala na vseh področjih, posebno glede letalstva. Izrekajo prepričanje, da se zavezniki ne bodo omejili na defenzivno vojno, temveč bodo v danem trenutku prešli v protinapad, ki bo — kakor pravijo listi — odločilnega pomena za končni rezultat vojne.

Francozi grade z vso naglico tanke

London, 31. maja. AA. (Reuter). Vojaški sodruidnik »Daily Telegrapha« piše, da je verjetno, da bo nova francoska četa, ki jo zastopa 15 generalov, poskušala pridoliti na času ter reorganizirati vojsko na osnovi novega položaja na bojišču. Smatra se, da je nemške oklopne sile mogoče premagati samo z zavezniškimi oklopnimi silami. Da bi bilo to mogoče, se mora francoska industrija truditi, da v čim hitrejšem ritmu proizvađa tanke in oklopne avtomobile. Lahko se smatra, da bo v kratkem izdelanih tisoč tankov po 100 ton, tri tisoč po 30 do 50 ton in šest tisoč po 10 do 20 ton. S takimi silami, ki bodo uporabljene tako za defenzivno kakor ofenzivno, bo imel francoski generalni štab možnost, da odpre pot odlični francoski pehoti in topništvu.

Letalske bitke

London, 31. maja. AA. (Reuter). Uradno sporočajo, da so angleške eskadrile stopile v toku včerajšnjega dneva v borbo s skupino 24 nemških bombnikov in 20 lovskih letal. V toku borbe so zbile 9 nemških bombnikov in eno lovsko letalo. Na angleški strani ni bilo izgub. V pokrajini okoli Narvika je bilo zbito v zadnjih dneh 13 nemških letal. Angleška letala so se včeraj tudi drugod uspešno udeleževala. Skupno s francoskimi enotami so izvedla vrsto poletov, v toku katerih so bombardirala ceste, letališča in mostove.

London, 31. maja. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo javlja, da so angleška letala tekom včerajšnjega dne uspešno izvajala operacije proti nemški vojski z namenom, da razbremene zavezniško vojsko v Flandriji. Ponovno so bile razpršene formacije sovražnih letal, ki so jim bile prizadete tudi zelo resne izgube. Najmanj 77 nemških letal je bilo tekom dneva uničenih. Istočasno so angleški bombniki napadali transportne in oklopne nemške oddelke ter uničevali mostove in strojniška oporišča. S teh operacij so se vrnila vsa angleška letala. Angleški hidroplani so sestrelili dve sovražni letali, dve drugi pa poškodovali. Izmed angleških hidroplanov jih pogrešajo 12, vendar so se posadke treh letal rešile.

Molitve za zmago v Franciji

Pariz, 31. maja. AA. (Havas). Danes so bile v vseh cerkvah na Francoskem posebne molitve za zmago zaveznikov. V Parizu je bil posebno slovesen obred v cerkvi Naše Gospe. Molitve se bodo nadaljevale tudi še jutri. Apostolski nuncij Valerio je služil mašo.

Sklepi poljske vlade

Pariz, 31. maja. AA. (Havas). Poljska vlada je imela pod predsedstvom predsednika republike Rackiewiczza sejo, na kateri je bila sprejeta resolucija, ki se v njej izražajo simpatije norveškemu, belgijskemu in nizozemskemu narodu. Resolucija izražajo spoštovanje norveškemu kralju Haakonu in holandski kraljici Viljemi, oboja pa gesto kralja Leopolda. Na koncu se izražajo zaupanje v zmago zaveznikov.

Zemunska vremenska napoved za 1. junij: Toplejšje. Postopno zboljšanje vremena z nekoliko zjasnitve, vendar bo še zmerom precej oblačnosti v gorskih predelih. Možnost neviht in ploh.

Široka pooblastila generala Ironsidea

Postal bo ne samo poveljnik vse domače vojske, ampak tudi vse civilne zaščite

London, 31. maja. s. (Ass. Press.) Po informacijah iz dobro poučenih krogov bo dobil novi poveljnik domače angleške vojske general Ironside najbrže polnomočje, da prevzame vrhovno poveljstvo ne samo nad vso domačo vojsko, temveč tudi nad vso civilno zaščito in njeno koordinacijo z vojsko. General Ironside bo imel tudi pravico, da v primeru potrebe proglašajo obredno stanje.

Poliicijske oblasti v Angliji nadaljujejo z varnostnimi ukrepi proti morebitnim tujim agentom. Ob vsem doljnem teku Temze so bile izvršene policijske preiskave v vrsti hiš, kjer stanujejo tuji državljani. V Londonu so bile v gotovih delih mesta izvedene racije večjega obsega. Mnogo sumljivih oseb je bilo aretiranih in poslanih v internacije.

London, 31. maja. AA. (Reuter) Minister za notranjo varnost je izdal proglaš, v katerem pravi, da morajo z ozirom na današnji položaj biti vsi angleški državljani pripravljani, da bodo poklicani podzastavo.

Minister za ljudsko zdravje Macdonald je imel po radiu govor, v katerem je dejal, da bo vojna prenešana v kratkem v Anglijo. Pozval je zato starše, naj prijavijo otroke za evakuacijo, ki se bo v kratkem začela izvajati. Pričakovati je posebno napadov na industrijska središča. V nedeljo bodo evakuirani otroci iz mest ob vzhočni in jugovzhodni obali.

London, 31. maja. AA. (Havas) Danes je bila objavljena uredba, na osnovi katere je prepovedano bivati vsem Avstrijcem in Nemcem od 16. do 60 leta, ki še niso internirani, v gotovih pokrajinah. Za bivanje v teh pokrajinah bodo morali imeti posebno dovoljenje.

London, 31. maja. AA. Da se zagotovi oddajanje točnih poročil londonski javnosti, če bi bile zveze pretregnane, je vlada izdala ukrepe, ki jih je danes pojasnil sir William Deeds, uradnik informacijskega ministrstva. Vsa občinski odbor — takšnih odborov je v Velikem Londonu 900 — mora ustanoviti informacijski odbor, ki bo imel nalogo dostavljati verodostojne vesti z okrožnicami ali pa v najnum primeru ustno. Informacijsko ministrstvo pripravlja izredno poročevalsko službo v vsej državi.

Seja angleškega tajnega sveta

London, 31. maja. s. (Reuter). Danes se je vršila v Buckinghamski palači pod predsedstvom kralja Jurija seja tajnega sveta. Pozneje je sprejel kralj v avdienco novega šefa domače vojske generala Ironsidea in novega ministra za blokado Daltona.

Vloga vojne mornarice in letalstva

London, 31. maja. AA. (Reuter). Zanimivo je, da so Nemci po izgubi večine svojega brodogradilni, da vojna mornarica nič več ne pomeni in da je letalstvo prevzelo vlogo mornarice. Toda nemško letalstvo ni moglo preprečiti vkrcavanja zavezniških čet in tudi ni moglo prizadeti posebne škode ladjam, ki izvršujejo to težko nalogo. Izkrčavanje zavezniških čet je najzapravnejši primer kombinirane operacije kopne vojske, vojne mornarice in letalstva. To sodelovanje vseh treh vrst

Povečanje produkcije vojnega orožja

London, 31. maja. AA. (Reuter). Minister za oskrbo Morrison je danes izjavil, da je apel vlade na municijsko industrijo, naj pomnoži in pospeši produkcijo, obrodil odlični uspeh. Povečanje produkcije je očitno. Če bi se kje opazila znamenja počasnosti ali nesposobnosti, bo minister posegel po svojih pooblastilih. Nikdar ne bo dovolil, da bi posebno gmotni ali finančni interesi kogarkoli zadrževali britanske napore za zmago.

Položaj Švice

Bern, 31. maja. AA. (Havas) Švicarski parlamentarni odbor za zunanje zadeve je imel sejo, po kateri je bilo izdano sporočilo, da je Švica še nadalje odločena braniti svojo neodvisnost, smatra pa, da za sedaj ni razlogov, iz katerih bi se dalskilepati, da je nevtiralnost Švice ogrožena. V sporočilu se ponovno naglašajo želja, da se nevtiralnost ohrani za vsako ceno ter se odobravajo sklepi švicarske vlade, da pomaga pri izmenjavi ujetnikov vojskujočih se držav in sploh prispeva k ublažitvi trpljenja, nastalega zaradi sedanje vojne.

Po zasedbi Narvika

Stockholm, 31. maja. AA. Posebni Havasov dopisnik poroča naslednje podrobnosti o zavzetju Narvika:

Narvik je padel v roke zaveznikov po borbi, ki je trajala čez 20 ur. Borbe so se vodile najprej v okolici Narvika, ter so se polagoma prenesle v samo mesto, kjer so bile borbe prsa ob prsa. Klince so bile zavzete druga za drugo. Borb za Narvik sta se udeležila poleg kopne vojske tudi letalstvo in vojna mornarica. Na strani zaveznikov so sodelovali tudi Norvežani, Poljaki in Kanadci. Nemške čete, ki so se hrabro borile, niso mogle računati na nobeno pomoč, ker so morale štediti z municijo. Tudi nemška letala niso mogla uspešno nastopiti proti zavezniškim letalom. Sestreljenih je bilo večje število nemških letal. Zadnje borbe so se vodile v noči med torkom in sredo popoldne, ko so zavezniške čete vkorakale v Narvik.

Moskva in zavezniki

Berlin, 31. maja. z. Iz ameriških virov prihajajoče vesti o močnosti zblizanja Sovjetske Rusije z zapadnimi velesilama v merodajnih berlinskih krogih odločno zavračajo in naglašajo, da imajo popolno zaupanje v Stalina, ki je temeljito spoznal imperializem zapadne plutokracije in mu ne bo šel več na lim.

Basel, 31. maja. z. »Basler Nationalzeitung« se bavi z obošajni med Londonom in Moskvo in se čudi nepričakovani zavrnitvi angleških predlogov s strani Moskve. Pod temi okoliščinami izgleda, potovanje Crippsa v Moskvo kakor nekako vsiljevanje, ni pa tudi izključeno, da tiči za vsem tem je manever, ki naj omogoči Moskvi akcijo v kakl drugi smeri. Značilno je tudi, da je Moskva s svojim komunikacijem očitno desavirala svojega londonskega poslanika Majskega.

Naši kraji in ljudje

Jubilejni koncert Trboveljskega slavčka

Trbovlje, 31. maja
Trboveljski slavčki priredijo v nedeljo ob 16. v Sokoškem domu koncert, s katerim bo zvezana proslava desetletnega glasbenega dela našega najboljšega jugoslovenskega mladinskega pevskega zbora. Kdo pač danes še ne pozna naših mladih pevcev in pevk, ki so ob strokovnem vodstvu svojega pevskega učitelja dirigenta g. Šuligoja ponesli lepoto jugoslovenske pesmi daleč preko domovinskih meja. Nedeljski koncert bo gotovo ena redkih umetniških prireditelj, za katero vlada izredno zanimanje. Pevski zbor naše rudarske mladine bo v nedeljo s svojim nastopom zaključil prvo obdobje svojega društvenega dela. Jubilej je še mlad, kakor so mladi njegovi pevci, in vendar se lahko ponosa z glasbenim vzponom, ki ga na področju pevke kulture druga društva dosežejo šele ob svojih zlatih jubilejih Veliko delo naših Slavčkov bo najbolje pokazala zanimiva razstava cele vrste grafikonov in diagramov, na katerih so zahtevne stotere pevke manifestacije naše rudarske mladine, ki je v tem kratkem razdobju zapela na 215 glasbenih prireditvah. Naš radio je prenašal kar 32 Slavčkovih koncertov in je pesem naše rudarske mladine pri posebnem koncertnem nastopu dospela celo v Ameriko, ki je naše pevce poslušala preko 110 ameriških radijskih postaj! Če te številke nam govore o velikanskem glasbenem propagandnem delu tega mladinskega zbora.

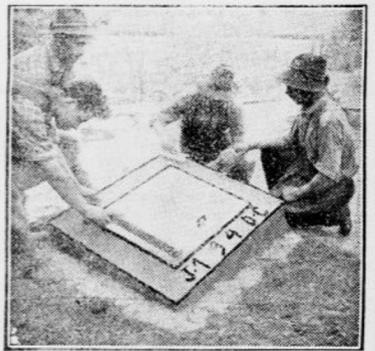
Razumljivo je, da je visoko umetniško

ustvarjanje zbora zbudilo pozornost vse naše javnosti in je bil Trboveljski slavček deležen vsestranske podpore odločujočih činiteljev, katerim je pri srcu umetniško izoblikovanje naše pevke kulture. Posebne naklonjenosti sta za svoje neumorno glasbeno delo deležna Trboveljski slavček in njegov dirigent g. Šuligoj pri kraljevskem namestniku g. Stankoviću, ki ves čas z velikim zanimanjem podpira razvoj tega rudarskega pevskega zbora ter je društvo v znak svojega priznanja ob priliki desetletnice poklonil svojo sliko z lastnoročnim podpisom. Enake podpore so mladi pevci deležni od Trboveljske premogokopne družbe. Trbovlje same pa so seveda lahko ponosne na svoje mlade pevce, ki so iz črnega industrijskega revirja ustvarili kulturno središče mednarodnega slovesa. Pesem »Mi smo pa od tam doma«, zapeta iz mladih trboveljskih grl. je Trbovljam dala gotovo svetlejši prizvok.

Sporod koncerta bo obsegal izbrana dela Adamiča, Lajovića, Osterca, Kogoja, Tomca, Grbca, Mirka, dr. Švare, Krajčija in Šina. Solistka sopranistka gđ. Režika Koritnikova, ki je izšla iz zbora Slavčkov in uspešno nadaljuje študije solističnega petja v Ljubljani pod vodstvom rektorja g. Julija Betetta, bo zapela nekaj opernih arij, v duetu z gđ. Pepco Vidergarjevo pa nekaj Kogojevih skladb. Na klavirju bo spremljal operni kapelnik g. dr. Švara. Prepričani smo, da bodo vse Trbovlje sodelovale pri tej kulturni glasbeni prireditvi naše dece.

Studence imajo nov vodovod

Poljčane, 31. maja
Včasih so iz Studence pod Bočem hodili po vodo pretežno v samostan, kjer je še danes na dvočrtni velik vodnjak z izvrstno vodo. To pa se je zdelo za preveliko motenje samostanskega življenja in so zato začeli misliti na gradnjo vodovoda.

Prvotno je bilo mišljeno, da se izpelje vodovod iz ribnika na samostanskem dvorišču. Za ta načrt se je posebno zavzemal rajniški šolski upravitelj Jože Kokl. Ker pa bi se delala, kakor je smatral samostan, s tem škoda na samostanskem prostoru in bi mogoče kdaj tam zmanjkalo vode, je predlagal župnik g. Cede drugi načrt in ga naposled tudi izvedel. Kmalu pa se je pokazala napaka tega vodovoda: voda je poleti, ko so jo ljudje najbolj potrebovali, usahnila, pozimi pa je zmrznila. V pretekli zimi je bil vodovod na primer dva meseca zamrzel. Ker ta vodovod torej ni ustrezal potrebam, je dal pobudo za nov vodovod zopet župnik gospod Cede. Obrnil pa se je s prošnjo za denarno in strokovno pomoč na higienski zavod, ki je poslal v Studence poseben tehnični odbor, ki si je ogledal teren, nato pa so bili kmalu izdelani načrti in sta bila za zgraditev vodo-

voda izdano potrebno dovoljenje in podpora.

Gradnja se je začela lansko jesen in zadnja dela so bila te dni dovršena. Voda je odlična.

Zajetje izvirka je vzhodno od trga pod Golnikom. Izdatnost izvirka izkazuje po večkratnih meritvah tudi v suši 20 litrov vode na minuto, kar je dnevno okrog 29 tisoč litrov vode. To je za trg, katerega celodnevna poraba vode je zaenkrat preračunana na maksimum do 10.000 litrov dnevno; več kakor dovolj.

Proračun v znesku 60.000 din se bo verjetno zaradi podražitve materiala delno zvišal. Prispevali pa so za vodovod 23.000 din higienski zavod, 20.000 din banovina, 3.000 din občina Poljčane in 14.000 din. interesi. Delo je izvršil higienski zavod v lastni režiji.

Gostinski nameščenci in minimalne mezde

Z 8. majem letos je stopila v veljavo odredba kraljevske banske uprave za dravsko banovino, ki ureja prejemke gostinskih nameščencev na podlagi tabele minimalnih mezd. Minimalne mezde za gostinske nameščence se ločijo za kvalificirano in ne-kvalificirano osebje ter je njih višina odvisna od vrste podjetja in kraja, v katerem je podjetje. Med kvalificirano pomožno osebje štejemo ono, ki ima strokovno izobrazbo. To stopnjo pa doseže lahko tudi ono osebje, ki nima strokovne izobrazbe, a napravi pozneje poseben izpit in ono, ki ima poleg izpita vsaj štiri leta strokovne zaposlitve pri kvalificiranih delih gostinskega obrata. Med kvalificirana dela spadajo tista, ki jih vrše upravitelji hotelov, plačilni natakariji, natakariji, portirji kuharji in slaščičarji. Višina mezde je razvidna iz zadevne tabele te odredbe. Minimalna mesečna plača se določa tako, da se minimalna urna meza pomnoži s številom delovnih ur, torej z 10, ker velja za gostinska podjetja 10-urni delovni čas, in se ta dnevna minimalna meza pomnoži s 25, ker ima mesec 25 delovnih dni. Pomožno osebje, ki

je pri službodajalcu na hrani, si mora pristiiti vračunati to v plačo po določeni lestvici. Osebe ima tedaj hrano tudi ob prostih dnevih. Delodajalec, ki ne daje hrane osebj, seveda ne more zahtevati vračunanja hrane v plačo.

Posebnost odredbe je v tem, da se napitnina, odnosno kjer ni napitnine pavšal iz obvezne napitnine vračunava v plačo. Delodajalci podjetij kjer ni obvezne postrežnine, smejo uslužbenstvu, ki bi napitnino prejemalo, na račun napitnine odtegniti četrtino mezde, ki je določena s to odredbo. Kjer je napitnina odpravljena in uvedena obvezna postrežnina, se izplačuje uslužbenstvu pavšal po 250 din mesečno, ako dohodek iz obvezne postrežnine ni večji od 1000 din mesečno, ako pa je večji kakor 1000, se izplača pavšal v taki višini, da dosežeta obvezna postrežnina in pavšal vsoto 1250 din. Lastniki kavarn, kje ni obvezne postrežnine, morajo plačati pavšal po 250 din mesečno. V vsakem primeru pa morajo uslužbenci gostinskih podjetij ob vračunanju hrane in stanovanja ter pavšala za napitnino prejeti vsaj minimalno mezo. Na kraju določa odredba, v katerem primeru minimalne mezde ne veljajo. Od Zveze gostinskih nameščencev Jugoslavije, sekcije v Ljubljani, ki je dala pobudo za uveljavljanje te odredbe in stalno sodelovala pri zadevnih konferencah, smo dobili obvestilo, da bo zadevna odredba v celoti tiskana tudi v njenem strokovnem listu.

Posebej se opozarjajo gostinski nameščenci, da preuče dobro določbe te odredbe in vsako neizvajanje javijo svoji strokovni organizaciji v svrhu ureditve S 1 junijem prejmejo gostinski uslužbenci mesečno plačo za čas od 8. do 31. maja že po novi odredbi, v kolikor ta ni bila višja

Poziv

vsem slovenskim humanitarnim, socialnim, kulturnim, prosvetnim, gospodarskim, verskim društvom in organizacijam ter krajevnim odborom Jugoslovenske unije za zaščito otrok

V okviru letošnjih otroških dni, ki se vrše z geslom: »Otrokom je treba ob velikih nesrečah najprej pomagati« in ki so v sedanjem resnem času v eminentnem interesu za zaščito otrok in mater, vas prosimo, da vzamete ta naš poziv kar najresneje in z največjo pozornostjo na znanje:

Cas, v katerem živimo, nam narekuje najstrožjo pripravljenost. V tej pripravljenosti nikakor ne sme biti vrzeli v pogledu zaščite naših otrok in mater v primeru vojne. Ta zaščita mora biti organizirana tako, da ne bo niti enega otroka, niti ene matere, ki bi jim v danem trenutku ne mogli nuditi pomoči in varnosti.

Za zaščito, to je pomoč in varnost, ki naj se nudi otrokom in materam tam, kjer se bodo v slučaju potrebe naselili, je treba takoj zbrati potreben material in denarna sredstva. Zato vas prosimo, da takoj pristopite v svojem delokrogu k zbiranju materialnih in denarnih sredstev, pri čemer upoštevajte sledeče:

- 1) Obrnite se takoj v predmetni zadevi na vse svoje člane, kakor tudi na vso ostalo javnost v svojem delokrogu s prošnjo, da prispevajo za opremo otrok in mater, s čimer pač razpočagajo. V poštev prihaja predvsem: blago za rjuhe, perilo, obleka, slamnjače, koci, odeje, kosi otroškega perila in obleke, obutev, nogavice, otroške košare, nahrbtniki, vreče, plašči itd., dalje vse vrste posoda, jedilni pribor, pribor za šivanje itd., skratka vse, karkoli se da uporabiti v sil. Vsaka najmanjša stvar je dobrodošla.
- 2) Vse zbrani material dostavite takoj po najkrajši poti ali vašemu krajevemu odboru unije ali pa na naslov: Jugoslovenska unija za zaščito otrok, Ljubljana, Tyrševa 23. Poslani material se bo takoj pregledal, razpredil in odposlal v kraje, kjer se bodo otroci in matere v primeru vojne naseljevali.
- 3) V kolikor bi kdo ne mogel prispevati v materialu, naj prispeva v denarju. Ves,

Z željo, da omogočimo ogled tega prekrasnega filma še tistim, ki ga doslej še niso videli — smo izjemoma podaljšali, toda edinole za danes

Luisse Rainer: Dramatska šola

Prekrasen film, nepopisno lepe vsebine in tako odlično igran in režiran, da Vam bo žal, če ga zamudite!

KINO UNION, tel. 22-21 Ob 16., 19. in 21. uri

Jutri premiera: »NJENA PEVA LJUBEZEN«

v te svrhe nabrani denar dostavite takoj vašemu krajevemu odboru unije ali pa ga nakažite po poštni položnici št. 13882 na naslov: Jug. unija za zaščito otrok, Ljubljana, Beethovnova ul. 14/I. Iz tega denarja se bo nabavilo izključno samo blago in oprema za otroke, da se izpolnijo zaloge.

Apeliramo na vsa gornja društva, organizacije in ustanove kot celokupno slovensko zasebno iniciativo, da se odzovejo stoddotno, da s tem izpričajo upravičenost svojega obstoja. Zavedajte se, da je s tem vašim delom povezana tudi usoda slovenskih otrok in mater v primeru vojne. Zato pristopite k temu delu takoj in z največjim elanom.

Smatrajte to obvestilo za naš morda zadnji poziv, da storite svojo dolžnost. O uspehu prosimo za kratko poročilo, ki ga dostavite svojemu krajevemu odboru unije ali pa podpisani uniji.

Jugosl. unija za zaščito otrok, Ljubljana.

S tehniške srednje šole na univerzo

O vprašanju sprejema absolventov tehniških srednjih šol na domače tehniške fakultete smo že v tekočem šolskem letu prinesli več informativnih člankov. Letos je dne 10. aprila ljubljanska zbornica za trgovino, obrt in industrijo predložila ministru trgovine in industrije novo spomenico, v kateri se sklicuje na sklepe in resolucije konferencie o strokovnem šolstvu od meseca februarja 1938 in zahteva skorajšnjo rešitev vprašanja prestopa absol-

Dva, ki so ju po smrti ločili

Fant pokopan cerkveno, dekle pa brez blagoslova

Novo mesto, 31. maja

Nekje na Dolenjskem sta šla prostovoljno v smrt dekle in fant. Ker pač nista imela izgledov, da bi sklenila v doglednem času zakonsko zvezo. Na brezu Krke, kjer sta se sporazumno domenila da gresta v skupno smrt, sta napisala staršem poslovilno pismo nato pa se čvrsto prevzela z vrvo in tako objeta zdrsnila v globoko Krko, kjer sta se takoj tudi utopila.

Po preteku treh tednov so zdaj ljudje našli obe trupli. Našli pa so tudi poslovilno pismo, v katerem iskreno prosita za skupni pokop. Dekletovi starši so bili takoj odločeni, da izvrše poslednjo voljo svoje ljubljene hčerke, istotako tudi starši

nesrečnega fanta. Razlika je bila samo v tem, da nista spadala v eno in isto faro. Dekletovi starši so želeli, da oba pokopajo na farnem pokopališču pri Sv. Križu, fantovi starši pa so želeli, da se izvrši pokop obeh v fari na Čatežu. Ker med prizadetimi starši ni prišlo do soglasja, se je pokop slednjič izvršil ločeno, vsak izmed obeh nesrečnikov je bil pokopan na domačem farnem pokopališču. Na splošno začudenje faranov dekle ni bilo deležno cerkvenega pokopa, dočim je bil njen fant pokopan po vseh pravilih in obrelih svete katoliške cerkve. Prebivalci obeh far se sedaj sprašujejo, v čem sta se pookoina v pogledu prostovoljne smrti razlikovala da ju je glede pokopa zadela tako različna usoda.

Dva roparja v mlinarjevi spalnici

Mlinar in žena ležita ranjena v bolnišnici

Maribor, 31. maja

Loče pri Poljčanah z okolico so pod težkim vtisom razburilivega, krvavega dogodka, ki je globoko pretresel vse prebivalstvo. V Draži vasi pri Ločah pri Poljčanah ima 69letni mlinar in posestnik Franc Vučeji svoj mlin in prijazno posestvo. Znan je kot dober gospodar in bogat kosestnik. Skupno s svojo ženo je spal v zgornjem delu svoje domačije, dočim spi domača hčerka z drugimi uslužbenci v spodnjem delu. Današnja noč je bila za Vučejeve grozna in težka. Kmalu po polnočji se je s poslednjimi močmi privlekel v spodnji del domačije Franc Vučeji. Bil je ves krvav. S komaj slišno besedo je sporočil hčerki, da so ga med spanjem napadli neznan roparji. Kmalu za tem se je Vučeji onesvestil, hčerka in ostali domači so pohiteli do gornje spalnice, kjer so našli nezavestno in vso krvavo Vučejevo ženo.

Franca Vučeja in njegovo ženo so prepeljali v mariborsko bolnišnico. Oba sta še zmerom nezavestna. tako da ni mogoče dobiti točnih, podrobnih pojasnil o tem, kako je potekel krvavi roparski dogodek v njuni spalnici. Franc Vučeji ima na glavi krvave poškodbe. Čez obraz je ves porazan, razen tega ima poškodbe tudi na levi strani telesa. Poškodbe so od sekire ali noža. Vučejeva žena ima usodne poškodbe na glavi, ki je na pol razklana.

Poškodbe potekajo očitno od silovitega udara s sekiro. Oba se borita s smrtjo. Po njihnih poškodbah je soditi, da so ju napadli in ranili izredno brezobzirni in krvoločni ljudje. Zaradi ropota mlinarskega kolesa niso domači slišali, kaj se zgoraj dogaja.

Drzni roparski napadaleci so opravili svoj gnusni posel okoli polnoči. Opravili so s seboj okoli 1000 dinarjev, ki so jih našli v blagajni. Razen tega so ukradli tudi razne vložne knjžice. Višina vlog ni točno znana, ker veta za to le Vučeji in njegova žena, ki se pa ne nista ocvestila. Roparji so očitno dobro poznali domače razmere pri Vučejevih. Posrečilo se jim je, da so neopaženo prišli v spalnico starega Vučeja. Verjetno je, da sta se zaradi ropota, ki so ga povzročili neznan roparji, prebudila, pa so potem roparji navallili na oba ter jima prizadejali smrtno nevarne poškodbe. Drugeče si namreč ni mogoče razložiti, zakaj bi ju brez vzroka sredi spanja napadli, razen če so se hoteli že vnaprej brez ozira na uspeh roparskega podviga iznebiti vsake žive priče.

Domači so takoj obvestili o dogodku orožnike, ki so takoj pričeli s temeljitimi poizvedbami in ki so že uravnali preiskavo v določeno smer na podlagi sumljivih okoliščin. Javnost pa se opozarja, naj bo previdna pri morebitnem poizkusu, da bi storilci skušali priti do denarja s pomočjo ukradenih hranilnih knjžic.

Kulturni pregled

»Blazni Kronos 1940«

Satirična porogljivka je eden najprikladnejših umetniških izrazov časa, ki sta ga Igor Torkar in Nikolaj Pirnat označila z naslovom svoje skupne knjige »Blazni Kronos 1940«. Njuna knjiga je legitimen otrok teh dni, ko najhladnejša resničnost ustreza fantastičnim prividom in ko je v vsakdanjih stolpcih listov več predstavljen groze, kakor nekoč v najbolj »krvavih« romanih. V takem času ni več ne prostora ne nastojenja za lahko, idilično književnost, razen če iščejo čitatelji kratkotrajne omame s fantazijskimi podobami minulega sveta. Literatura teh dni je lahko predvsem heroična, kakor je bila v starih tragedijah ali v pesnitvah takega značaja, kot je Dantejeva »La Divina Commedia«, odnosno satirična s tistim nevsljivim moralnim patosom, ki je vedno stal za porogljivim smehom časa in človeku. V pravi satiri se vedno sprošča razočarana ljubezen, ponizano dostojanstvo, izdana vera, prevrajeno zaupanje, preslepljen pogled, ki se je na mah zdrnil pred stvarnostjo.

Igor Torkar je eden naših najmlajših pesnikov. Pojavil se je skoraj nenadno z delom ki je že onkraj začetništva in zahteva resno pozornost. Mladi pesnik je zrasel v soparnem, težko oblačnem ozračju zadnjih let in se menda niti ni dosti poizkušal v sentimentalnih motivih, ki normalno spremljajo rast pesniške osebnosti. Izbrusil si je pero za tiste vrste poezijo, ki je pri nas dokaj skromna, dasi

Igor Torkar

izraz nesoglasja med idealom o človeku in človeško resničnostjo še vedno veljajo Juventusove besede, da »facit indignatio versum«. Značilno je, da se je mlad pesnik,

kakor je avtor sonetov »Blazni Kronos 1940«, oprjel prav te vrste poezije, h kateri prihajajo po navadi samo starejši, izkušeni pesniki.

Druga značilnost Torkarjeve knjige je v tem, da je vključil svoje satirične motive v strogo formo soneta. Tako utesnjenost izraza ima neke prednosti, saj ne dopušča potrpatnega ravnanja s pesniškimi mislimi in podobami ter sil k zgoščeniosti, ki lahko najbolj pospeši učarj učinek stvaritve. Zato se je satira tolikokrat zatekala k najbolj kratki in zgoščeni formi: k epigramu.

Ce uvažujemo, da je Torkar še mlad pesnik in da je prav sonetna forma ena najboljših preizkušenj pesniške sile, tedaj moramo s priznanjem sprejeti njegove satirične liste. Spregovoril je pesnik, ki ima tudi v tem času kaj povedati. Morda ima prav ta čas doberšen del zasluge, da je Torkar našel v satiri svoj prvi pesniški vzpon. Njegove učinkovite podobe našega časa so dialektične, t. j. predpostavljajo svojo antitezo, ki v pesmih ni označena, zato pa se tem silneje kontrastira v čitateljevi domišljiji in izziva podobo nasprotnega stanja, ideal nečesa, kar je v živem nasprotju z opevanimi pojavi. Karikatura in idealizirana podoba imata vedno svojo korekturo v fotografiji. Torkar seveda karikira kakor siehern satirik, vendar ostaja pri tem v svojih osnovnih pogledih realist. V svoji kar presenetljivo uspeji zbirki nam daje mladi pesnik ciklus dvajsetih sonetov. Od soneta o Haronu, ki zahteva plačilo za nadure sprčo preobilnega dela v letu 1940, nas vodi k lažnjivi idili pomladnega večera, ko v avtomobilu »tolst, zaripel moški smeje že davi — devetnajstletne pomladanske sanje. V »Samoromu 1940« simbolizira samomor človeka in njegove Kulture, v »Dveh rde-

čih barvah« smeši našminkano salonsko levičarje, v nadaljnjem sonetu karikira »fanatika«, v »Slovenski umetnost« bica strankarstvo in kilarstvo v naši kulturi, v »Slovenskih učenjakih« smeši oportunistem znanstvenikov, v »Slovenskem liberalcu« udriha po onih, ki so drugačni v besedah kakor v dejanjih (namesto liberalca bi lahko pri nas postavili vsi marsikakšen političen tip), v »Slovenskem sonetu« bica korupcijo in hinavstvo v naši družbi, v treh »Vizijah 1940« pa slika v obliki grotesknih, dantejevskih prividov grozo, cinizem in demonično zlo naših dni,

Niko Pirnat

ko se sam Satan pari s smrtjo, »Naš dan« je grozeča podoba časa, ko človeška srca zdavnaj v prah so zmletala in mitraljeza se hahlja nam v lice...

Nadaljnji soneti grajajo družabno spolno moralno («Gospa doktorjeva»), jalovo eksperimentiranje umetnikov («Modernim umetnikom»), propadanje poštenosti v svetohlinstvu («Naš vrte»), pojo o brezupu razočaranja v času, ko »golob ne more z jastrebi živeti« («Sonet o mladem človeku»), o »črnih šurčih, ki podirajo našo hišo« in kažejo v »Veselem sonetu« našo družbo skozi sanjski kontrast.

Tem Torkarjevim satiričnim listom se pridružuje delo drugega, likovnega avtorja Nikolaja Pirnata, ki je prispeval enak, čisto samostojen delež, kar je v tiskani knjigi originalen pečat. Pirnatove risbe se ne odnašajo na vsebino Torkarjevih sonetov, marveč povsem neodvisno od njih bičajo in smešijo nas čas in njegove ljudi. Te risbe se lahko polnovredno pridružijo satiričnim listom kakšnega G. Grosza. Glede na pomen najnovjšega dela N. Pirnata bo o njem spregovoril likovni kritik »Jutra«. Omeniti je treba tudi poseben ovojni list z značilno fotomontažo.

Torkar-Pirnatov »Blazni Kronos 1940« je po vsem tem pojav, ki je vreden pozornosti vseh naših kulturnih krogov. — o.

Zapiski

Deseta številka »Umetnost«. Pravkar je izšla 10. številka četrtega letnika mesečnika za umetnostno kulturo »Umetnost«, ki izhaja v redakciji Mihe Maleša in se tiska v Narodni tiskarni. Kakor vsak zvezek tega časopisa, se odlikuje tudi ta po številnih lepih ilustracijah in okusni opremi. Na uvodnem mestu prinaša študijo F. K. Kosa »Rembrandt Harmensz van Ryn« ki karakterizira z zgoščeniimi potezami umetniški lik in pomen genialnega mojstra holandskega slikarstva. Ta študija je opremljena z reprodukcijami petih Rembrandtovih slik. Alojz Gradnik nada-

Zdravje

Je naše največje bogastvo.

Z bolnimi zobmi

noben

človek ni zdrav.

ventov tehniških srednjih šol na odgovarjajoče odseke tehniških fakultet. Omenjene konference so se udeležili predstavniki trgovinsko-industrijskih in obrtnih zbornic, inženjerskih zbornic, strokovnih šol ter ministrstva trgovine in industrije. Konferenca je med drugimi sprejela tudi resolucijo v prilog absolventov tehniških srednjih šol.

Ljubljanska zbornica je na svojo spomenico ravno te dni dobila odgovor, da je ministru trgovine in industrije o tem vprašanju predložen obširen referat in da so razen tega pri ministru prosvete in pri glavnem prosvetnem svetu napravljani koraki v svrhu, da se to vprašanje čimprej reši v prilog absolventov tehniških srednjih šol. Torej utegne vendar tudi mrtvi § zakona o tehniških srednjih šolah po 8 letih končno priti do veljave. Upajmo, da se pred začetkom prihodnjega šolskega leta.

Domače vesti

K poglavju o dobri vzgoji

Mladost je norost. Je živa in nagajiva. To je stari zakon zdrave mladostne razigranosti. Česa vsega ne počne mladina za svojo zabavo. Da, že res — sebi v zabavo, toda drugim marsikdaj v bridko jezo... Dandanes, ko je ta in oni mrkoglednik že itak naježnejši živec, ga le vprašajte, kako se počuti, če ga kdo vsako jutro zbudi s telefonom iz spanja. Ali pa, kako mu je pri duši, če mora pri večerji sedeti nenehoma vstajati, ker venomer zvonijo hišni zvonce. Da je v Ljubljani dosti nagajivost in da znajo nagajati tudi dekleta, je stara reč. Vzgojitelj sem in dobro poznam mladino, pa bi čez take dogodivščine lepo napravil križ. Toda v resnih časih je treba tudi mladini vedt resnosti in dobre vzgoje. Zato naj le zabeležim prizorček, ki sem mu bil priča nedavni večer. Takole je bilo:

Vračal sem se z majske izleta. Na kolodvoru v Šiški sem razpustil svojo čredico dijakov, ki so pred menoj odhiteli domov. Sam sem se nekoliko zadržal na postaji z oddajo listkov, potem pa sem jo mahnil po Medvedovi cesti proti domu. Tam pri bloku novih hiš opazim gručo deklet z aktovkami v roki, ki se pri vsakih večjih vratih ustavljajo in hihitajo. Ena od dijakin je stega na hišne zvonce, zvonit, zbeži za gručo, z njo vred čaka in se ozira na uspeh zvonjenja. Pri drugi hiši je postane dalj-

da je 3.000 din. Na partituri in orkestralnih glasovih je treba zapisati geslo in posebej poslati v dvojni kuverti skladateljev naslov, obenem z geslom. Vpošlje naj se ministrstvu vojske in mornarice, referentu za muziko, do 1. januarja 1941.

* **Opozorilo vojnim vpoklicancem in njihovim svojcem.** Ker pripada po uredbi o podpiranju družin vojnih obveznikov, ki so vpoklicani na vojaške vaje, predvidena podpora za ženo in otroke le od dneva vloženega prošnje, za nazaj od dneva vpoklica pa se more izplačati le v izrednih primerih »velike stiske«, opozarjamo še enkrat vse upravičence, da ne odlašajo, marveč da prošnje, vlože še isti dan, ko je vojni vpoklicanec nastopil vojaško vajo. Prošnje se vlagajo na pristojni občin.

* **Okržni urad za zavarovanje delavcev** naproša delodajalce, naj odpravijo vse delavce, ki so ali bodo odšli na orožne vaje z dnem, ko so iz dela izstopili, in navedejo vzrok odjave (orožne vaje), z nastopom dela pa naj jih ponovno prijavi. Svoje na orožne vaje poklicanih bodo dobili dajatve samo, če poleg potrdila o skupnem gospodinjstvu prinesejo potrdilo občine, da je član na orožnih vajah.

* **Društvo Narodni dom v Zagrebu**, mladinski odtsek, priredi v nedeljo 2. junija članski izlet v Podsuđa. Zbirališče ob pol 14. v društvenih prostorih, Berislavičeva 11. Vabljeni člani in prijatelji!

30 KOLONJSKIH VOD

š, zato pa tudi čakanje na nasprotnem vogalu temeljiteje. Pridem do hiše, pogledam na vrsto zvoncev in sam sebi nisem verjel. Dekle je zasadilo za gumb pero tako, da je zvonec brez prestanka zvonil. Kakor da nisem ničesar opazil, sem posepil korak in dohitel hihitajočo se gručo deklet. Prilem tisto, ki je zvonec zataknila, za roko, da mi ne more zbežati in jo vprašam, kam hodi v šolo. Bila je dijakinja ene izmed ljubljanskih gimnazij. Poval sem jo, naj mi izpoka dijaško knjižico. Prestrašena jo je iskala in buknila v jok. Dejal sem ji, da bo dobila knjižico v ponedeljek na svojem ravnateljstvu, kjer naj se javi.

Zdaj so bili vsi križi in vse težave na cesti. Prošnja, jok, molodovanje se je vsipalo iz petih grl in deževalo so obljube, da se kaj takega ne bo več zgodilo, da niti po tej cesti ne bodo hodile domov, kaj da bo rekla mamica in tako dalje. Če hoče dobiti dijakinja knjižico vrnjeno, sem dejal, naj gre nazaj, naj iztakne zvonec, naj steče s tovariški v četrto nadstropje in naj stranko prosil odpuščanja za grdobijo, ki jo je storila. Tam za šišensko šolo me je gruča dohitela, skesano priznala, pokazala iztaknjeno pero in znova prosila za knjižico. Vso gručo sem oštel, vrnil knjižico in dobil obljubo, da takega ne bodo več počele.

Kakor rečeno, sem zgolj zato šel, da pride ta prizorček pred oči javnosti, ker je javnost za vzgojo naše mladine soodgovorna. Kjerkoli se zgodi kaj neprimernega, kar preveč globoko posega v poglavje o dobri vzgoji, je dolžnost odraslih, da posežejo vmes in vlijejo mladini čut, da po odrasli nadzorujemo. Le na ta način bomo dosegli uspehe in primerno uravnavali obnašanje mladine.

— odlično parfumerianih — toči PARFUMERIJA »VENUS«, Tyrševa c. 9

* **Besnica in Pecnica.** Ljubljanski odvetni nam piše: V ponedeljek, 20. maja sem oddal na pošti v Ljubljani pismo, ki nosi tudi žig ljubljanske pošte od tega dne. Naslovljeno je bilo v Besnico, pošta Dobrunje, in je na ovitku tudi napisano razločno s strojem: Besnica p. Dobrunje. V pismu je bilo važno naročilo za četrtek, 23. maja. Ko pridem v Besnico, ni bilo izvršeno, kar sem bil v pismu naročil. Naslovjenec namreč pisma ni prejel. Nemalo pa sem se začudil, ko mi je ljubljanska pošta v petek vrnila pismo. Na pismu je poštni žig Maribor 21. V. in Pecnica 21. V. ter s svinčnikom napisano: »Nazaj Ljubljana, p. Maribor.« Pismo namenjeno v Besnico p. Dobrunje, je tedaj romalo proti določili odpošilatelja v Pecnico p. Maribor. Pošta v Ljubljani pa je potem pismo vrnila odpošilatelju, kakor da ne ve, da je na svetu občina in pošta Dobrunje, ki meji celo na Ljubljano in ki ima svojo Besnico.

* **Obnova ceste od Podsuđa do Ptuja.** Banska oblast v Zagrebu ima v načrtu, da letos obnovi vrsto cest, nekaj pa zaradi novih. Tehnični oddelek banke oblasti bo zatorej v pričetku junija sklical nekaj licitacij. Med ostalimi je določena vsota din 6.613.777 za izgradnjo državne ceste na predelu Bakar—Kraljevica, za obnovu banovinske ceste od Podsuđa do Ptuja pa je določenih 3.163.000 din.

* **Podaljševanje veljavnosti legitimacij vojnih invalidov.** Po členu 5 pravilnika o voznih ugodnostih socialnega značaja veljajo za 5 let izdane železniške legitimacije vojnih invalidov ves ta čas, ne da bi jih bilo treba vsako leto podaljšati. Da bi se ta določba prav jasno poudarila, je odredeno, da železniška direkcija že pri izstavitvi le-

Samo za smeh in razvedrilo

je film: **Pazite: THEO LINGEN**, največja zmeda; **PAUL HÖRBIGER**, profesor zoologije, ki pozna vse živali, a ne lepe žene — oba skrbita za ugodno razpoloženje v kino-dvorani.

Snihkoloj formalnosti predlože žigosati oni železniški direkciji, ki je legitimacijo izdala.

* **Živinski sejmi v Ljubljani** so zopet dovoljeni. Vrhili se bodo zopet kakor običajno vsako prvo in tretjo sredo v mesecu na sejmišču poleg mestne klavnice na Poljanski cesti. Če pade sredi na praznik, je sejem že v torek. Prvi sejem bo 5. junija.

Vsak dan je treba iz zdravstvenih razlogov desinficirati ustno duplino z zdravilno PARADENTIN pasto za čiščenje zob, kajti ta pasta odstrani vse mikrobo in bakterije iz organov za zvečenje. — Dobiva se v lekarnah po din 16.— in v drogeriji Gregorič, Ljubljana.

* **Ljubljanski Zvon na Golniku** in v Trzinu. V vrsti svojih letošnjih koncertov je priredil pevski zbor Ljubljanskega Zvona v nedeljo dva koncerta in sicer popoldne v zdravilišču na Golniku, zvečer pa v Sokolskem domu v Trzinu. Ljubljanski Zvon je stalen gost zdravilišča in pohitja vsako popoldne, da zapoje bolnikom nekaj naših lepih pesmi. Tudi za nedeljski koncert je bilo med bolniki mnogo zanimanja, saj je bila zdraviliška dvorana vključno lepega vrenemu popolnoma zasedena. Za izvajanje sta žela zbor in pevovodja mnogo toplega priznanja. Zvečer je bil koncert v dvorani Sokolskega doma v Trzinu. Z obiskom te prireditve vodstvo Ljubljanske Zvona gotovo ni bilo zadovoljno. Vključno maloštevilnemu občinstvu pa navdušenje v zboru ni izginilo. Izvajanje koncerta je bilo vzorno, za kar je bil viden dokaz navdušenje priznanje. Upajmo, da bo prihodnji koncert tako odličnega zbora bolje obiskan kakor preteklo nedeljo.

V soboto 1. junija ob 20. uri telovadna akademija

V nedeljo 2. junija ob pol 16. jubilejni telovadni nastop

z razvitjem naraščajskega prapora na letnem telovadlišču SOKOLA III ob Tyrševi cesti

* **Ne razbojnika, marveč služkinja.** Včeraj smo poročali v »Jutru« o velikem plenu dveh vilmilcev sredi Beograda. Navedli smo, da je v skrivnostnih okoliščinah izginilo upokojenemu vseučiliškemu profesorju dr. Vladi Radovanoviću blizu din 400.000, ki jih je imel pripravljene za nakup hiše. Takoj zvečer po »razbojništvu« pa je prišlo do preokreta v preiskavi. Policija je vednomo doznala, da je denar ukradla služkinja Radmila Tanackovičeva. Že dolgo je prežala na premoženje svojega gospodarja. V sredo popoldne je simulirala, kakor da sta dva raz-

„Poročno potovanje“

V DUBROVNIK. **KINO MATICA, tel. 21-24. Ob 16., 19. in 21. uri. DANES PREMIERA!**

NEZNANI JUNAKI

Ganljiva filmska zgodba o mladem človeku, ki je strl srce mlademu dekletu, svojemu očetu pa ubil vero v samega sebe...

V glavni vlogi Wallace Beery, največji karakterni igralec filmskega platna. **DANES ob 16., 19. in 21. uri. KINO SLOGA, tel. 27-30**

* **Huda ura je prišla z Jadrana.** Preden se je pri nas razbesnila huda nočna nevihta, je besnelo neurje skoraj nad vsem Jadranom. Iz Splita kakor s Sušaka poročajo, da je v sredo in v četrtek vladala nad dalmatinskim Primorjem močna jugovina. Ki je dosegla brzino do 80 km na uro. Tolikšne sile navadno v pozni pomladi vetrovi nimajo, najhujše je vedno le v marcu, septembru in oktobru. Zaradi neurja zadnje dni ni bilo kaj prida ribolova. Za enkrat pristaniška oblastva še niso prejela poročil o kakih nesrečah, vsekakor pa so valovi razbili ob bregovih precej čolnov in ribiških ladjic.

* **Oster nastop proti spekulantom v Vojvodini.** V Novem Sadu je bila anketa za stran borbe proti navijanju živilskih cen. Anketa še traja in v njej sodelujejo strokovnjaki iz raznih gospodarskih ustanov. Ugotovljeno je bilo takoj v početku, da prepuščevalci spekulirajo na nedopustne načine in da je zaslužen različnih posredovalcev nedostojno velik. V Novem Sadu bo poslej mestno poglavarstvo vršilo strogo kontrolo in bodo navijalci ostro kaznovani.

* **Konduktarji v krilih vršijo službo** ne samo v Nemčiji, marveč tudi pri nas. In sicer je prvo atrakcijo te vrste doživel v sredo zjutraj Novi Sad. Na vozovih cestne železnice so se pojavile jako prikup-

samo pod pogojem, da ostane dalj časa v njem, ter da ji je bilo opovedano samo zato, da se stanovanje odda neki stranki, kateri je bilo že pred njo objubljeno, a da se ta stranka ni hotela vseliti, dokler ne bo dobro presušeno in uporabno za človeško bivanje. Ker je pri tem stanovanju tudi podpisani prizadet, prosi vljudo, da sme v obrambo resnice navedbe gospe »Prizadete« v toliko popraviti in pojasniti, da je trditve, da je bilo stanovanje že prej objubljeno neki stranki, a da se ta ni hotela vseliti dokler ne bo dobro presušeno, čisto navadna neresnica. Ravno nasprotno je res, da se je dotična stranka potegovala na vse kriplice, da bi dobila to stanovanje, da jo je pa gospa »Prizadeta« — bogata podjetnica — izpodrinila. Dotična stranka bi bila rada prevzela stanovanje z vsemi neprijetnostmi novega poslopja, ker je nujno potrebovala to stanovanje za izvrševanje svojega poklica v bližini sodišča, dočim ga je gospa »Prizadeta« najela samo v spekulativne svrhe, da oddaja sobe v najem, dasi ji tega treba ni. Toliko v obrambo resnice. — Tudi prizadeti.

Bramorje in voluharje

uniči »vzključeno sredstvo BRAMORIN. Navodila v drogeriji KANC — Ljubljana, Židovska 1.

u— **Huda nesreča na kolodvoru.** Včeraj malo pred poldnem so bili mestni reševalci nujno klicani na Vilharjevo cesto, da prepeljejo 36-letnega kurjaka Jožeta Ješovnika na kirurški oddelek. Ješovnik ki je po rodu iz Poljan in stanuje v Ložnici pri Mariboru, je včeraj dopoldne pripeljal vlak v Ljubljano, a ko je imel v kurilnici nekaj opravka na lokomotivi, je iz velike višine padel na tla in se nevarno ranil na obeh nogah.

FOTOAMATERJI!

Za izlete in potovanja priporočila sveže filme po najnižji ceni — edina specialna fototrgovina

Janko Pogačnik, Ljubljana — Tyrševa cesta 20.

u— **Tri nezgode.** Med drugimi bolniki so včeraj spregledali na kirurškem oddelku tudi 4-letnega sinčka mesarskega mojstra Milana Zana iz Bohoričev ulice, ki ga je v hlevu konj bronil v glavo, 42-letnega taksistoferja Franca Lešana iz Erjavčeve ulice, ki mu je na Aleksandrovi cesti iznenada prišlo slabo, da je padel in se nerodno potolkel, in pa 38-letno posestnikovo hčer Kristino Intiharjevo iz Polniške pri Litiji, ki je šla nabirat krme za prašiče, pa je padla in se nevarno poškodovala.

u— **Mestno zdravniško dežurno službo** bo opravljal danes od 20. do ponedeljka do 8. ure zjutraj mestni višji zdravnik dr. Marjan Ahčin, Korytkova 18, telefon št. 36-24.

u— **Starokatoliška sv. maša** bo to nedeljo v kapeli na Gosposveti cesti št. 9. ob pol 9. Sledilo bo točno poročilo o sinodi, ki je bila v Zagrebu 25. in 26. maja. V Kranju bo to nedeljo maša ob 11. in bo sledilo enako poročilo.

KOPALNE OBLEKE — ČISTA VOLNA STARE NIZKE CENE. Alojzij Potrato — prej **JOS. KUNC & Co. Ljubljana, Miklošičeva cesta 32.**

u— **Maša, zadušnica** za pokojno go. Olgo Kokoletovo bo v ponedeljek ob 7. uri zjutraj v franciskanski cerkvi.

u— **Jutri Putnikov izlet** na Krim in Rakitno.

Jutri na Krim!

Ali sploh veste, kako prelesto in slikovito okolico premore Ljubljana? Vsak dan gledate oddaleč mogočno kopo Krima, strazarja barjanske ravnin. Kaj vas ne zamika, da bi se skozi idilične lepote Krimskega pogorja popeli na njegov vrh, od koder se vam bo razklopo odprni razgled na vse štiri strani naše domovine? Pa, da ne bo zlati kod dejal, da je na Krim daleč. Putnikov avtobus vas jutri po imenitnih serpentinah popelje skoraj do vrha in vam bo na vsej poti še nudil stotero možnosti, da se pobliže seznanite z bogato lepoto naših krajev. Preko Barja vas povede skozi priznane vase Ig, Iško vas in po izpeljani cesti na Gornji Ig, idilično vas na kraški planoti Krimskega pobočja blizu 700 metrov visoko. Od tod si boste lahko iz vrtaolome višine ogledali veličastne Iškega Vintgarja, te skrite, divje romantične tesne reke Iške, ki prav nič ne zaostaja s svojimi brzicami, slapovi in soteskami za blejskim Vintgarjem. To bo edinstven pogled v prepade, vredne ameriških kánjono! Nekaj posebnega bo potlej avtobusna pot proti vrhu Krima, speljana v serpentinah, vse do km 11. Od tod je samo še slabo uro do vrha, do popolnega razgleda. Nato spet povratek do avtobusa in nadaljevanje romantične vožnje do Rakitne, priznane letovišča. odkoder so izpeljani poti na Bloke, do Sv. Vida navzdol iz višine 789 metrov na Praserje in še kam. Vse ostalo je tajnost izleta, ki jo boste šele spriči odkrivali. Na veselo svidenje torej! Odhod avtobusa jutri ob pol-osmih izpred Figova.

FOTOKOPIJE, POVEČAVE
HITRO, ČISTO, POCENI V DROGERIJI:
EMONA IV. KANC LJUBLJANA
ZALOGA FOTOMANUFAKTURE NEBOTIČNIK

* **Resnica in poročanje.** Glede na včerajšnje opazko pod tem naslovom ugotovljamo, da poročevalca »Vremena«, pisca članka »Saradnja slovenačkih in hrvatskih književnikov« v »Vremenu« z dne 28. maja, ne zadene krivda za neljubo zamenjavo slike »Zodena Zupančiča s sliko pokojnega pisatelja Gjaljskega.

* **Natečaj za vojno korončico.** Ministrstvo vojske in mornarice potrebuje vojaško korončico, potrebno pri defiliranju na revijah in paradah. Tekmujejo lahko vsi skladatelji v naši državi. Korončica mora imeti dva dela po dva stavka. Iz drugega dela (trja) naj sledi prehod k pričetku korončice. Orkestracija mora biti za pihalni sistem naših vojaških godb. Deli taktov morajo biti močno poudarjena, melodije in spremstvo pa v duhu jugoslovanske folklo-re. Tempo 120 korakov na minuto. Nagra-

Pri ljudeh višje starosti, ki trpe na nerednem čiščenju, nudi pogosto naravna »Kroz-Josefova« grenka voda, zaužita skozi osem dni dnevno po 3—4 kozarce, zaželjeno odprtje in s tem trajno polajšanje. Zahtevajte povsod »Franz-Josefova« vodo.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

gimnacije prežigosa stran za podaljševanje legitimacije s posebnim žigom. V besedilu žiga bo direkcija vpisala leto, do konca katerega legitimacija velja, t. j. peto leto od izstavitve, in dodala svoj okrogli žig ter faksimile direktorja. Žig bo treba pritisniti v vse dosedanje že izdane železniške legitimacije vojnih invalidov. Zato naj vojni invalidi, ki že imajo železniške legitimacije za neomejeno število potovanj, legitimacije po najkrajši poti ali tudi osebno brez kakr-

bojnika izropala omare, njo pa udarila po glavi, da se je onesvestila. Nespretna služkinja je bila brz razkrinkana kot lažniva. Trdila je slednjič na policiji, da je neka oseba, ki je v zelo ozkih stikih s prof. Radovanovićem in njegovo gospo, nagovorila k tatvini in ji obljubila 2.000 din nagrade. Vse kaže, da je tudi ta navedba izmišljena. Služkinja je vzela iz nočne omarice 355.000 din in dve zlati uri, kar vse je policija našla skrito nekje v hiši.

Danes je izšla knjiga

Blazni Kronos 40

Dobiš jo v vseh ljubljanskih knjigarnah. — Izvenljubljanske knjigarne naj jo naroče pri: **BORISU FAKINU**, Ljubljana—Vič, mešč. šola. — Cena Din 45.—.

20 satiričnih sonetov Igorja Torkarja.
20 satiričnih listov Nikolaja Pirnata.

ljuje s svojimi prevodi iz španske lirike, ki jo je začel že pred leti uvajati v našo prevodno književnost. Tokrat objavlja dve pesmi Juana Ramona Jimenezza. Lojze Bizjak je prispeval članek »O umetnosti«, ki v njem karakterizira subjektivno, objektivno, moralistično, utilitaristično, naturalistično in oportunistično umetnost ter se na splošno bavi z bistvenimi pojmi umetnostnega ustvarjanja. Dr. Dragotin Cvetko je pisec članka »Umetnost in nacionalizem«, ki v njem obravnava vprašanje, o katerem je bila že mnogokrat diskutirana in ki je vedno znova aktualno. Pisec zavzema svoje stališče, ki je pozitivno za vpliv nacionalizma v umetnosti, ker poudarja organski odnos med obema tvornima silama, katerih druga potrebuje drugo. Maksim Gaspari objavlja sonet »Kamnik« z originalno vinjeto, Miran Jarc pa je po Dehmlu posnel motiv »Otrok«, Eđa Stadler se v posebnem članku spominja osebnosti in dela nemškega slikarja romantične šole Gosparja Davida Friedricha (ob stoletnici njegove smrti). Marijan Savinšek je prispeval pesem »Zahajajoči dan«. Številko zaključujejo poročila »Iz umetniškega sveta«. Poleg že omenjenih Rembrandtovih slik so reproducirane v treh številki umetnine Gornjara A. Kosa, Stretena Stojanoviča, Toneta Kralja, nekaterih neznanih starih mojstrov cerkvene umetnosti, A. Litovščena, Cézanee, Giorgia in drugih. »Umetnost« se naroča pri bibliofilski založbi v Ljubljani, Pod Turmom 5.

»Zdravniški vestnik« prinaša v pravkar izšli majniški številki razpravo psihiatra dr. Mihaela Kamina »Koreatizna hiperkineza in nekateri drugi cerebralni simptomi pri primeru zastupljenja s svetlinim plinom«. Dr. Slavko Prevec objavlja razpravo iz ovladitve z naslovom: »Od neenakih zenic do zenične otrplosti, Argyll-Roberston in drugo«. Dr. Franjo Smerdu se oglašja k vprašanju zdravstvenih domov v našem podeželju. Dr. Valentin Mersol objavlja daljši, z zemljevidom opremljeni prispevek »Spomini na medicinsko delovanje ob Murmanskim železnici ob koncu svetovne vojne (1918—1919)«. V Večališču za naše strokovno besedje in izrazje se oglašata k besedi dr. Mirko Kajzel in dr. Mirko Černič. S krajšimi prispevki sta zastopana doc. dr. Pintar in dr. Bogdan Brečelj. Številko zaključujejo poročila iz zdravniškega slovnstva, in o delovanju zdravniških društev. »Zdravniški vestnik« izhaja v redakciji uredniškega odbora z dr. R. Blumauerjem, M. Černičem, F. Debevcem, L. Ješetom, M. Kaminom in A. Zalokarjem.

Mesečnik »Dejanje« prinaša v pravkar izšli majniški številki poleg kratkega uvodnika o vojni pesnitve Alojza Gradnika »Nova Golgotca«, proza Lina Legiše »Ob poti«, prevod esaja P. H. Simona »Domovina«, Andreja Kolarja povest »Sprememba«, pesem Joža Brejca »Pomladni večer«, študija Franceta Vodnika o poeziji Boža Vodnika ter celo vrsto ocen z zapiskom o novi knjigi ruske-

ga filozofa Berdjajeva »Smisel in usoda ruskega komunizma«.

Čakavska lirika. Primeru Vladimirja Nazorja, ki je že pred svetovno vojno ustvaril nekoliko krasnih pesmi v čakavskem narečju, je sledila v zadnjih dvajsetih letih vrsta mladih pesnikov, ki skušajo obnoviti na podlagi današnjega ljudskega narečja častljivo tradicijo najstarejše hrvatske književne besede, ki sega k spilit-skemu Maruliču. Med čakavskimi pesniki tega rodu sta dosegla največji pomen Mate Balota in D. Gervais. V Zagrebu se je pravkar ustanovila zadruga »Istarska naklada«, ki se je predstavila s knjižico »Istrijska zemlja«. Ta 48 strani obsegajoča knjižica vsebuje čakavske pesmi dvojice mladih poetov Ivana Bostjančiča in Zvane Črnja. Predgovor knjigi je napisal njen vzornik Mate Balota. Pesmi Ivana Bostjančiča so spisane v narečju Ljuburnje, a pesmi Zvane Črnje v narečju srednje Istre v okolici Zminja. Posebnost tega narečja je v tem, da je edino čakavsko narečje, v katerem se je stari »jate« spremenil v »ijet«, prav za prav »slec«, kakršno je bilo v kajkavskem narečju do 16. stoletja. Knjižica ni zanimiva samo kot pesniški dokument, ki pričuje o tvorni nardarjenosti ob pesnikov, marveč utegne zanimati tudi s filološkega stališča. Opremljena je s slovarjem lokalizmov. Stane 10 dinarjev in se naroča pri »Istarski nakladi«, Zagreb, Žerjavičeva ulica 7.

Iz Celja

Koncert CPD. Celjsko pevsko društvo priredi v prvi polovici meseca junija koncert v proslavo odličnega slovenskega skladatelja, žalskega rojaka Rista Savina ob njegovi 80letnici. Na sporedu bodo zgovil slavljenceve skladbe in sicer samospjevi, ženski, moški in mešani zbori a capella in s spremljevanjem klavirja. Za koncert vlada veliko zanimanje in ne dvomimo, da bo občinstvo kljub poznemu času napolnilo dvorano. Koncert bi bil že v zgodnji pomladi, a so to preprečili resni časi v katerih živimo, saj je moral tudi pevovodja CPD na vojaške vaje, od koder se je vrnil šele maja.

Stavka stavbniških delavcev tudi v Celju. Ker podjetniki niso ugodili zahtevam stavbniških delavcev glede povišanja mezd je celjska podružnica Zveze stavbniških delavcev Jugoslavije z današnjim dnem objavila stavko vsega stavbniškega delavstva v Celju in okolici. Za stavko se je izreklo pri tajnem glasovanju 98 odstotkov stavbniškega delavstva. Podjetniki so ponudili 50 par poviška na uro.

Proces proti tvrdki A. Westen d. d. se je nadaljeval včeraj na okrožnem sodišču v Celju. Kakor znano, gre za odškodninsko tožbo, ki jo je vložilo 40 bivših Westnovih delavcev proti tvrdki Westen. Včeraj so bili zaslišani zastopniki tožene tvrdke in tudi številni delavci. Razpravi je prisotstvovalo mnogo delavstva.

Nesreče. Ko se je vračala 32letna dularnica Kristina Stramskova iz Klokočnika pri Ločah v terek domov, jo je napadla neka vinjena ženska in jo sunila v jarek. Stramskova si je pri padcu močno poškodovala desno nogo. — V Čači vasi pri Kostričevih je neki kolesar povozil dveletnega dularničevega sinčka Vinča Pirša in mu zlomil levo nogo nad kolonom. Poškodovanca sta v bolnišnici.

Zdravniško društvo službo za člane OUZD bo imel jutri zdravnik dr. Jostp Cerin v Prešernovi ulici.

Iz Maribora

Zlet sokolske župe v Mariboru, ki je bil določen na 2., 8. in 9. junija 1940, je preložen na nedeljo čas. Sokolska župa v Mariboru priredi v soboto 8. junija ob pol 21. uri akademijo v Sokolskem domu Sokola Maribor matice, v nedeljo 9. junija pa bojnje tekme izvidne in streške tekme vrst in pešincev. Pozivamo Sokole, Sokolice in narodno občinstvo, da tem prireditvam v polnem številu prisotvujejo. — Starošolstvo sokolske župe Maribor.

Posesne izpremembe. Martin Mencinger je prodal Mariji Kokovnikovi in Pavlu Zeliskovi hišo v Beogradski ulici za 98.000 din, Valerija Kerferja je prodal gostinčarici Mariji Cuševi hišo Ob bregu za 220.000 din, Franc Kositer, Stefanija Kokol in Ludvik Kaukler so prodali posestniki Veri Kreftovi iz Gornje Radgone hišo v Linhartovi ulici za 120.000 din, Alojzij Vincetičeva je prodala Branki Vejnovečevi hišo v Miklošičevi ulici za 380.000 din, Kristina Kovačeva je kupila od Alojzija Ubla hišo v Farmovi ulici za 177.000 din.

V soboto otvoritev priljubljene, prahu prapste, z dvigalom dostopne stree terase. Krasen višinski zrak. Koncert White Star Jazz. — V nedeljo koncert železničarske godbe — vnaprej vsako soboto in nedeljo koncert. Morske, sladkovodne ribe in kuhinjske specialitete. Laško dvojno marčeno in specialno termalno pivo. Izborna ljutomerska vina. — Zmerne cene! — Hotel kavarna, restavracija »Orel«.

Tudi krojaški pomočniki v stavko? Ze delj časa trajajoča pogajanja med mariborskimi krojaškimi mojstri in krojaškimi pomočniki zaradi sklenitve kolektivne pogodbe so se razbila. Pomočniki niso zadovoljni z medijami, ki jih ponujajo podjetniki. Ni izključeno, da se bodo krojaški pomočniki v borbi za kolektivno pogodbo poslužili poslednjega sredstva, to je stavke. Tako bi bila sedaj poleg stavbinske in plesarske, oziroma slikarske stroke prizadeta zaradi stavke tudi krojaška oziroma šiviljska stroka.

Zidajo. Trgovec Maks Kenda iz Selnice ob Dravi gradi enonadstropno stanovanjsko hišo v Medvedovi ulici 2. Stavbni stroški znašajo 482.000 din. Trgovka Marija Penič iz Sv. Petra niže Maribora zida enonadstropno stanovanjsko hišo v Ljubljanski ulici 37 (stavbni stroški 286 tisoč din), krznarka Julijana Šoperjeva zida enonadstropno stanovanjsko hišo v Aljaževi ulici 23 (gradbeni stroški 260.000 dinarjev), krojaški mojster Alojz Celcer zida v Ljubljanski ulici 25 enonadstropno stanovanjsko hišo (gradbeni stroški 160.000 din), tovarniški uradnik inž. Slavko Prebeček zida enonadstropno stanovanjsko poslopje v Ljubljanski ulici 21 (gradbeni stroški 157.000 din).

Železničarji zmerom v nevarnosti. 25-letni železniški zavirač Rudolf Purgaj se je pri premikanju vlaka na kolodvoru preveč nagnil s stopnišča železniškega voza. Udaril je ob kretnico, ki mu je zlomila nekaj reber. Purgaj se zdravi v bolnišnici.

Beg, ki se ni izplačal. Kazenec Franc Pleteršič, ki prestaja v mariborski kaznilnici kazen 6 let roblje, je izkoristil ugoden trenutek, ko je bil na delu v Limbušu, in je pobegnil. Toda svobode se je veseli komaj 24 ur, ker so ga tezenski orožniki kmalu zajeli v betnavskem gozdu. Beg se pač ni izplačal, saj bi bil begun čez štiri mesce na prostem. Zdjaj pa mu bodo še kaj pribili.

Limbuška zgodovina. Danes ob 13.45 se zbero mariborski zgodovinarji na Glavnem trgu, da se udeležijo poučnega izleta Zgodovinskega društva v naš zavedni Limbuš. Zgodovinarji si bodo ogledali limbuške zgodovinske znamenitosti in bodo obravnavali limbuško zgodovino od najstarejših časov do najnovejše dobe.

Samo trikrat »Ples v maskah«. Zaradi zaključka gledališke sezone se Verdijeva priljubljena opera »Ples v maskah« z gostovanjem gdt. Vere Majdičeve in v Skrbniškovi režiji vzprizori v tej sezoni samo trikrat. Neabonentom se priporoča, da si pravočasno nabavijo vstopnice pri dnevnih blagajni. Prva repriza bo drevi za red C.

Iz Hrastnika

Hrastnik. Vajenska razstava šolskih in obrtniških izdelkov bo odprta jutri, v nedeljo, od 8 do 16 v deški šoli. Ogledje si razstavo vsi, posebno še obrtniki, pomočniki in pomočnice, da s tem vzpodbudite za nadaljnje delo obrtniški naraščaj. Vstopnine ne bo!

Gospodarstvo

Najobčutneje se je letos povečal naš izvoz živine, mesnih izdelkov in lesa

Včeraj smo poročali o naši zunanji trgovini v mesecu aprilu in v prvih štirih mesecih tekočega leta. V aprilu je znašal naš izvoz 639 milijonov din (lani 433), v 4 mesecih t. l. pa 2541 milijonov (lani 1515). Sedaj objavljamo »Privredni bilten« direktorja za zunanjo trgovino tudi podrobne podatke o najvažnejših izvoznih in uvoznih predmetih.

Zito in kmetijski pridelki.

V aprilu smo navzlic pomankanju ponudbe na domačem trgu in naglo rastočim cenam izvozili 1298 vagonov pšenice (lani 1004), tako da je celotni izvoz pšenice v prvih štirih mesecih dosegel 4483 vagonov (lani v istem razdobju 3052) v vrednosti 92.2 milijona din (lani 44.8). Izv. ostalega zita in koruze je bil letos malenkosten. Pšenične moke pa smo v aprilu izvozili 150 vagonov (lani 9) o. n. o. v prvih štirih mesecih 640 vagonov (lani 41) v vrednosti 23.5 milijona din (lani 1.3). Otrobov smo do konca aprila izvozili 344 vagonov (lani 502).

Izvoz fižola je bil v prvem četrtletju malenkosten, v maju pa se je nekoliko

prvih štirih mesecih znašal v celoti 61 vagonov (664) v vrednosti 4.5 milijona din (19.4). Suhih češpelj smo v aprilu izvozili za 13.9 milijona din (lani za 1.6) in v prvih štirih mesecih t. l. za 69 milijonov din (11.7). Izvoz vina se je letos precej povečal. Do konca aprila smo izvozili 75 vagonov vina (lani 28) v vrednosti 26.2 milijona din (10.2). Nadalje smo do konca aprila izvozili 14 vagonov hmelja v znatni vrednosti 8.5 milijona din med tem ko smo lani v istem razdobju za izveženih 43 vagonov hmelja prejeli le 4.8 milijona din. Povprečna cena je letos znašala 60 din za kg nasproti 11 din v prvih štirih mesecih lanskega leta. Znatno se je tudi dvignila vrednost izvoza konoplje pri zmanjšani količini. Konoplje smo izvozili do konca aprila 635 vagonov (lani 782), vrednost izvožene konoplje pa se je dvignila na 152 milijonov din (71).

Znaten izvoz živine in mesa

Statistika o izvozu živine in mesa kaže povsod nasproti lanskemu letu znatno povečanje. Tako smo v prvih štirih mesecih t. l. izvozili 15.456 konj (lani le 2632) v vrednosti 51.2 milijona din (8.3). Izvoz goveda se je v štirih mesecih letošnjega leta povzpela na 23.320 glav (4681) v vrednosti 63.4 milijona din (24.1).

Pri izvozu svinj nam statistika za april kaže občutno nazadovanje in tudi v prejšnjih mesecih izvoz ni presegal lanskega. Zmanjšanje izvoza v aprilu je v zvezi z znatnim povečanjem cen na našem trgu zaradi podražitve koruze, kar je povzročilo zastoj pri izvozu. Sicer pa je izvoz svinj sorazmerno manjši zaradi povečanja izvoza svinjskega mesa in masti. V aprilu smo izvozili le 2223 svinj (lani 32 tisoč 987), v prvih štirih mesecih pa 61 tisoč 404 svinje (lani 88.828) v vrednosti 98.9 milijona din (lani 147.3). Izvoz drobnice je dosegel do konca aprila preko 15 tisoč glav (lani 2250) v vrednosti 1.8 mi-

lijona din (0.14). Perutnine smo izvozili za 8.9 milijona din (lani 10.3). Med najvažnejšimi postavkami našega izvoza je letos meso. Kakor smo že omenili, smo pričeli v večjem obsegu klati živino doma in izvažati meso, mesne izdelke in mast. Ves izvoz mesa, mesnih izdelkov in masti je letos v štirih mesecih dosegel vrednost 393 milijonov din nasproti 124.7 milijona din v 4 mesecih lanskega leta. Izvoz mesa in mesnih izdelkov se je dvignil od lanskih 583 na 1895 vagonov o. n. o. od 86 na 311 milijonov din. Izvoz masti pa se je povzpela od lanskih 232 na 442 vagonov o. n. o. od 38 na 82 milijonov din.

Izvoz jaje je bil po količini za malenkost manjši nego lani, po vrednosti pa se je dvignil na 76.2 milijona din (lani 67.7). Prav tako se je povečal izvoz perja in puha na 91.2 milijona din (16.5) in izvoz surovih kož na 42.4 milijona din (32.2).

Zivahen izvoz lesa

Precej se je povečal v primeri z lanskim letom tudi naš izvoz lesa. Gradbenega lesa smo v aprilu izvozili 13.948 vagonov (lani 8192) v vrednosti 160.4 milijona din (63.1). V štirih mesecih letošnjega leta pa se je naš izvoz gradbenega lesa dvignil od lanskih 29.106 na 43.781 vagonov o. n. o. od 226.2 na 456.5 milijona din.

Občutno se je dvignil izvoz drv, in sicer v prvih štirih mesecih t. l. na 11.503 vagona (lani 3896) o. n. o. na 28.0 milijona din (8.8). Izvoz oglja je bil letos manjši nego lani, in smo v prvih štirih mesecih izvozili 563 vagonov oglja (992) v vrednosti 4.4 milijona din (6.2). Tudi izvoz prago je nazadovol od lanskih 332 tisoč na 169.000 komadov, po vrednosti pa le od 17.5 na 12.6 milijona din, medtem ko se je izvoz lesnih izdelkov dvignil od lanskih 277 na 338 vagonov o. n. o. od 5.2 na 14.3 milijona din. Izvoz ekstraktov za strojenje se je po količini zmanjšal od lanskih 462 na 389 vagonov, vendar je vrednost narasla od lanskih 20.1 na 23.7 milijona din.

Kovine in ostali izdelki

Izvoz bakra se prilčno drži na lanski višini. Letos se je v prvih štirih mesecih po količini v primeri z istim razdobjem lanskega leta zmanjšal od 1358 na 1264 vagonov, po vrednosti pa se je dvignil od 217.2 na 225.5 milijona din. Večji pa je bil izvoz svinca, ki je narasel od lanskih 97 na 166 vagonov o. n. o. od 4.7 na 15.3 milijona din. Narasla je tudi vrednost izvoza rud in kovinskih koncentratov, namreč od lanskih 12.3 na 137.7 milijona din. Čeprav se je količina zmanjšala od 37.054 na 32.971 vagonov.

Izvoz amonjakove in kavstične sode se je povzpela od 495 na 845 vagonov o. n. o. od 9.7 na 16.8 milijona din. Izvoz kalcijevega karbida in cianamida se je dvignil od lanskih 1874 na 2727 vagonov o. n. o. od 27.9 na 52.5 milijona din. Izvoz cimenta pa je bil razmeroma slab in se je zmanjšal od lanskih 5569 na 4766 vagonov o. n. o. od 16.2 na 14.9 milijona din.

Zaključek trgovinskih pogajanj z Nemčijo

Zaradi redakcije zaključnega protokola o zasedanju se je v sredo in četrtek ponovno sestal jugoslovensko-nemški stalni gospodarski odbor, nakar so bila pogajanja zaključena in je bilo včeraj o poteku pogajanj izdano naslednje sporočilo:

Danes se je uspešno končalo redno zasedanje jugoslovensko-nemškega stalnega gospodarskega odbora, ki se sestane na sejo vsako leto spomladi in jeseni. Obe delegaciji odbora sta v treh tednih intenzivnega dela obdelali obsežno gradivo. Na dnevnem redu so bila predvsem vprašanja rednega blagovnega prometa med Jugoslavijo in Nemčijo. V zvezi s tem je bilo govora tudi o plačilnih vprašanjih in o težkočah, ki so nastale v razdobju med lanskim jesenskim in sedanjim zasedanjem. Pomembno mesto v sedanjih pogajanjih so imela tudi vprašanja blagovnega prometa in plačevanja blaga v prometu s češkomoravskim protektoratom. Posebno značilno sedanjim pogajanjem je dalo tudi vprašanje ureditve trgovinskega razmerja med našo državo in protektoratom za primer, da se ukine sedanja carinska meja med Nemčijo in protektoratom. Rezultati teh pogajanj niso mogli prinesiti nič senzacionalnega. To se vidi že iz poudarjenega rednega značaja teh pogajanj, ki služijo predvsem odstranitvi raznih težkoč, nastalih v blagovnem prometu.

Obe stranki sta mogli ugotoviti, da se blagovni promet med Nemčijo in Jugoslavijo razvija v obojestransko zadovoljivo točno po obveznostih. Na tem zasedanju ni šlo za odločitev izvoznih in uvoznih kontingentov za promet z Nemčijo, ker se ta vprašanja urede na rednih jesenskih zasedanjih. Izvedene so samo majhne korekture obstoječih kontingentov,

v kolikor so to zahtevale naše in nemške potrebe. Pri tem je treba omeniti tudi ureditev nekaterih carinskih postavk naše tarife, ki se nanašajo na promet z Nemčijo. V zvezi z ureditvijo plačil iz blagovnega prometa z Nemčijo so odstranjene vse težkoče, ki so se pojavile v našem krlingju z Nemčijo. Obenem je bilo govora o raznih ukrepih, da se tudi v bodočnosti odstranijo težkoče plačilnega prometa z Nemčijo in češkomoravskim protektoratom. Do morebitne priključitve protektorata v nemško carinsko področje se promet po dosedanjem stanju ne bo nič spremenil. Veljali bodo torej tudi za nadalje obstoječi pogodbeni odnosi s protektoratom, ki so bili sklenjeni še s češkoslovaško republiko. Posebne omembe je vredna pripravljivost nemške delegacije, da se s potrebnimi ukrepi tudi v bodoče zagotovi neoviran uvoz iz protektorata v našo državo v obsegu prejšnjih let in s tem zagotovi potrebno ravnostje v našem prometu s protektoratom. Pri ureditvi našega pogodbenega razmerja do protektorata po njega priključitvi v nemško carinsko področje, sta obe delegaciji postavili načelo, da naš bodoči položaj do protektorata ne sme biti slabši od dosedanjega. Na tej podlagi je nameravana ureditev vseh carinskih vprašanj glede na obstoječe in bodoče stanje našega pogodbenega razmerja. Rezultati, doseženi v tem pogledu, bodo dobili svojo praktično veljavo šele po ukinjenju carinske meje med Nemčijo in protektoratom, ko pridejo ta določila v veljavo. Potrebno je še poudariti prijateljsko ozračje, v katerem so potekala pogajanja vse čas zasedanja. V tem pogledu gre enaka zasluga nemškimi in jugoslovenskim delegatom.

Socialno zavarovanje rudarjev in topilniškega delavstva

Glavna bratavska skladnica v Ljubljani je izdala, kakor prejšnja leta, obsežno poslovno poročilo za leto 1939. Iz tega poročila posnemamo, da je število zavarovanih aktivnih članov lani precej naraslo, in sicer od 12.332 ob koncu prejšnjega leta na 13.797 ob koncu leta 1939; število manjpravnih članov pa se je povečalo od 785 na 856. Skupno število zavarovanih članov se je torej dvignilo za 1536 (prejšnje leto le za 323) na 14.653 ob koncu leta.

Zastoj, ki se je kazal ob koncu leta 1938 in tudi v začetku preteklega leta, je kmalu popustil in se je zlasti v drugem polletju število zavarovancev naglo dvigalo. Tako visokega članstva, kakor ob koncu lanskega leta, ni bilo od leta 1929, torej v vseh zadnjih desetih letih. V vseh zavarovalnih oddelkih so narasli dohodki v taki višini, da je račun navzlic naraslim izdatkom pokazal presežke. Povečanje dajatev iz pokojninskega zavarovanja ni bilo nepriča-

kovano glede na okolnost, da je med polnopravnimi člani mnogo takih, ki so stari nad 55 let. Povečanje izdatkov v nezgodnem oddelku pa je možno razlagati s tem, da se je stalež povečal le z mlajšimi delavci, ki še niso vajeni rudarskega in tovarniškega dela. Število zavarovanih članov, upokojencev in nezgodnikov se je od leta 1925 razvijalo takole:

let	člani upokojenci			nezg.
	stari	novi	skupni	
1925	17.503	3706	369	226
1930	13.509	2542	2219	594
1935	10.734	1958	3781	864
1937	12.794	1712	3963	954
1938	13.117	1607	4244	1002
1939	14.653	1509	4497	1019

V pokojninskem oddelku je bilo v začetku lanskega leta zavarovanih 12.332 delavcev ob koncu leta pa 13.797. Število starih upokojencev, vdov in svojcev je lani ponovno nazadovol za 98 na 1509, število

po novih pravilih upokojenih članov je naraslo od 2594 na 2743, skupaj z vdovami in svojci pa od 4244 na 4297. Med 13.797 aktivnimi člani ob koncu leta jih je bilo 884, ki so prekorčili mejo starosti 55 o. n. o. 60 let in bi bili upravičeni do prejemanja starostne rente, če ne bi bile uveljavljene določbe § 119 pravil bratavske skladnice.

Zaradi izrednih razmer so se tudi lani v pokojninskem oddelku pobirali prispevki v najvišji izmeri to je 14% zavarovane kategorijskega zaslужka. V pokojninskem oddelku so znašali lani prispevki 16.94 milijona din nasproti 16.61, 13.60 in 12.59 milijona din v prejšnjih treh letih in vsi dohodki 17.62 milijona din. Izdatki pa so narasli na 17.75 milijona din nasproti 16.45, 17.31 in 19.4 milijona din v prejšnjih treh letih. Za kritje izdatkov je bila potrebna dotacija iz lastnega rezervnega sklada v višini 133.000 din. Premeženje pokojninskega oddelka je ostalo na nespremenjeni višini 14.6 milijona din.

Rezervni sklad po sanacijski uredbi je imel 865.000 din dohodkov in 137.000 izdatkov. Premeženje tega sklada pa se je povečalo za 727.000 din na 1.569.000 din. Sklad za kritje doklad k pokojninam in rentam po členu 2 sanacijske uredbe je imel 1.72 milijona din lastnih dohodkov in dohodek 0.83 milijona din iz imovine biv-

Podražitev grafičnih izdelkov

Z ozirom na napovedano ponovno povišanje cen papirju in kartonu, zaradi osnovne podražitve tiskarskih barv in vsega ostalega materiala ter zvišanja delavskih plač so tudi grafična podjetja v Jugoslaviji prisiljena povišati cene tiskovin in knjigotisku litografiji offsetu, bakrotisku kakor tudi v kartonari in knjigovoznicah za 25%.

Velik dvig cen na trgu celuloze (beljene) v inozemstvu, dalje dnevno naraščanje cen vseh vrst surovin pri izdelavi papirja deluje naravnost porazno na razvoju prilje v grafični stroki. Ni bolj ni z ostalim materialom, kakor so n. b. or. barve, svinec, kemikalije za litografije in cinkografije. Poleg tega je nastalo še občutno pomankanje nekaterih vrst materiala.

Grafična podjetja so doslej zvišala cene samo malenkostno, čeprav so se že parkrat podražili papir, karton, lepilna barva in ostali material, lani decembra pa so se zvišale še plače kvalificiranemu in pomožnemu delavstvu. Sedaj stoje tiskarska podjetja pred novim povišanjem plač. Težka situacija, v kateri se nahaja gospodarstvo grafične stroke je prisilila do te odločitve vse tiskarske organizacije v državi, ki s tem opozarjajo vso javnost, da se cene zvišajo za 25%.

Savez grafičnih podjetij Jugoslavije: Beograd, Ljubljana, Zagreb, Novi Sad, Osijek, Split in Sarajevo.

Gospodarske vesti

Plačilo menic za blago iz Norveške, Nizozemske, Belgije in Luksemburga. Devizni odbor Narodne banke je sklenil, da smejo pooblaščen denarni zavodi sprejemati od domačih meničnih dolžnikov po menicah za blago, uvoženo iz Norveške, Nizozemske, Belgije in Luksemburga, ustrežajočo vrednost v dinarjih po zadnjih borznih tečajih dotičnih valut na naših domačih borzah. Vplačana protivrednost v dinarjih se stavi, na zvezane račune, že se ne pravilniku, sicer pa na »interne« vizez pravilniku, sicer pa na »interne« račune.

Borze

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinški čeki nespremenjeno 14.70 do 14.90. Za grške bone je bilo v Zagrebu povpraševanje po 28.50 v Beogradu pa po

Čudno naključje je razkrinkalo tatico Hči okradenega je pri postajni blagajni spoznala

reiskavo in ponudila sovjetski lili že 40 sovražnih letal.

Mladi rod na dramskem odru

V Skofji L. več tatin. I. sestnik in b. Ivan na Sp. loži svojo obeskom in z. trenutek odst. ristol neznan.

Kmalu za t. nju mesaria. ulici. Nekdo je stropje in vze vrečico s 340 ključ od miz. bila izvršena. zornika Iv. K. Neka starejša dare. V trenu. hinji, je mora. ki je tedaj iz. kega voza de. je potem dog. na Spodnjem.

Vse te tati. dolgo nepoja. galo izredno naključje. Prav usu. Anica v Ljubljano, je hotela potovati tudi 67letna Marija Druškovičeva iz Zirov. Na železniški postaji pred blagajno sta obe potnici kupovali vsaka svoj vozni lilek. Druška druge seveda nista poznali, kar je mor. bilo dobro. Druškovičeva je namreč potegnila iz žepa Bogatajevo vrečico in začela naštevati denar Bogatajeva je vrečico spoznala, a se ni izdala, temveč je takoj hitela k enemu izmed domačinov in ga prosila, naj obvesti o odkritju orožnika. Kaplar Nijemčič Alojzij se je nato z vso naglico pripeljal na postajo.

Druškovičeva je morala namesto v Kranj nazaj v Skofjo Loko, kjer so prišle še druge reči na dan. V vrečici so dobili še za 185 din gotovine, ostalo je tatjica zapravila. Našli pa so pri njej tudi Sobrovo uro z monogramom J. S. Značilno pa je, da Druškovičeva tatvine pri Sobru ne prizna. Oblastvom hoče natveziti bajko, da se je v času, ko je šla na postajo, pripeljal za njo voz z vojaki. Enemu vojaku da je tedaj padla z voza na tla Sobrova zlata ura in ona da jo je pobrala. Kako preprosto!

šega pokrajinskega pokojninskega sklada za rudarje. Izdatki so se držali v višini navedenih dohodkov. Pokrajinski pokojninski sklad je imel lani 0.46 milijona din dohodkov in 0.98 milijona din izdatkov. Premeženje tega sklada se je zmanjšalo za 0.52 na 7.26 milijona din.

Nezgodni oddelk je imel ob koncu lanskega leta 654 nezgodnih rentnikov, skupaj z vdovami, sirotnimi in svojci pa 1019. Prispevki v nezgodnem oddelku so narasli na 3.54 milijona din nasproti 3.45, 2.90, in 2.73 milijona din v prejšnjih treh letih. Vsi dohodki tega oddelka so znašali 3.85 milijona din, med tem ko so se izdatki zmanjšali na 3.62 milijona din nasproti 3.70, 3.35 in 3.11 milijona din v prejšnjih treh letih. Premeženje nezgodnega oddelka je naraslo za 0.23 na 5.43 milijona din. Bolniški oddelk je imel v svojem zavarovanju 14.653 aktivnih članov, 1468 upokojenih članov ter 27.960 svojcev teh članov. Bolniški prispevki so narasli na 11.62 milijona din nasproti 11.43, 10.07 in 9.24 milijona din v prejšnjih treh letih. Vsi dohodki bolniškega oddelka so dosegli znesek 12.32 milijona din. Izdatki pa so znašali 11.72 milijona din nasproti 11.37, 10.20 in 9.13 milijona din v prejšnjih treh letih. Premeženje bolniškega oddelka pa je v teku lanskega leta naraslo za 0.45 na 21.16 milijona din.

28.75. Nadalje je bilo v Beogradu povpraševanje za bolgarske klirinške čeke po 80.

Na zagrebškem efektnekm tržišču je bila tendenca nadalje rastoča. V Vojni škodi ni bilo tečaja (v Beogradu promet po 394 — 396). Zeključki pa so bili zabeleženi v 6% dalm. agrarnih obveznicah po 56.

DEVIZE

Ljubljana, Oficijalni tečaj: London 140.34 — 143.54, Pariz 79.26 — 81.56, New York 4425 — 4485, Curih 993.81 — 1003.51. Tečaj na svobodnem trgu: London 173.64 — 176.84, Pariz 98.12 — 100.42, New York 5480 — 5520, Curih 1228.18 — 1238.10.

Curih, Beograd 10, Pariz 8.09, London 14.2750, New York 446, Milan 22.50, Madrid 45, Berlin 178.25, Stockholm 106.25, Budimpešta 79, Atene 3.00, Carigrad 3.09, Bukarešta 2.25.

EFEKTI

Zagreb, Državne vrednote: 4% agrarne 50 bl, 4% severne agrarne 51 bl, 6% begunjske 65 bl, 6% dalm. agrarne 54 — 56 (56), 7% invest. 96 bl, 7% Blair 83.50 bl, 8% Blair 94 bl; delnice: PAB 175 bl, Trboveljska (brez kuponov) 232 den., Gutmann 55 — 65, Sečerana Osijek 215 den., Osječka lijevaonica 160 den., Oceania 600 den., Jadranska 400 den.

Beograd Vojna škoda 390 — 395 (394 — 396), 4% severne agrarne 45 — 49.75, 6% begunjske 63.50 — 65, 6

Iz Celja

Koncert CPD. Celjsko pevsko društvo priredi v prvi polovici mesca junija koncert v proslavo odličnega slovenskega skladatelja, žalskega rojaka Rista Savina ob njegovi 80letnici. Na sporedu bodo zgraj slavljenčeve skladbe in sicer samospeli, ženski, moški in mešani zbori a capella in s spremljevanjem klavirja. Za koncert vlada veliko zanimanje in ne dvomimo, da bo občinstvo ljub poznemu času napolnilo dvorano. Koncert bi bil že v zgodnji pomladi, a so to preprečili resni časi v katerih živimo, saj je moral tudi pevovodja CPD na vojaške vaje, od koder se je vrnil šele maja.

Stavka stavbinških delavcev tudi v Celju. Ker podjetniki niso ugodili zahtevam stavbinških delavcev glede povznanja mezd je celjska podružnica Zveze stavbinških delavcev Jugoslavije z današnjim dnevom proglasila stavko vsega stavbinškega delavstva v Celju in okolici. Za stavko se je izreklo pri tajnem glasovanju 98 odstotkov stavbinškega delavstva. Podjetniki so ponudili 50 par poviška na uro.

Proces proti tvrdki A. Westen d. d. se je nadaljeval včeraj na okrožnem sodišču v Celju. Kakor znano, gre za odškodninsko tožbo, ki jo je vložilo 40 bivših Westenovih delavcev proti tvrdki Westen. Včeraj so bili zaslišani zastopniki tožene tvrdke in tudi številni delavci. Razpravi je prisostvovalo mnogo delavstva.

Nesreče. Ko se je vračala 32letna dinarica Kristina Stramskova iz Klokočevnika pri Ločah v torko domov, jo je napadla neka vinjena ženska in jo sunila v jarek. Stramskova si je pri padcu močno poškodovala desno nogo. V Čači vasi pri Kostivnici je neki kolezar povozil dveletnega dinarjevega sinčka Vinka Pirša in mu zlomil levo nogo nad kolonom. Poškodovana sta v bolnišnici.

Zdravniško dežurno službo za člane OUZD bo imel jutri zdravnik dr. Josip Cerin v Prešernovi ulici.

Iz Maribora

Zlet sokolske župe v Mariboru. ki je bil določen na 2., 8. in 9. junija 1940, je preložen na nedeljo 8. junija. Sokolska župa v Mariboru priredi v soboto 8. junija ob pol 21. uri akademijo v Sokolskem domu Sokola Maribor matice, v nedeljo 9. junija pa bojne tekme izvidnje in streške tekme vrst in pešedivne. Pozivamo Sokole, Sokolice in narodno občinstvo, da tem prireditvam v polnem številu prisostvuje. — Staršinstvo sokolske župe Maribor.

Posesne izpembe. Martin Mencinger je prodal Mariji Kokovnikovi in Pavlu Zeliskovi hišo v Beograjski ulici za 93.000 din, Valeriji Keferjevi je prodal gostilničarji Mariji Čuševi hišo Ob bregu za 220.000 din, Franc Kositer, Stefanija Kekol in Ludvik Kaukler so prodali posestniti Veri Kreftovi iz Gornje Radgone hišo v Linhartovi ulici za 120.000 din, Alojzij Vincetičeva je prodala Branki Vojnovičevi hišo v Miklošičevi ulici za 380.000 din, Kristina Kovačeva je kupila od Alojzija Ubla hišo v Parmovi ulici za 177.000 din.

V soboto otvoritev priljubljene, prahu priske, z dvigalom dostopne strešne terase. Krasen višinski zrak. Koncert White Star Jazz. — V nedeljo koncert železničarske godbe — vnaprej vsako soboto in nedeljo koncert. Morske, sladkovodne ribe in kuhinjske specialitete. Laško dvojno marčno in specialno termalno piv. Izborna ljutomerska vina. — Zmerne cene! — Hotel tavarna, restavracija »Orel«.

Tudi krojaški pomočniki v stavko? Že delj časa trajajoča pogajanja med mariborskimi krojaškimi mojstri in krojaškimi pomočniki zaradi sklenitve kolektivne pogodbe so se razbila. Pomočniki niso zadovoljni z medsebi, ki jih ponujajo mojstri. Ni izključeno, da se bodo krojaški pomočniki v borbi za kolektivno pogodbo poslužili poslednjega sredstva, to je stavke. Tako bi bila sedaj poleg stavbinške in pleskarske, oziroma slikarske stroke prizadeta zaradi stavke tudi krojaška oziroma šiviljska stroka.

Zidajo. Trgovec Maks Kenda iz Selnice ob Dravi gradi enonadstropno stanovanjsko hišo v Medvedovi ulici 2. Stavbni stroški znašajo 482.000 din. Trgovka Marija Penič iz Sv. Petra niže Maribora zida enonadstropno stanovanjsko hišo v Ljubljanski ulici 37 (stavbni stroški 286 tisoč din), krznarka Julijana Šoperjeva zida enonadstropno stanovanjsko hišo v Aljaževi ulici 23 (gradbeni stroški 260.000 dinarjev), krojaški mojster Alojz Celcer zida v Ljubljanski ulici 25 enonadstropno stanovanjsko hišo (gradbeni stroški 160.000 din), tovarniški uradnik inž. Slavko Prebešek zida enonadstropno stanovanjsko poslopje v Ljubljanski ulici 21 (gradbeni stroški 157.000 din).

Železničarji zmerom v nevarnosti. 25-letni železniški zavirač Rudolf Purgaj se je pri premikanju vlaka na kolodvoru preveč nagnil s stopnišča železniškega voza. Udari je ob kretnico, ki mu je zlomila nekaj rebrov. Purgaj se zdravi v bolnišnici.

Beg, ki se ni izplačal. Kaznenec Franc Pleteršič, ki prestaja v mariborski kaznilnici kazen 6 let robije, je izkoristil ugoden trenutek, ko je bil na delu v Limbušu, in je pobegnil. Toda svobode se je veselil komaj 24 ur, ker so ga tezenski orožniki kmalu zajeli v betnavskem gozdu. Beg se pač ni izplačal, saj bi bil begun čez štiri mesece na prostem. Zdjaj pa mu bodo še kaj pribili.

Limbuška zgodovina. Danes ob 13.45 se zbera mariborski zgodovinarji na Glavnem trgu, da se udeležijo poučnega izleta Zgodovinskega društva v naš zavedni Limbuš. Zgodovinarji si bodo ogledali limbuške zgodovinske znamenitosti in bodo obravnavali limbuško zgodovino od najstarejših časov do najnovejše dobe.

Samo trikrat »Ples v maskah«. Zaradi zaključne gledališke sezone se Verdijeva priljubljena opera »Ples v maskah« z gostovanjem odč. Vere Majdicve in v Skrbniškovi režiji vzporedi v tej sezoni samo trikrat. Neobnovitno se priporoča, da si pravočasno nabavijo vstopnice pri dnevnih blagajni. Prva repriza bo drevi za red C.

Iz Hrastnika

Hrastnik. Vajenska razstava šolskih in obrtniških izdelkov bo odprta jutri, v nedeljo, od 8. do 16. v deški šoli. Ogledate si razstavo vsi, posebno še obrtniki, pomočniki in pomočnice, da s tem vzpodbudite za nadaljnje delo obrtniški naraščaj. Vstopnice ne bo!

Gospodarstvo

Najobčutnejše se je letos povečal naš izvoz živine, mesnih izdelkov in lesa

Včeraj smo poročali o naši zunanji trgovini v mesecu aprilu in v prvih štirih mesecih tekočega leta. V aprilu je znašal naš izvoz 639 milijonov din (lani 433), v 4 mesecih t. l. pa 2541 milijonov (lani 1513). Sedaj objavljamo »Privredni bilten« direktcije za zunanjo trgovino tudi podrobne podatke o najvažnejših izvoznih in uvoznih predmetih.

Zito in kmetijski pridelki.

V aprilu smo navzlic pomanjkanju ponudbe na domačem trgu in naglo rastočim cenam izvozili 1298 vagonov pšenice (lani 1004), tako da je celotni izvoz pšenice v prvih štirih mesecih dosegel 4483 vagonov (lani v istem razdobju 3052) v vrednosti 92.2 milijona din (lani 44.8). Izvoznostalega žita in koruze je bil letos malenkosten. Pšenične moke pa smo v aprilu izvozili 130 vagonov (lani 9) oziroma v prvih štirih mesecih 640 vagonov (lani 41) v vrednosti 23.5 milijona din (lani 1.3). Otrobov smo do konca aprila izvozili 344 vagonov (lani 502).

Izvoz fižola je bil v prvem četrtletju malenkosten, v maju pa se je nekoliko prvih štirih mesecih znašal v celoti 61 vagonov (664) v vrednosti 4.5 milijona din (19.4). Suhih češepelj smo v aprilu izvozili za 13.9 milijona din (lani za 1.6) in v prvih štirih mesecih t. l. za 69 milijonov din (11.7). Izvoz vina se je letos precej povečal. Do konca aprila smo izvozili 75 vagonov vina (lani 28) v vrednosti 26.2 milijona din (10.2). Nadalje smo do konca aprila izvozili 14 vagonov hmelja v znatni vrednosti 8.5 milijona din med tem ko smo lani v istem razdobju za izvoženih 43 vagonov hmelja prejeli le 4.3 milijona din. Povprečna cena je letos znašala 60 din za kg nasproti 11 din v prvih štirih mesecih lanskega leta. Znatno se je tudi dvignila vrednost izvoza konoplje pri zmanjšani količini. Konoplje smo izvozili do konca aprila 635 vagonov (lani 782), vrednost izvožene konoplje pa se je dvignila na 152 milijonov din (71).

Znaten izvoz živine in mesa

Statistika o izvozu živine in mesa kaže povsod nasproti lanskemu letu znatno povečanje. Tako smo v prvih štirih mesecih t. l. izvozili 15.456 konj (lani le 2632) v vrednosti 51.2 milijona din (8.3). Izvoz goveda se je v štirih mesecih letošnjega leta povzpela na 23.320 glav (4681) v vrednosti 63.4 milijona din (24.1).

Pri izvozu svinj nam statistika za april kaže občutno nazadovanje in tudi v prejšnjih mesecih izvoz ni presegal lanskega. Zmanjšanje izvoza v aprilu je v zvezi z znatnim povečanjem cen na našem trgu zaradi podražitev koruze, kar je povzročilo zastoj pri izvozu. Sicer pa je izvoz svinj sorazmerno manjši zaradi povečanja izvoza svinjskega mesa in masti. V aprilu smo izvozili le 2223 svinj (lani 32 tisoč 987), v prvih štirih mesecih pa 61 tisoč 404 svinje (lani 88.828) v vrednosti 98.9 milijona din (lani 147.3). Izvoz drobnice je dosegel do konca aprila preko 15 tisoč glav (lani 2250) v vrednosti 1.8 mi-

lijona din (0.14). Perutnine smo izvozili za 8.9 milijona din (lani 10.3). Med najvažnejšimi postavkami našega izvoza je letos meso. Kakor smo že omenili, smo pričeli v večjem obsegu klati živino doma in izvažati meso, mesne izdelke in masti. V izvoz mesa, mesnih izdelkov in masti je letos v štirih mesecih dosegel vrednost 393 milijonov din nasproti 124.7 milijona din v 4 mesecih lanskega leta. Izvoz mesa in mesnih izdelkov se je dvignil od lanskih 583 na 1895 vagonov oziroma od 86 na 311 milijonov din. Izvoz masti pa se je povzpela od lanskih 232 na 442 vagonov oziroma od 38 na 82 milijonov din. Izvoz jaje je bil po količini za malenkost manjši nego lani, po vrednosti pa se je dvignil na 76.2 milijona din (lani 67.7). Prav tako se je povečal izvoz perja in puha na 91.2 milijona din (16.5) in izvoz surovih kož na 42.4 milijona din (32.2).

Zivahen izvoz lesa

Precej se je povečal v primeri z lanskim letom tudi naš izvoz lesa. Gradbenega lesa smo v aprilu izvozili 13.948 vagonov (lani 8192) v vrednosti 160.4 milijona din (63.1). V štirih mesecih letošnjega leta pa se je naš izvoz gradbenega lesa dvignil od lanskih 29.106 na 43.781 vagonov oziroma od 226.2 na 456.5 milijona din.

Občutno se je dvignil izvoz drv, in sicer v prvih štirih mesecih t. l. na 11.503 vagonov (lani 3896) oziroma na 28.0 milijona din (8.8). Izvoz oglja je bil letos manjši nego lani, in smo v prvih štirih mesecih izvozili 563 vagonov oglja (992) v vrednosti 4.4 milijona din (6.2). Tudi izvoz prago je nazadovao od lanskih 332 tisoč na 169.000 komadov, po vrednosti pa le od 17.5 na 12.6 milijona din. medtem ko se je izvoz lesnih izdelkov dvignil od lanskih 277 na 338 vagonov oziroma od 5.2 na 14.3 milijona din. Izvoz ekstraktov za strojenje se je po količini zmanjšal od lanskih 462 na 389 vagonov, vendar je vrednost narasla od lanskih 20.1 na 23.7 milijona din.

Kovine in ostali izdelki

Izvoz bakra se prilično drži na lanski višini. Letos se je v prvih štirih mesecih po količini v primeri z istim razdobjem lanskega leta zmanjšal od 1358 na 1264 vagonov, po vrednosti pa se je dvignil od 217.2 na 225.5 milijona din. Večji pa je bil izvoz svinca, ki je narasel od lanskih 97 na 166 vagonov oziroma od 4.7 na 15.3 milijona din. Narasla je tudi vrednost izvoza rud in kovinskih koncentratov, namreč od lanskih 124.3 na 137.7 milijona din. Čeprav se je količina zmanjšala od 37.054 na 32.971 vagonov.

Izvoz amonjakove in kavstične sode se je povzpela od 495 na 845 vagonov oziroma od 9.7 na 16.8 milijona din. Izvoz kalcijevega karbida in cianamida se je dvignil od lanskih 1874 na 2727 vagonov oziroma od 27.9 na 52.5 milijona din. Izvoz cimenta pa je bil razmeroma slab in se je zmanjšal od lanskih 5569 na 4766 vagonov oziroma od 16,2 na 14.9 milijona din.

Zaključek trgovinskih pogajanj z Nemčijo

Zaradi redakcije zaključnega protokola o zasedanju se je v sredo in četrtek ponovno sestal jugoslovensko-nemški stalni gospodarski odbor, nakar so bila pogajanja zaključena in je bilo včeraj o poteku pogajanj izdano naslednje sporočilo:

Danes se je uspešno končalo redno zasedanje jugoslovensko-nemškega stalnega gospodarskega odbora, ki se sestane na sejo vsako leto spomladi in jeseni. Obe delegaciji odbora sta v treh tednih intenzivnega dela obdelali obsežno gradivo. Na dnevnem redu so bila predvsem vprašanja rednega blagovnega prometa med Jugoslavijo in Nemčijo. V zvezi s tem je bilo govora tudi o plačilnih vprašanjih in o težkočah, ki so nastale v razdobju med lanskim jenskim in sedanjim zasedanjem. Pomembno mesto v sedanjih pogajanjih so imela tudi vprašanja blagovnega prometa in plačevanja blaga v prometu s češkoslovanskim protektoratom. Posebno značilno sedanjim pogajanjem je dalo tudi vprašanje ureditve trgovinskega razmerja med našo državo in protektoratom za primer, da se ukine sedanja carska meja med Nemčijo in protektoratom. Rezultati teh pogajanj niso mogli prinesiti nič senzacionalnega. To se vidi že iz poudarjenega rednega značaja teh pogajanj, ki služijo predvsem odstranitvi raznih težkoč, nastalih v blagovnem prometu.

Obe stranki sta mogli ugotoviti, da se blagovni promet med Nemčijo in Jugoslavijo razvija v obojestransko zadovoljstvo točno po obveznostih. Na tem zasedanju ni šlo za odločitev uvoznih in uvoznih kontingentov za promet z Nemčijo, ker se ta vprašanja uredne na rednih jenskih zasedanjih. Uvedene so samo majhne korekture obstoječih kontingen-

tov, v kolikor so to zahtevale naše in nemške potrebe. Pri tem je treba omeniti tudi ureditev nekaterih carinskih postavk naše tarife, ki se nanašajo na promet z Nemčijo. V zvezi z ureditvijo plačil iz blagovnega prometa z Nemčijo so odstranjene vse težkoče, ki so se pojavile v našem blaginju z Nemčijo. Obenem je bilo govora o raznih ukrepih, da se tudi v bodočnosti odstranijo težkoče plačilnega prometa z Nemčijo in češkoslovanskim protektoratom. Do morebitne priključitve protektorata v nemško carsko področje se promet po dosedanem stanju ne bo nič spremenil. Veljali bodo torej tudi za nadalje obstoječi pogodbeni odnosi s protektoratom, ki so bili sklenjeni še s češkoslovansko republiko. Posebne omembe je vredna pripravljenost nemške delegacije, da se s potrebnimi ukrepi tudi v bodoče zagotovi neoviran uvoz iz protektorata v našo državo v obsegu prejšnjih let in s tem zagotovi potrebno ravnostanje v našem prometu s protektoratom. Pri ureditvi našega pogodbenega razmerja do protektorata po njega priključitvi v nemško carsko področje, sta obe delegaciji postavili načelo, da naš bodoči položaj do protektorata ne sme biti slabši od dosedanjega. Na tej podlagi je nameravana ureditev vseh carinskih vprašanj glede na obstoječe in bodoče stanje našega pogodbenega razmerja. Rezultati, doseženi v tem pogledu, bodo dobili svojo praktično veljavo šele po ukinjenju carske meje med Nemčijo in protektoratom, ko pridejo ta določila v veljavo. Potrebno je še poudariti prijateljsko ozračje, v katerem so potekala pogajanja ves čas zasedanja. V tem pogledu gre enaka zasluga nemškimi in jugoslovanskim delegatom.

Socialno zavarovanje rudarjev in topilniškega delavstva

Glavna bratovska skladnica v Ljubljani je izdala, kakor prejšnja leta, obsežno poslovno poročilo za leto 1939. Iz tega poročila posnemamo, da je število zavarovanih aktivnih članov lani precej naraslo, in sicer od 12.332 ob koncu prejšnjega leta na 13.797 ob koncu leta 1939; število manjpravnih članov pa se je povečalo od 785 na 856. Skupno število zavarovanih članov se je torej dvignilo za 1536 (prejšnje leto le za 323) na 14.653 ob koncu leta.

Zastoj, ki se je kazal ob koncu leta 1938 in tudi v začetku preteklega leta, je kmalu popustil in se je zlasti v drugem polletju število zavarovancev naglo dvigalo. Tako visokega članstva, kakor ob koncu lanskega leta, ni bilo od leta 1929, torej v vseh zadnjih desetih letih. V vseh zavarovalnih oddelkih so narasli dohodki v taki višini, da je račun navzlic naraslim izdatkom pokazal presežke. Povečanje datatek po pokojniškega zavarovanja ni bilo nepriča-

kovano glede na okolnost, da je med popravilnimi člani mnogo takih, ki so stari nad 55 let. Povečanje izdatkov v nezgodnem oddelku pa je možno razlagati s tem, da se je stalež povečal le z mlajšimi delavci, ki še niso vajeni rudarskih in tovarniškega dela. Število zavarovanih članov, upokojencev in nezgodnikov se je od leta 1925 razvijalo takole:

	člani	upokojenci	nezg.
1925	17.503	3706	369
1930	13.509	2542	2219
1935	10.734	1958	3781
1937	12.794	1712	3963
1938	13.117	1607	4244
1939	14.653	1509	4497

V pokojniškem oddelku je bilo v začetku lanskega leta zavarovanih 12.332 delavcev ob koncu leta pa 13.797. število starih upokojencev, vdov in svojcev je lani ponovno nazadovalo za 98 na 1509, število

po novih pravilih upokojenih članov je naraslo od 2594 na 2743, skupaj z vdovami in svojci pa od 4244 na 4297. Med 13.797 aktivnimi člani ob koncu leta jih je bilo 884, ki so prekorčili mejo starosti 55 oziroma 60 let in bi bili upravičeni do prejemanja starostne rente, če ne bi bile uveljavljene določbe § 119 pravil bratovske skladnice.

Zaradi izrednih razmer so se tudi lani v pokojniškem oddelku pobirali prispevki v najvišji izmeri to je 14% zavarovnega kategorijskega zasluzka. V pokojniškem oddelku so znašali lani prispevki 16.94 milijona din nasproti 16.61, 13.60 in 12.59 milijona din v prejšnjih treh letih in vsi dohodki 17.62 milijona din. Izdatki pa so narasli na 17.75 milijona din nasproti 16.45, 17.31 in 19.4 milijona din v prejšnjih treh letih. Za kritje izdatkov je bila potrebna dotacija iz lastnega rezervnega sklada v višini 133.000 din. Premeženje pokojniškega oddelka je ostalo na nespremenljivi višini 14.6 milijona din.

Rezervni sklad po sanacijski uredbi je imel 865.000 din dohodkov in 137.000 izdatkov. Premeženje tega sklada pa se je povečalo za 727.000 din na 1.569.000 din. Sklad za kritje doklad k pokojninam in rentam po členu 2 sanacijske uredbe je imel 1.72 milijona din lastnih dohodkov in dohodek 0.83 milijona din iz imovine biv-

šega pokrajinskega pokojniškega sklada za rudarje. Izdatki so se držali v višini navedenih dohodkov. Pokrajinski pokojniški sklad je imel lani 0.46 milijona din dohodkov in 0.98 milijona din izdatkov. Premeženje tega sklada se je zmanjšalo za 0.52 na 7.26 milijona din.

Nezgodni oddelk je imel ob koncu lanskega leta 654 nezgodnih rentnikov, skupaj z vdovami, sirotami in svojci pa 1019. Prispevki v nezgodnem oddelku so narasli na 3.54 milijona din nasproti 3.45, 2.90, in 2.73 milijona din v prejšnjih treh letih. Vsi dohodki tega oddelka so znašali 3.85 milijona din, med tem ko so se izdatki zmanjšali na 3.62 milijona din nasproti 3.70, 3.35 in 3.11 milijona din v prejšnjih treh letih. Premeženje nezgodnega oddelka je naraslo za 0.23 na 5.43 milijona din. Bolniški oddelk je imel v svojem zavarovanju 14.653 aktivnih članov, 1468 upokojenih članov ter 27.960 svojcev teh članov. Bolniški prispevki so narasli na 11.62 milijona din nasproti 11.43, 10.07 in 9.24 milijona din v prejšnjih treh letih. Vsi dohodki bolniškega oddelka so dosegli znesek 12.32 milijona din. Izdatki pa so znašali 11.72 milijona din nasproti 11.37, 10.20 in 9.13 milijona din v prejšnjih treh letih. Premeženje bolniškega oddelka pa je v teku lanskega leta naraslo za 0.45 na 21.16 milijona din.

Podražitev grafičnih izdelkov

Z ozirom na napovedano ponovno povznanje cen papirju in kartonu, zaradi ponovne podražitve tiskarskih barv in vsega ostalega materiala ter zvišanja delavskih plač, so tudi grafična podjetja v Jugoslaviji prisiljena povziti cene tiskovinam v knjigotisku, litografiji offsetu, bakrotisku kakor tudi v kartonari in knjigovoznicah za 25%.

Velik dvig cen na trgu celuloze (belje) in inozemstvu, daje dnevno naraščanje cen vseh vrst surovin pri izdelavi papirja deluje naravnost porazno na razvoju priključitve grafični stroki. Nič bolje ni z ostalim materialom, kakor so n. br. varve, svinec, kemikalije za litografije in cinkografije. Poleg tega je nastalo še občutno pomanjkanje nekaterih vrst materiala.

Grafična podjetja so doslej zvišala cene samo malenkostno, čeprav so se že parkrat podražili papir, karton, lepilna barva in ostali material. lani decembra pa so se zvišale še plače kvalificiranemu in pomožnemu delavstvu. Sedaj stoji tiskarska podjetja pred novim povznanjem plač. Težka situacija, v kateri se nahaja gospodarstvo grafične stroke je prisilila do te odločitve vse tiskarske organizacije v državi, ki s tem opozarjajo vso javnost, da se cene zvišajo za 25%.

Savez grafičnih podjetij Jugoslavije: Beograd, Ljubljana, Zagreb, Novi Sad, Osijek, Split in Sarajevo.

Gospodarske vesti

Plačilo menic za blago iz Norveške, Nizozemske, Belgije in Luksemburga. Devizni odbor Narodne banke je sklenil, da smejo pooblaščen denarni zavodi sprejemati od domačih meničnih dolžnikov po menicah za blago, uvoženo iz Norveške, Nizozemske, Belgije in Luksemburga, ustrežajočo vrednost v dinarjih po zadnjih borznih tečajih dotičnih valut na naših domačih borzah. Vplačana protivrednost v dinarjih se stavi, na »vezane« račune, že se ne pravilniku, sicer pa na »interne« račune.

Borze

31. maja Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinški čeki nespremenjeno 14.70 do 14.90. Za grške bone je bilo v Zagrebu povpraševanje po 28.50 v Beogradu pa po

Čudno naključje je razkrinkalo tatico Hči okradenega je pri postajni blagajni spoznala tatovo usodno

V Skofji I. več tatvin. I. sestnik in b. Ivan na Spoločil svojo obsekom in z trenutek odst. ristol neznan.

Kmalu za t. nju mesarja i. ulici. Nekdo je stropje in vze vrečico s 340 ključ ob miz. bila izvršena t. zornika Iv. K. Neka starejša dare. V trenu hinji, je more ki je tedaj iz keza voza de je potem dog. na Spodnjem

Vse te tatv. dolgo nepoja. galo izredno naključje. Prav tako... je hotela žena mesarja Bogataja Anica v Ljubljano, je hotela potovati tudi 67letna Marija Druškovičeva iz Žirov. Na železniški postaji pred blagajno sta obe potnici kupovali vsaka svoj vojni litek. Druška družje seveda nista poznali, kar je mor. da bilo dobro. Druškovičeva je namreč potegnila iz žepa Bogatajevo vrečico in začela naštevati denar Bogatajeva je vrečico spoznala, a se ni izdala, temveč je takoj hitela k enemu izmed domačinov in ga prosila, naj obvesti o odkritju orožnika. Kaplar Nijemčič Alojzji je nato z vso naglico pripeljal na postajo.

Druškovičeva je morala namesto v Kranj nazaj v Skofjo Loko, kjer so prišle še druge reči na dan. V vrečici so dobili še za 185 din gotovine, ostalo je tatnica z pravila. Našli na so pri njej tudi Šobrovo uro z monogramom J. S. Značilno pa je, da Druškovičeva tatvine pri Šobru ne prizna. Oblastvom hoče natveziti bajko, da se je v času, ko je šla na postajo, pripeljal za njo voz z vojaki. Enemu vojaku da je tedaj padla z voza na tla Šobrova zlata ura in ona da jo je pobrala. Kako preprost!

Druškovičeva sedi zdaj v zaporu škofje-loškega sodišča. Druškovičovo pozna. da hitro vse proda, da je kaj za pijačo in kajenje. Opisuje jo kot staro, pretkano grešnico. Ukradeni dežnik so orožniki do-

28.75. Nadalje je bilo v Beogradu povpraševanje za bolgarske klirinške čeke po 80.

Na zagrebškem efektne tržišču je bila tendenca nadalje mlačna. V Vojni škodi ni bilo tečaja (v Beogradu promet po 394 — 396). Zaključki pa so bili zabeleženi v 6% dalm. agrarnih obveznicah po 56.

DEVIZE

Ljubljana, Oficeljni tečaj: London 140.34 — 143.54, Pariz 79.26 — 81.56, New York 44.25 — 44.85, Curih 993.81 — 1003.51. Tečaj na svobodnem trgu: London 173.64 — 176.84, Pariz 98.12 — 100.42, New York 54.80 — 55.20, Curih 1228.13 — 1238.10. Curih, Beograd 10, Pariz 8.09, London 14.2750, New York 446, Milan 22.50, Madrid 45, Berlin 178.25, Stockholm 106.25, Budimpešta 79, Atene 3.00, Carigrad 3.00, Bukarešta 2.25.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: 4% agrarne 50 bl., 4% severne agrarne 51 bl., 6% beguške 65 bl., 6% dalm. agrarne 54 — 56 (56), 7% invest. 96 bl., 7% Blair 83.50 bl., 8% Blair 94 bl.; delnice: PAB 175 bl., Trboveljska (brez kupona) 232 den., Gutmann 55 — 65, Sečeraica Osejek 215 den., Osejčka lijevaonica 160 den., Oceania 600 den., Jadranska 400 den.

Beograd. Vojna škoda 390 — 395 (394 — 396), 4% severne agrarne 45 — 49.75, 6% beguške 63.50 — 65, 6% dalm. agrarne 55.50 — 56 (55 — 55.50), 7% invest. 92 — 93.50, 7% Seligman 100.50 den., 7% Blair 84 den. (84.50), 8% Blair 94.50 den. PAB 175 den.

Blagovna tržišča

ZITO

+ Chkugo, 31. maja. Začetni tečaj: pšenica; za julij 83.50, za sept. 83.50, za dec 84.50; kuruza; za julij 62.75, za sept. 61.625.

+ Novosadska blagovna borza (31. t. m.) Tendence prijazna. Pšenica: baška okolica Novi Sad 245 — 247; sremska 245 — 247; slav. 245 — 247; ban. 245 — 247; baška ladja Tisa 247 — 249. Rž: baška 208 — 210. Oves: sremski 200 — 202; slavovski 202 — 204. Ječmen: baški in sremski 64/65 kg 205 — 207.50. Kuruza: baška 195 — 197; par. Indija 196 — 197. Moka: baška in ban.

Pristanišče Ostende

Ena najvažnejših belgijskih luk, ki je zdaj v oblasti nemške vojske

Napadalno orožje ima prednost

Kaj pravi danski profesor k dogodkom na zapadu

Danski vseučiliški profesor Gudmund-Hatt je objavil zanimiv članek o nadaljnjem razvoju vojnega položaja na zapadu. V tem članku pravi uvodoma, da sta imeli zapadni veličini po vojni napovedi v lanskem septembru dovolj časa, da se pripravita na nemški napad, a da uspeva slednji navzlic temu hitreje nego l. 1914. Vzrok je tudi v tem, da so Francozi vse preveč verjeli v premoč defenzivnega orožja, v nepremagljivost utrjenih obrambnih črt. V teku desetih dni, pravi Gudmund-Hatt, je to prepričanje dobilo uničujoč udarec. Dogodki in maju 1940. nam kažejo razločno, da se je zavoljo tehničnega napredka razmerje sil med defenzivno in ofenzivno vojsko svetovno vojno spremenilo. Napadalno orožje je dobilo prednost in ker je nemška vojna tehnika izvedla ta razvoj, zanje pač Nemčija uspehe. Bombno letalo je premagalo oklopno utrdbo. Letalske bombe ne uničujejo samo tega, kar zadenejo, temveč uničujejo pretresi razpokov tudi instrumente in pripra-

ve v bližini zadetka, tako da strelno orožje v utrdbi ne more več delovati. Zato je Liège tako hitro padel in zato tudi ni nobenega razloga več za naziranje, da bi se mogla kakršna koli oklopna obramba črta držati proti vojski, ki razpolaga s tako modernim orožjem, kakršno imajo Nemci. Tako pravi Gudmund-Hatt, ki ne verjame, da bi mogli zavezniki nemško napredovanje zadržati. Seveda pa ne govori o tem da so imeli Nemci poleg prednosti do popolnosti razvitega napadalnega orožja v rokah tudi prednost številčne premoči in prednost presenetljivega nastopa. Zavezniki s te strani, od koder je napad prišel, pravga napada sploh niso pričakovali in njihove utrjene črte tu sploh niso bile tako zasedene in pripravljene, kakor bi morale biti. Saj niso utegnili v premočnih primerih podreti niti mostov, ki so omogočali prehod čez reke. Na Maginotovo črto samo pa so se Nemci napada do danes izognili, tako da ni mogoče nič reči o tem, ali bi takšen napad držala ali ne.

Zakaj staro železo ne rjavi?

Zaščitna plast rje, ki je ne uničijo niti jedki plini

Med tem ko postanejo mlajši železni izdelki kaj kmalu žrtev rje, so se najdbe železnega orožja iz hallstatske in latenske dobe, dalje podkve, željni, britve i. t. d. iz rimske dobe, orožje iz srednjega veka in tudi stari indijski železni stebri deloma prav dobro ohranili skozi stoletja in tisočletja. Ta pojav so skušali pojasniti z nedostajanjem ali prisotnostjo določenih primesi v železu, toda dokazov ni bilo pravih. V novejšem času so raziskali železne dele iz kölnske katedrale, ki so stari 400 do 600 let in ne kažejo praktično nobene rje, čeprav so bili izpostavljeni vsem vremenskim vplivom. V kemični sestavi, to je v primesi kakšnega fosforja, mangana ali bakra ne more biti vzrok, razlagati se da ta pojav le s tem, da se je staro železo prevleklo z zaščitno plastjo rje, ki je ne morejo predreti niti jedki plini, kakršni se pojavljajo zlasti pri kurjavi s premogom. V prvih 10 ali 20 letih se rja zaje v železo vsako leto približno 0.01 mm glo-

boko, po šestdesetih letih pa gre letno komaj za 0.00025 mm globlje. Prvotna plast rje na železju kölnske katedrale ga ščiti tako dobro, da zadržuje tudi vplive plinov iz kurjave s premogom v sosedni glavni železniški postaji.

Leteča vrata

Meščani Epsona na Angleškem so zagledali pred nekoliko tedni ob belem dnevu, kako je švignil bleščec se predmet skozi zrak in pristal na zadnje s precejšnjim treskom na neki strehi, ki jo je tudi nekoliko poškodoval. Ta predmet izpod neba niso bila nič drugega nego oblazinjena, aluminijasta vrata, kakršna imajo letala. Ker pa nikjer ni bilo videti letala, so si ljudje belili glave, kako so mogla prileteti na streho. Sele te dni se je skrivnost pojasnila. Poizvedbe so dognale, da je neko letalo izgubilo ta vrata kakšnih 50 km od Epsona. In vrata so to 50kilometrsko razdaljo opravila — v drsnem poletu...

Nelahko delo

Telesna velikost in hrana

V skandinavskih deželah so v zadnjih letih proučevali telesno velikost povprečno 20letnih vojnih obveznikov. Telesna višina obveznikov je po statistikah iz l. 1915 do 1938 stalno naraščala, in sicer na švedskem od 1718 do 1742 mm, na norveškem od 1706 do 1736 mm. In Danskem od 1688 do 1712 mm.

V tem času je bilo opaziti zastoj le v letih od 1930 do 1933, torej v dobi gospodarske krize, med tem ko se je krivulja v naslednjih letih spet strmo dvigala. Iz številke je razvidno, da je telesna višina neposredno v zvezi z načinom prehrane. Razlika je največja na Norveškem, kjer je bila prehrana zavoljo majhnega poljedelstva prej težavna, v poznejših letih pa se je z olajšanim uvozom zelo izboljšala.

Kraji iz zadnjih vojnih poročil

Menin, po flamsko Meenen, leži ob reki Leye v belgijski provinci Zapadni Flandriji blizu francoske meje. Je važno železniško križišče in ima okrog 20.000 prebivalcev, večinoma Flamcev.

Yperes, po flamsko Yper ali Jeper, leži isto tako v Zapadni Flandriji ob reki Yperlee in ob Yperskem prekopu. Mesto, ki šteje okrog 16.000 prebivalcev, je bilo v svetovni vojni prizorišče strašnih bojev, ki so ga popolnoma razdejali. Še danes spominja na to ime vojnega plina iperita. Pozneje so mesto obnovili v starem slogu.

Lens je kantonsko mesto v francoskem okrožju Pas-de-Calais in šteje nad 30.000 prebivalcev. Med svetovno vojno je bilo trajno v bojni črti in so ga popolnoma razdejali. Mesto je eno izmed središč francoske rudniške in druge industrije. Štiri kilometre jugozapadno od njega se dviga višina Loretto, kjer so bili tako v svetovni, kakor v sedanji vojni hudi boji.

Ranjenec pripoveduje

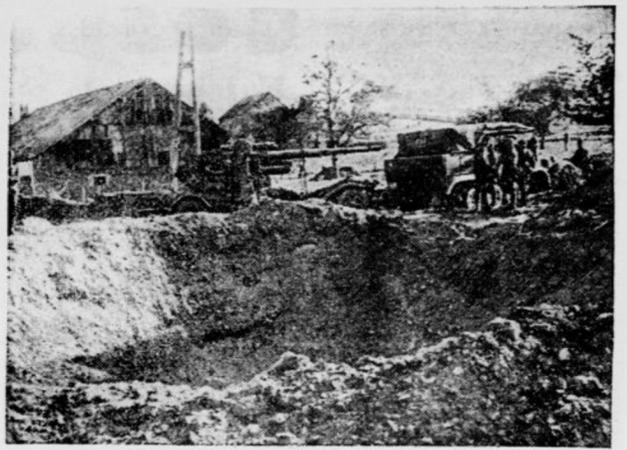

Belgijski ranjenec pripoveduje bolničarki, kako mu je izstrelek preluknjal čelado

Češe ne veš, zdaj izveš:

da je bil brat belgijskega kralja po poročilu rumunskega radia hudo ranjen in so mu morali odrezati nogo; da je rumunska vladna poštvala vse inženjerje v vojaško sužbo; da napoveduje tvorničar Ford tip letečega avtomobila; da so tudi španski listi skrčili obseg na dve strani dnevno; da se odpravlja vdova ubitega avstrijskega kancelarja Dolfussa z otroki iz Anglije v Kanado; da je bil belgijski kralj Leopold po vesteh iz Berlina poslan na začasni oddih v neki dvorec v zapadni Belgiji, kjer mu je dodeljen kot adjutant neki nemški polkovnik, ki je bil že pred vojno vojaški ataše pri nemškem poslanstvu v Bruslju; da v Italiji formirajo prostovoljne formacije padalcev; da se je švicarska vlada odločila za uvedbo smrtnih kazni za primer sabotaže, ki naj bi oslabil moč njene vojske; da je inozemcem na angleških tleh prepovedano vzdrževati kolesa, motocikle, čolne in letala; da morajo imeti v Ameriki tudi psi svoje legitimacije.

Preko razdejanih cest

Nemško protitankovsko topništvo pritiska za umikajočimi se oddelki po razdejanih cestah

Strašilo za neredne plačnike

Uspešna metoda ravnatelja vodovoda

Ravnatelj vodovoda v Lakeviewu v Oregonu si je izmislil nenavadno strašilo za zamudne plačnike. Če nekdo svojega računa za vodo ne poravnava, mu na vodovodno napeljavo pritrjuje majhno pripravo. Posledica je, da iz odprte pipe sicer pritekla voda, toda po kapljicah, tako da mora človek, ki si hoče natočiti kozarec vode, čakati celih deset minut. Da napopniš kopalno kad, potrebuješ po novem sistemu omenjenega ravnatelja približno štiri dni.

Ideja je imela naravnost sijajen uspeh, je izjavil ravnatelj z nasmehom. »Le malo je ljudi, ki vzdržijo tako dolgo. Račune nam plačujejo sedaj z največjo točnostjo. Ko so prej vodo enostavno zapirali, ni to napravilo na zamudnike nobenega posebnega vtisa. Samo strah, da bi morali za malenkost vode porabiti neskončen čas, je povzročil, da so ljudje izgubili živce.«

Mnogostranski izumi

Predmeti za univerzalen rabo

Prevežani izumitelji skušajo že oddavnaj ustvarjati zlasti »predmete za univerzalno rabo«. Posebno daleč je prišla v tem pogledu Amerika. Palica, ki rabi istočasno kot miza za kvartanje, se sicer ni toliko uveljavila, kolikor palica, ki rabi lahko tudi kot stol. Za dame je praktična

ročna torbica, ki se da isto tako spreminjati v sedež. Pritisneš na majhen vzvod in iz torbice pomoli osrodje, ki predstavlja noge stola. Sedež sam je blazina, ki se napihne z zrakom.

Avto je bil hitrejši od aeroplana

Do l. 1920. sta za brzinski rekord medsebojno tekmovala avtomobil in letalo in do tega leta so največje brzine dosegali na tleh, ne v zraku. Že l. 1909. je avtomobil dosegel brzo 200 km na uro, med tem ko se je moralo letalo zadovoljevati s 50 do kvečjemu 100 km. A še l. 1913. je bila največja brzina za letalo 200 km, za avtomobil pa tedaj še večja. Ko je letalo l. 1920. doseglo 275.862 km na uro, je avtomobil okončno premagalo.

Spalno pohištvo daje posebne priliko- niti za ustvarjanje univerzalnih reči. Tako poznamo pohištvo, ki se da spreminjati v ležalnik, mizo, posteljo in celo v lestev. Posebno originalen pa je gugalnik, ki spravi s svojim nihanjem v gibanje pah- ljačo nad glavo človeka, ki na njem sedi, tako da tega hladi Svetlikajoči se hišni ključ je izum, ki prihaja v poštev zlasti za sedenje čase zatamnitev. V tem ključu je majhna električna žarnica, ki takoj zažari, kadar hočeš k njej uporabiti.

Roža, ki menja barvo

Japonci, ki slovijo kot najboljši vzgojitelji cvetja, so vzgojili rožo, ki je v senci bela, na soncu postane rdeča, ponoči pa dobi voščeno barvo. Vse te metamorfoze si sledijo v zelo kratkih presledkih.

Rekord med mnogostranskimi izumi pa imajo brzkone majhne škarje, ki se dajo uporabljati kot rezilo za steklo, ključ, preščipalo za žico, odvijalč, žepni nož, pila za nohte, odpiralč za konzervne škatle in brisalni nož. To pa ni vse. kajti te čudovite škarje so tudi ravnilo z merilom in čeprav so samo 12 cm dolge, vsebujejo še stereoskop, kolesce za pikčanje in ključ za plinomer...

Demonstracije v Italiji

Italijanski diljaki demonstrirajo v Rimu proti angleški pomorski kontroli v Sredozemskem morju

ANEKDOTA

Slovitemu raziskovalcu Afrike Wissmannu je neka dama v družbi pokazala baje dragoceno ogrlico iz slonovine. Učejnak naj bi doleščil njeno vrednost. Ogle- dal si jo je natančno, potem je dejal pri- stotnik, ki so z napetostjo čakali njegove besede: »Čudno je to! Vedno sem mislil, da Afri- ko in njene skrivnosti temeljito poznam. A kakor vidim, sem se motil. Pravkar sem namreč ugotovil, da so tam tudi si- on, ki imajo umetne zobe!«

VSAK DAN ENA

»Kako pravite — da bi radi dobili moj denar? Listnico imam v notranjem žepu telovnika...« (»Dansk Familie Blad«)

ROMAN.

In donu Juanu je smehljal na obrazu zamrl. Lo- raydan se je potuhnil globlje v senco in pridružen zaklel. Preplašene razbojnice je pograbi brezumen strah, dva izmed njih sta se zgrudila, smrtno za- deta od bodala, dva druga sta odletela daleč v stran, na pol ubita s težkim glavičnem Ponthusovega meča — in Klotar je bil tu, plamenč od strašnega srda! Njegovo bodalo, konica in ostrina njegovega rapirja so delili smrt in rane na vse strani. Padel je bil po tolpi kakor volk po čredi. Gnev in ljubezen sta ga delala nedosegljivega, neranjivega, nepremagljivega. Klotar se je boril kakor veliki junaki davnih viteških dni...

X Tu počiva Agneza de Sennecour Dve minuti zvenketanja, udarcev, kletvic, bole- stnih vzrikov, smrtnih jekov in razjarjenega tu- ljenja, dve minuti viharja... in bojišče je bilo zavzeto. Klotar Ponthuški je obstal, razmršen, moker od znoja, obrizgan s krvjo, s telovnikom razcefran- im od sovražnih jekel; obstal je in pogledal Leonoro de Ulloa... Smehljala se mu je... V boju, kadar je smrt blizu, najde človek zme-

ne povedo in vendar pomenijo li tu?...« je vprašala Leonora. al. Srce mu je drhtelo... »Njuna je zarohnel glas, zločen od togote. »Naprej! Naskok! Ubijte ga! Sekaj! Kolji! Reži!...« »Ubijte ga!« so zatulili rokovnjači. »Bij! Kolji!...« »Naprej! Naprej!« Klotar se je zdrnil; zdelo se mu je, da pozna ta glas, ki terja njegovo smrt. Toda hiter pogled mu je odkril vso tolpo, ki se je bila na trideset korakov zdaj vnovič zbrala in se je zdaj vračala nadenj, ojačena s peščico pretepačev, očitno pri- klicanih od vodje. Spet jih je bilo dvanajst, ne vstevši poveljnika, ki je stopal z njimi in si držal plašč na obraz. Dona Juana Ponthus ni videl... »V kapelico!« je rekel Klotar. Leonora je takoj ubogala in krenila proti vrat- cem, ki jih je bil pustil Klotar v trenutku svojega pojavljenja na stečaj odprta. Ponthus je stopal za Leonoro, toda zadenski, da bi ji varoval umik; z obrazom je gledal proti napadalcem. Lopovi to pot niso tekli; odločili so se bili za premissljen napad, kakor bi se borili s sebi enako tolpo. Nasprotnik je bil samo eden, toda predobro so vedeli, koliko zaleže. Leonora je brez zadržka prispela do kapelice in stopila vanjo. Tedaj je Klotar videl, kako sta se dva izmed napadalcev pod vodstvom neznanega zapovednika odtrgala od krdela ter naglo planila v dvorec.

Nato je stopil tudi sam v kapelico, zaklenil vrata, jih zapahnil in hitro pogledal okrog sebe, rekoč: »Ta vrata so iz debele hrastovine in okovana z železjem; vzdržala bodo deset minut.« »Deset minut ne bova čakala,« je dejala Leo- nora. »Ta čas, ko bodo napadali mala vrata, odi- deva skozi velika in...« Beseda ji je zamrla na ustnicah. Izpred velikih vrat, ki je kazala nanje in ki so vodila v notranjščino dvorca, se je bil oglasil za- molkel hrup. Klotar je skočil, da bi jih odprl. Prepozno! Zaklepali so jih od zunaj! In Klotar je začul glas... zdaj ga je spoznal... Loraydanov glas, ki je naročal: »Ne ganite se odotod in ubijte ga, če bi hotel uiti po tej poti!« »Kaj pomeni to?« je mirno vprašala Leonora. »To pomeni, da sva ujetnika,« je rekel Ponthus. »Čujte!« Po vratih so bili zabobneli udarci s kladivom: radi varnosti so zabijali velika vrata, da bi mogli z vsemi silami udariti na mali izhod. »Branil vas bom do smrti,« je rekel Ponthus. »Umrla bova skupaj,« je dejala Leonora. Zunaj je bila globoka tihota zimske noči... Klotar je videl obrakraj oltarja nekaj prostora, tako da si mogel iti naokrog. Ko si je naglo ogle- dal položaj, je jel zadelavati tistega izmed obeh prehodov, ki je bil najbolj oddaljen od malih vrat. V kapelici je bilo nekaj klopi ter stolov in nasla- njajačev. V dveh, treh minutah je zgradil iz njih

dovoljšen zaslon. Leonora je napeto opazovala nje- govo početje. »Vrata bodo razbili,« je rekel Ponthus. »Ko pla- nejo noter, se zatecite za oltar. Ta bo najina po- slednja trdnjava. Zaradi nagradenih sedežev naju ne bodo mogli obiti in bodo morali naskočiti edini prosti prehod. Glejte, kako je tesen; zlepa ne pridejo skozi. Vsekako pa...« Zgrabil je dvojce velikih hrastovih klopi, ju za- vlekkel za oltar in ju postavil pokonci, tako da sta sloneli prav ob oltarju. Ogleдал si je svoje delo in se zadovoljno nasmehnil... Tedaj so se vrata stresla od silovitega udarca, ki mu je sledila ploha psokv in kletvic. In čudno: prav ta mah se je oblikovalo v Leo- norinem duhu vprašanje, ki ga je neutegoma iz- rekla. »Slišali ste moj klic, gospod de Ponthus,« je de- jala s ponosom, a skoraj malce pikrim glasom. »Kolikšna sreča, da ste bili blizu! A kako ste mo- gli priti sredi noči v Arronški dvorec?« Klotar se je zdrnil. »Gospodična,« je preprosto dejal, »splezal sem čez okraj.« Zunaj se je ta čas razleglo: »Odprti! Tak odprti že, pasji sin!« »Boji se! Kaj šele bo, ko mu odprem srce, da mu izrujem prsi?« »Jaz pa dobim njegov drob, da ga odnesem na Dvor čudežev...« »Ubil je Renoda Šepca, najboljšega med namile

Nemci v boju z blokado

Tudi vsa nemška znanost se je postavila v službo po vojni povzročeni dnevnih potreb

Berlin, 28. maja

Vkljub razumljivemu veselju nad uspehi nemškega orožja nemškega naroda ni zapustila resnost, s katero se vsak posameznik žrtvuje za novo idejo narodne skupnosti, idejo, ki bo po mnenju nemškega človeka udarila mednarodnemu življenju nove temelje. Tudi oni, ki iz kakršnegakoli razloga ne služijo v vojski, po svojih močeh doprinašajo h gigantski borbi, ki se v današnjih časih bije tudi v globokem zaledju. Vsi predpisi se izvajajo z resno točnostjo, brez pomislekov in celo z zavestnim zadoščanjem. Ves sklop teh pojavov, ki jih nemški človek težko razume in si jih še težje usvoji, se imenuje nemški red, na katerega je vsak sodobni Nemec ponosen.

Glavno prizadevanje v zaledju je naperjeno v pravec, da se onemogoči posledice blokade, ki jo smatrajo sovražniki za svoje glavno in najbolj učinkovito orožje. Na tej fronti delujejo vsi sloji naroda, vse panoge narodnega gospodarstva so usmerjene v ta pravec in smotrna organizacija, koje orjaški motor je poleg ideologije tudi živa potreba, je odkrila mnoge virov za pridobivanje življenjskih potrebščin, ki jih je vsakdanje življenje doslej prežiralo ali pa sploh nihče ni vedel zanje. Na čelu te fronte koraka nemška znanost, ki je vse svoje sposobnosti podredila v službo prečeh dnevnih potreb.

Nedavno se je v Berlinu vršilo zborovanje strokovnjakov za proučevanje maščob. Ministrstvo za prehrano je organiziralo anketo med najuglednejšimi znanstveniki te stroke in na zborovanju je imel prof. Kaufmann predavanje o racionalni izrabi maščob in olj, pri čemer je poudaril, da marsikatera izmed teh rednih snovi čisto po krivici med ljudstvom ni priljubljena. Predsodki glede okusa in duha ter barve se morajo premagati ter s tem izločiti nepotrebna rafinada, ki gre za tem, da vzame maščobam njih značilni duh, okus in barvo, s tem pa jim močno zniža tudi redilnost. Pri rafinaciji se v znatni meri uporabljajo hormoni in vitamini, osebno pa so postali Nemski znanstveniki so izumili nekoliko načinov rafinade, pri katerih te dragocene snovi ostanejo nepoškodovane in obdrže svojo redilno vrednost. Odkrili so tudi način, da pri prečiščevanju maščob v industrijske potrebe izločijo redilne snovi. V zvezi s tem je gotovo zanimivo, da je mestna klavnica v Stuttgartu posvetila svojo polno pozornost odpadkom pri klanju živine, ki jih je

obrat doslej čisto smatral za smeti brez vrednosti. Ko pa so se kemiki lotili preskave teh odpadkov, so dognali, da vsebujejo še vedno mnogo dragocenih snovi, ki se dajo koristno izrabiti. Posebna naprava, ki predeluje te odpadke, dobavlja nemškemu kmetijstvu izvrstno krmivo, vsebuječe do 60% proteina, dalje maščob za industrijske potrebe, zlasti za izdelovanje mila, kajti milovitost teh predelanih snovi doseže 98 do 99%. Ciste maščobe dajo odpadki do 8%, krmilne moke pa do 19%. Te naprave si bodo brez dvoma omislile tudi druge klavnice in je verjetno, da se bodo obdržale tudi po vojni.

Kako iznajdljivi so Nemci pri iskanju virov za ljudsko prehrano, dokazuje tudi dejstvo, da oblast pripravljajo javnosti, naj se v večji meri posveča obdelovanju malih vrtičkov, kojih donos je važna postavka v nemški ljudski prehrani. V Nemčiji, brez novo zasadenih krajev, je do polovice milijon malih vrtičkov in pri polovici njih je ugotovljena skupna letina 350 milijonov kg sadja ter 290 milijonov kg zelenjave in sočivja. Donos njih je tedaj vsakega izdaten ter zasluži veliko skrb, id mu jo je posvetilo ministrstvo za prehrano. Iz ugotovljenih podatkov je razvidno, da približno 100.000 berlinskih vrtov dobavlja zelenjavo in sočivje kakim 600.000 osebam, kar je vsakega velika razbremenitev državne preskrbe. Doslej so v teh vrtovih večinoma pridelovali zelenjavo, zdaj pa se je pokazala potreba, da bi se morala obdelovana ploskev še bolj racionalno izrabiti. Javnost bo morala posvetiti večjo pažnjo pridelovanju oljnatih rastlin in sočivja, kar ima večjo hranilno vrednost nego zelenjave. Kar se slednje tiče, priporočajo merodajni krogi, naj ljudstvo v večji meri posega po »divji« zelenjavi in časopisi vedno poročajo, kaka zelenjava se dobi po travnikih v posameznih mesecih ali letnih časih. Za potrebe v zimskem času skrbi javna preskrba, ki konservira zelenjavo, jo suši in hrani v nalašč za to urejenih silosih. Posušena zelenjava in sočivje je namenjeno v prvi vrsti vojski.

Pri totalnem značaju, ki ga je zadobila sedanja vojna, je morala Nemčija že pravočasno misliti na to, kako bi se izognila posledicam blokade, ki so se bile pokazale že v svetovni vojni. Nemško vodstvo je skrbno proučilo to stran vojne ter je tudi v tem pogledu uporabilo najnovejše metode in pridobitve znanosti, kakor si je v strateškem in taktičnem pogledu usvojilo ves napredek moderne tehnike.

cerkvenega sveta, naj so ta vključili za Srbski banki izplačano jamstvo na poslopje konvikta v Zagrebu, ki je lastnina apostolske administrature za Banat. Po posredovanju visokih cerkvenih funkcionarjev pa je sedaj umaknil svoj predlog.

„Jugovzhodni teden“ na Dunaju leta 1941.

Po nemških listih posnemamo, da so končane priprave za prvo večje posvetovanje interesiranih krogov za prireditve takozvane »jugovzhodnega tedna«, ki bo na Dunaju v dneh od 17. do 25. maja 1941. Inozemska odposlanstva so prozram tega tedna ne le odobrila, temveč so tudi s svoje strani stavila več zanimivih predlogov in pobud. Pa načrta bosta prvi in zadnji dan bolj splošnega in propagandnega značaja, vmesni dnevi pa bodo po vrsti posvečeni vsem stvaritvam naslednjih držav: Rumunije, Madžarske, Grčije, Slovaške, Jugoslavije in Bolgarije. Na programu so poleg raznih posebnih razstav iz teh držav tudi gledališke in literarne tekme. Tako je razpisana nagrada za najboljšo scenarjio prve scene opere »Faust«, medtem ko je na literarnem področju zamišljena posebna razstava vse literature o jugovzhodnem evropskem področju in je v ta namen predvideno tudi izdajanje posebnega časopisa »Zeitschrift der Südostwoche«, ki bo kot organ tega tedna izhajal vsake tri mesece.

„Odločilne ure“

Pod tem naslovom piše v »Neue Zürcher Zeitung« Armin Meili na uvodnem mestu med drugim:

»Nastopile so odločilne ure v švicarskih zgodovini. Od dnevoj naših osvobodilnih vojn niso več pretele švicarskemu življenju tako velike nevarnosti kakor sedaj. Nekdanje vojne so služile odstranitvi sovražnih vlad, odnoso političnih oblik sovražne države. Danes gre »za vse«. Totalna vojna ne pozna nobenih pridržkov več. polovičarstvo in kompromisi so ji tuji. Usoda edince je pred usodo kolektiva stopila v ozadje. Usodo kolektiva pa določa jakost poedince. Ako se vsak zaveda pomena, ki mu gre, in kot poedinec, kjerkoli zahteva to od njega dolžnost, da iz sebe več kakor je mislil, da lahko da, tedaj se iz vsote pogumnih miselnosti ustvari ogromna skupnost. Na tem ne moreta ničesar spremeniti niti smrtonosna tehnika, niti sodobna razkrajajoča propaganda. Neuklonljiva borbeno volja poedince odloča o usodi naroda in s tem o usodi vseh, ki ostanejo. Zgodovina učil, da le največja dinamika vseh časov dinamika junaštva... V velikih urah se moramo navaditi ljubiti smrt!«

Švicarske domneve o ruski politiki

»Neue Zürcher Zeitung« objavlja iz plesa svojega strokovnjaka za ruska vprašanja članek o sovjetski politiki. Najprej opozarja, da je politika sovjetske Rusije že nekaj dni v ospredju mednarodnega zanimanja in da je Moskva postavljena pred zelo važne odločitve. Pisec sodi, da bi mogoče šele po uspehu Crippsove misije v Moskvi pretehtati, ali je Rusija naklonjena sporazumu z zavezniki ali ne. Očitno je vsekar Churchillovo prizadevanje, da se glede Rusije opusti dosedanja Chamberlainova taktika in da se Moskvi ponudijo vsa jamstva glede zavezniških namer v sovjetski sosesčini.

Veliko pozornost — izvaja dalje pisec — posveča medtem Rusija jugovzhodni Evropi, kjer razvija izredno diplomatsko delavnost. Ne pojavlja se samo kot zaščitnica te ali one države, temveč z namero, da bi pomagala ustvariti pravo balkansko skupnost pod svojim vodstvom. Po tej poti bi mogla Rusija nati stik z zapadnimi veselilami. Seveda pa bi bilo napačno po tem zaključiti, da bi bila Rusija pripravljena stopiti z zavezniki tudi v vojaško zvezo, kajti doslej se še ni oddaljila od svoje osnovne stališča, ki jo postavlja v nasprotje z vsemi veselilami brez razlike in zaradi katerega se zdi, da ni v njenem interesu zmaga nobenega izmed vojnih taborov.

Nemške domneve o Hoarovi španski misiji

Poročali smo že, da je angleška vlada pred dnevi določila za svojega novega diplomatskega zastopnika pri španski vladi bivšega angleškega zunanjega in vojnega ministra sira Samuela Hoarea, ki je že na potu v Španijo. »Frankfurter Zeitung« piše v zvezi s tem imenovanjem v svojem madridskem poročilu med drugim:

»Gre za zelo znano ime, s katerim hoče London napraviti poseben vtis v Madridu, kakor poprej Pariz z imenovanjem maršala Petaina. Kot diplomatsko priporočilo prinaša Hoare v Madrid svoja nekdanja prizadevanja z Lavalom za mirno rešitev abesinskega spora. Ali mu bo to priporočilo v sedanjih, spremenjenih razmerah kaj pomagalo, se lahko dvomi. Ni pa se mogoče ubraniti vtisu, da skuša Velika Britanija z imenovanjem Hoarea izpolniti diplomatsko prizadevanje, ki je nastala po Petainovem odhodu iz Madrida. Maršalu Petainu se je z njegovim korektnim vedenjem in popolnim razumevanjem posrečilo vzpostaviti s špansko vlado vsaj dobre stike, čeprav mu ni uspelo spraviti medsebojnih diplomatskih odnošajev, odnoso interesov na skupni imenovalec. Iz Hoareovega imenovanja na je razvidno, kako velik pomen pripisujeta zapadni veselili Španiji.«

„Obzorova“ nepopoljšljivost

Zagrebski »Obzor« se izmotava na zelo nespren način, ker smo mu dokazali, da je grdoagal, ko je objavil beležko »Kako je JNS agitrala za občinske volitve na Hrvatskem« in v njej akcije senatorja dr. Petra Zeca pripisal jugoslovenski nacionalni stranki, iz katere je g. dr. Zec ravno zato, izstopil, ker se je odločila podpreti politiko sporazuma s svojim sodelovanjem na listi dr. Mačka.

Gospod pri »Obzoru« je to seveda dobro znano, saj so takrat z nemalim veseljem objavljali vesti o izstopih g. Demetrovića, dr. Zeca in še nekaterih drugih članov s Hrvatske Kljub temu pa še danes prepređeno pišejo, da samo »Jutro« trdi, da je izstopil dr. Zec iz JNS, kar pa, tako med vrstami rečeno, seveda ni res, kolikor so oni informirani. V podkrepitev tega navedajo, da se je dr. Zec obrnil v svojem letaku na jugoslovenske nacionaliste in jih pozval, naj sodelujejo v borbi proti SDS in HSS. Pri tem pa je stari zagrebski pokvarjenjak, da je pojem jugoslovenskih nacionalistov zelo širok in da še daleč ne predstavlja samo pristašev Jugoslovenske nacionalne stranke. Tako n. pr. se smatrajo tudi vsi člani srbskega dela JRZ za jugoslovenske nacionaliste.

Likvidiran spor

V Pančevu so te dni likvidirali nekaj let trajajoči spor med apostolsko administraturo za Banat in rimsko-katoliškim cerkvenim svetom v Pančevu. Spor je nastal, ko je pred leti najel takratni nadškof Rodić 500.000 dinarjev posojila pri Srbski banki v Beogradu in ga porabil za zidanje konvikta v Zagrebu. Za plačilo posojila je jamčil pančevski rimsko-katoliški cerkveni svet. Ko je začela uprava konvikta v Zagrebu v plačilne težave, je pričela Srbska banka pritiskati na pančevski cerkveni svet, naj izpolni dana jamstva. Vložena je bila tožba ter je bil končno februarja letos pančevski cerkveni svet obsojen na plačilo 559.510 dinarjev Srbski banki. Zaradi tega je zahteval eden od članov pančevskega

Francoska sodba o stikih Anglije z Rusijo

Znana francoska novinarka Geneviève Tabouis razpravlja v svojem običajnem uvodniku v listu »Oeuvre« o angleško-ruskih pogajanjih in piše med drugim:

»Vesti iz Londona o angleško-ruskih razgovorih so dovolj zadovoljive, saj je sir Stafford Cripps že odpotoval v Moskvo. Moskva je že nekaj časa čakala na obnovo pogajanj in na prihod britanskega pooblaščenca. Sir Stafford Cripps bo, kakor izgleda, naletel na tole razpoloženje v Moskvi: Moskva ne bo nudila nobene koncesije v pogledu nadzorstva svoje zunanje trgovine. Sklicevala se bo na svojo nevtralnost in na potrebo, da ohrani neodvisnost svoje trgovine. Vendar pa bo na tej osnovi sklenjen nekaj džentlmenki sporazum. Tika se bo angleških dobav Rusiji s pristavkom, da se Rusija teh dobav v nobenem primeru ne bo

smela posluževati za zopetni izvoz drugam. Rusija želi absolutno odvojitev blokadni vprašanj od vprašanj svoje trgovine z Veliko Britanijo. Po mnenju Kremlija bi bilo treba najti pametno rešitev, ki bi dovolila: 1. da bi se razvijala sovjetska trgovina brez tujega vmešavanja in nadzorstva, 2. da bi se našla prevozna sredstva, s katerimi bi Rusija lahko brez ovir dobavljala svoje proizvode Angliji, ako se doseže sporazum glede plačil z ene in druge strani.

Glede prikritih političnih misli, ki so za temi pogajanj, se lahko ugotovi, da obstoje, težko pa jih je natančneje označiti. Znan je, da je državni podtajnik Buttler odgovoril na vprašanje nekega poslanca, ali želi vlada izboljšati svoje odnošaje z Rusijo, suho in kratko, toda pritrdilno: Dale

Zaključek gospodarskih pogajanj z Nemčijo

Protokol je bil večeraj podpisan — Zunanji minister Cinciar-Marković o naši trgovini z Nemčijo

Beograd, 31. maja p. V zunanjem ministru je bila danes popoldne zaključena plenarna seja stalnega jugoslovensko-nemškega gospodarskega odbora. Na njej je bil podpisan protokol o tem zasedanju. Podpisali so ga nemški poslanik von Heeren, višji svetnik nemškega gospodarskega ministarstva dr. Bergman ter pomočnik zunanjega ministra dr. Milivoj Pilja. Nemška delegacija se nocoj vrne v Berlin.

Beograd, 31. maja. AA. Zunanji minister Cinciar-Marković je po podpisu protokola o zasedanju jugoslovensko-nemškega gospodarskega odbora dal naslednjo izjavo:

»Jugoslovensko-nemška trgovinska pogajanja imajo za našo trgovinsko politiko velik pomen. Znano je namreč, da zavzema Nemčija pri našem izvozu in uvozu ne samo prvo mesto po obsegu in vrednosti, ampak tudi najvažnejše mesto. Skoraj polovica (45,8 odstotka) našega izvoza gre v Nemčijo in češkomoravski protektorat, več ko polovica (54 odstotkov) vsega našega uvoza pa dobivamo iz tega gospodarskega področja. Tako je bilo vsaj leta 1939. V številkah se to pravi, da je od 5 in pol milijarde našega lanskega izvoza prišlo samo na Nemčijo in protektorat dve in pol milijarde din. Lahko je torej izpredvideti, da sta od načina in obsega naše trgovine z Nemčijo v marsičem odvisni velikost in vrsta produkcije naše države. Zato nas morajo tudi rezultati trgovinskih pogajanj z Nemčijo kar najbolj zanimati.

Tako je bilo to v normalnih razmerah, danes, v času splošne gospodarske razrušnosti na vsem svetu, nam pa to še mnogo več pomeni. Zato ni izraz običajne običajne mednarodne frazeologije, ampak

ugotovitev, ki ima danes svoj poseben pomen, če rečem, da so pogajanja na desetem zasedanju jugoslovensko-nemškega stalnega gospodarskega odbora, ki so se vršila zadnje tri tedne v Beogradu, potekala v docela prijateljskem ozračju; to je tudi omogočilo naporno in neutrudljivo delo obeh delegacij. Izpremenjene razmere na vsem svetu so izpremenile tudi pogoje, če ne tudi naloge njunega dela in vplivale na medsebojne potrebe in na možnosti za njih ureditev, možnosti, pri katerih je predvsem treba imeti zauspanje drug v drugega.

Jugoslovensko-nemški stalni gospodarski odbor je danes končal svoje deseto zasedanje s podpisom protokola, ki določa temelje bodoče trgovine med našo državo in Nemčijo. Zadosti je, da smo s klub bistvenim izpremenbam v mednarodnem gospodarskem razmerju mogli ostati na dosedanjih temeljih, ki jih nismo na nobenem področju naše medsebojne trgovine bistveno izpremenili. Tudi v načinu plačevanja v blagovnem prometu ni izprememb. Obseg naše medsebojne trgovine se ni povečal, ampak se ravna po obojestranskih možnostih. Stremili smo torej samo za tem, da se olajšajo in prilagodijo današnjim razmeram pogoj pri izvozu med Jugoslavijo in Nemčijo. Tako lahko rečemo, da so se gospodarska pogajanja z Nemčijo končala tako, da smemo biti z njihovim rezultatom zadovoljni. To nas navdaja z upanjem, da bosta obe državi v bodoče znali najti način, da se bosta s popolnim uspehom spoznale na področju gospodarskega sodelovanja in medsebojnega izpolnjevanja, za kar imamo toliko ugodnih pogojev v njunem gospodarstvu.«

Resen spor med Litvo in Sovjetsko Rusijo

Energičen nastop Molotova zaradi izginjanja sovjetskih vojakov v Litvi

Berlin, 31. maja. z Nenadn spor, ki je nastal med Litvo in sovjetsko Rusijo, je berlinske kroge zelo iznenadil. V merodajnih krogih izjavljajo, da incidentu sicer ni treba pripisovati prevleke važnosti, kljub temu pa se opaža, da je nenačrta akcija sovjetske Rusije v tem delu Evrope izzvala v Berlinu neprijeten vtis. Nemški tisk samo na kratko beleži ta dogodek.

Stockholm, 31. maja. p. »Aftenbladet« poroča, da je spor, ki je nastal med Sovjetsko zvezo in Litvo, resnejšega značaja, kakor pa je splošno kazalo. Odgovor litovske vlade na sovjetski protest je bil le formalnega značaja. Zaradi tega v Moskvi sodijo, da so bili sovjetski vojniki iz litovskih garnizij ugrabljeni z vednostjo ali celo s pomočjo litovskih oblasti. Spričo tega je pričakovati, da bo v kratkem v Litvi izvršena sprememba vlade, ni pa verjetno, da bi sovjetska Rusija Litvo okupirala.

Stockholm, 31. maja. z. V tukajšnjih krogih je izzvala protestna nota, ki jo je izročila sovjetska vlada litovski vladi zaradi dogodkov s sovjetskimi vojniki v Litvi, veliko pozornost. Listi poročajo, da so litovski vladni krogi zaradi nastopa sovjetske vlade zelo vznemirjeni. Molotov je pozval v četrtek k sebi litovskega poslanika ter mu osebno izročil noto sovjetske vlade s pripombo, da bo sovjetska vlada izvajala represalije, če ne bo dobila zadovoljivega odgovora. Litovski poslanik je takoj z letalom odpotoval v Kovno in obvestil vlado. Litovska vlada je takoj pristala na najstrožjo preiskavo in ponudila sovjetski

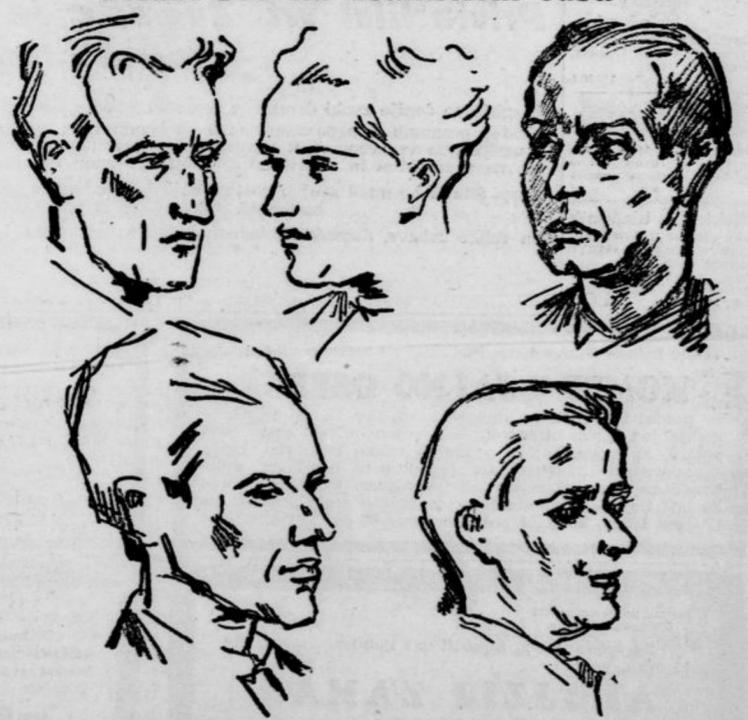
vladi, da poveri preiskavo mešani komisiji. Molotov pa je ta predlog odklonil, češ da preiskava sploh ni potrebna, ker so krivci že znani.

V svoji noti navaja sovjetska vlada, da so v zadnjem času kar po vrsti izginjali vojniki sovjetskih posadk na Litovskem. Bili so ponoči napadeni in odvedeni: neznanom, tam so jih imeli zaprte v kleteh ter so z raznimi mukami skušali od njih izsiliti vojaške tajnosti. Nekateri vojniki so se še par dni vrtili, drugi pa so izginili. V litovskih vladnih krogih se prepričani, da je na delu neka »črna roka« ki hoče za vsako ceno skaliiti dobre odnošaje med Litvo in sovjetsko Rusijo. Litovska vlada opozarja v svojem odgovoru na to, da je doslej vselej storila vse, da tako početej prepriči in je zaradi tega izgnila vse tujce in ostro nastopila zlasti proti poljskim beguncem, ki so skušali hujskati proti Moskvi.

Četniki zraka

Z odlomkom angleškega letalskega ministrstva imajo angleški letalci, ki so sestrelili najmanj 20 sovražnih letal, pravico voditi zračno borbo na svojo roko. Ti »asi« lahko operirajo na poljubnih odsekih po svoji uvidnosti in na lastno pest ter ne sodelujejo več v običajnih letalskih formacijah. Angleški letalci, ki so sestrelili najmanj 20 sovražnih letal so ustanovili klub »Zračnih hudičev«. Predsednik kluba je novozelandski letalec Cobber Kain, ki je baje sestrelil že 40 sovražnih letal.

Mladi rod na dramskem odru

Za Finžgarjevo »Našo kri«, s katero bo naša Drama zaključila sezono, je režiser Skrbinek izbral nekaj sodelavcev izmed mlajših in najmlajših igralcev. Risba nam jih kaže po vrsti: Presemitk, Tiran, Kauler, Raztresen, Novak.

Fran Lipah, ki je mojster v živi in pisani besedi, je ob tej priliki napisal za Gledališki list kratek, spoštovanja vreden stavek, ki v zgosteni obliki podaja pregled dela, kar ga je Drama opravila v tej sezoni: »Kacijanare je že kot »Hudičev učencek«

spoznal na »St. 72« pri »Kozarcu vodek« »Antigonok«. »Striček Vanja« in »Georges Dandine« pa sta mu po vseh »Treh komedijah« navetovala že »Zupanovo Micko«, toda njen »Varh« mu je prepovedal to »Kupčijo s smrtjo«, naker mu je »Profesor Klepec« na »Prisojni strani« prav po ljubljansko pokadil: »A smo deje res tek »Strahopetec«? — Bodimo pretkani kakor »Severna lisica«, in če igra »Partijo šaha« sam »Revizor« s »Hamletom«, si recimo še mi: »Danes bomo tiči« in pokažimo po čem je »Naša kri!«

BELEŽKE

Konferenca v predsedstvu vlade

V ministrskem predsedstvu so imeli večeraj daljšo konferenco ministrski predsednik Dragiša Cvetković, podpredsednik dr. Maček, finančni minister dr. Šutej, minister brez portfelja dr. Konstantinović.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Budisavljević je odpotoval v Zagreb.

Muslimani o koncentraciji

»Narodna pravda«, ki zastopa politiko šefa muslimanov in podpredsednika JRZ ministra dr. Kulenovića, razpravlja o političnem položaju. List priznava, da »se opaža v vseh političnih strankah težnja, da se z ničemur ne onemogoči zbiranje vseh narodnih sil za splošno moralno mobilizacijo naroda. S tem zbiranjem narodnih sil se postavlja samo po sebi kot najbolj pečeče vprašanje sestava take vladne kombinacije, ki bi lahko še bolj uspešno izvajala politiko sporazuma. Mi stojimo na stališču, da je mogoča koncentracijska vlada samo na temelju nadaljnje izvajanja narodnega sporazuma, kar zahtevata tudi Hrvatska seljačka stranka in Samostojna demokratska stranka. Po našem mnenju sedaj niso časi za razne poskuse. Narod je že ponovno dokazal, kako politiko želi. Predvsem pa je proti vsakemu odlaganju njegovih upravičenih zahtev. Zaradi tega bi bila vsaka kombinacija, ki bi pomenila odložitev ali celo prekinitve politike narodnega sporazuma, nevarnost za državo in narod.«

Polemika o hrvatskih volitvah se nadaljuje

Glavno glasilo samostojnih demokratov »Nova riječ«, ki ga ureja senator Večeslav Vilder, nadaljuje svojo ostro polemiko z vodstvom JRZ in njegovim glasilom »Samoupravce« o poteku občinskih volitev v banovini Hrvatski. »Nova riječ« trdi, da je bila JRZ pri občinskih volitvah poražena, in pravi dalje:

»Njen poraz sta ugotovila tako ban dr. Šubasić z objavo uradnih rezultatov občinskih volitev, kakor pozneje tudi podpredsednik vlade dr. Maček s svojo znano izjavo. Oba sta tudi potrdila, da je edina prava predstavnica v banovini Hrvatski prebivajočih Srbov samo SDS. Druga mnenja je samo anonimni akcijski odbor za občinske volitve v Hrvatski, ki preko »Samoupravce« še dalje dokazuje, da ima pravico govoriti v imenu Srbov v Hrvatski samo JRZ. G. Cvetković se osebno v celi zadevi še ni oglašil.«

Končno trdi glasilo SDS, da se JRZ ni borila pri zadnjih občinskih volitvah na Hrvatskem »samo proti Kmetoski demokratski koaliciji, nego tudi proti samemu podpredsedniku JRZ, ministru dr. Džaferju Kulenoviću. Postavljala in podpirala je »nemreč povsod liste prijateljev bivšega ministra dr. Behmena, ki ruši pozicije sedanjega šefa muslimanov.«

Pritožbe proti občinskim volitvam na Hrvatskem

Hrvatsko upravno sodišče je, kakor nam poročajo iz Zagreba, prejelo v zvezi z zadnjimi občinskimi volitvami nad 70 protestov. Gre skoro izključno za srbske in mešane hrvatsko-srbske občine, kjer je imela volilna borba politično ozadje. Nad polovico vseh pritožb je iz Like in Srema.

Zagrebski mestni proračun

Zagrebska občina je razgrnila svoj proračun za leto 1940-41. Načrt bo razgrnjen pet dni, nakar bo proračunska seja novoga

Nemci v boju z blokado

Tudi vsa nemška znanost se je postavila v službo po vojni povzročeni dnevnih potreb

Berlin, 28. maja

Vkljub razumljivemu veselju nad uspehi nemškega orožja nemškega naroda ni zapustila resnost, s katero se vsak posameznik žrtuje za novo idejo narodne skupnosti, idejo, ki bo po mnenju nemškega človeka udarila mednarodnemu življenju nove temelje. Tudi oni, ki iz karkršakoli razloga ne služijo v vojski, po svojih močeh doprinašajo h gigantiki borbi, ki se v današnjih časih bje tuje v globokem zaledju. Vsi predpisi se izvajajo z resno točnostjo, brez pomislekov in celo z zavestnim zadoščanjem. Ves sklop teh pojavov, ki jih nemški človek težko razume in si jih še težje usvoji, se imenuje nemški red, na katerega je vsak sodobni Nemec ponosen.

Glavno prizadevanje v zaledju je naperjeno v pravec, da se onemogoči posledice blokade, ki jo smatrajo sovražniki za svoje glavno in najbolj učinkovito orožje. Na tej fronti delujejo vsi sloji naroda, vse panoge narodnega gospodarstva so usmerjene v ta pravec in smotrna organizacija, koje orjaški motor je poleg ideologije tudi živa potreba, je odkrila mnoge viire za pridobivanje življenjskih potrebščin, ki jih je vsakdanje življenje doslej preziralo ali pa sploh nihče ni vedel zanje. Na čelu te fronte karkra nemška znanost, ki je vse svoje sposobnosti podredila v službo prevoji dnevnih potreb.

Nedavno se je v Berlinu vršilo zborovanje strokovnjakov za proučevanje maščob. Ministrstvo za prehrano je organiziralo anketo med najuglednejšimi znanstveniki te stroke in na zborovanju je imel prof. Kaufmann predavanje o racionalni izbiri masti in olj, pri čemer je poudaril, da marsikateri izmed teh redilnih snovi čisto po krivici med ljudstvom ni priljubljena. Predsednik glede okusa in duha ter barve se morajo premagati ter s tem izločiti nepotrebna rafinada, ki gre za tem, da vzame maščobam njih značilni duh, okus in barvo, s tem pa jim močno zniža tudi redilnost. Pri rafinadi se v znatni meri ugonobe hormoni in vitamini, osebno pa postatidni. Nemški znanstveniki so izumili nekoliko načinov rafinade, pri katerih te dragocene snovi ostanejo nespoškodovane in obdrže svojo redilno vrednost. Odkrili so tudi način, da pri prečiščevanju maščob v industrijske potrebe izločijo redilne snovi. V zvezi s tem je gotovo zanimivo, da je mestna klavnica v Stuttgartu posvetila svojo polno pozornost odpadkom pri klanju živine, ki jih je obrat doslej često smatral za smeti brez vrednosti. Ko pa so se kemiki lotili preiskave teh odpadkov, so dognali, da vsebujejo še vedno mnogo dragocenih snovi, ki se dajo koristno izrabiti. Posebna naprava, ki predeluje te odpadke, dobavlja nemškemu kmetijstvu izvrstno krmivo, vsebujejo do 60% proteina, dalje maščob, vsebujejo do 98 do 99%. Ciste masti dajo ti odpadki do 8%, krmilne moke pa do 19%. Te naprave si bodo brez dvoma omislile tudi druge klavnice in je verjetno, da se bodo obdržale tudi po vojni.

Kako iznajdljivi so Nemci pri iskanju virov za ljudsko prehrano, dokazuje tudi dejstvo, da oblast priporoča javnosti, naj se v večji meri posveča obdelovanju malih vrtičkov, kojih donos je važna postavka v nemški ljudski prehrani. V Nemčiji, brez novo zasadenih krajev, je do polovici njih je ugotovljena skupna letina 350 milijonov kg sadja ter 290 milijonov kg zelenjave in sočivja. Donos njih je tedaj vsakakor izdaten ter zasluži veliko skrb, ki mu jo je posvetilo ministrstvo za prehrano. Iz ugotovljenih podatkov je razvidno, da približno 100.000 berlinskih vrtov dobavlja zelenjavo in sočivje kakim 600.000 oseb, kar je vsakakor velika razbremenitev državne preskrbe. Doslej so v teh vrtovih večinoma pridelovali zelenjavo, zdaj pa se je pokazala potreba, da bi se morala obdelovana ploskev še bolj racionalno izrabiti. Javnost bo morala posvetiti večjo pažnjo pridelovanju oljnatih rastlin in sočivja, kar ima večjo hranilno vrednost nego zelenjavo. Kar se slednje tiče, priporočajo merodajni krogi, naj ljudstvo v večji meri posega po »divji« zelenjavi in časopisi vedno poročajo, kaka zelenjava se dobi po travnikih v posameznih mesecih ali letnih časih. Za potrebe v zimskem času skrbi javna preskrba, ki konservira zelenjavo, jo suši in hrani v nalašč za to urejenih silosih. Pcušenja zelenjave in sočivje je namenjeno v prvi vrsti vojski.

Pri totalnem značaju, ki ga je zadobila sedanja vojna, je morala Nemčija že pravočasno misliti na to, kako bi se izognila posledicam blokade, ki so se bile pokazale že v svetovni vojni. Nemško vodstvo je skrbno proučilo to stran vojne ter je tudi v tem pogledu uporabilo najnovejše metode in pridobitve znanosti, kakor si je v strateškem in taktičnem pogledu usvojilo ves napredek moderne tehnike.

BELEŽKE

Konferenca v predsedstvu vlade

V ministrskem predsedstvu so imeli večeraj daljšo konferenco ministrski predsednik Dragiša Cvetković, podpredsednik dr. Maček, finančni minister dr. Šušter, minister brez portfelja dr. Konstantinović. Minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Budisavljević je odpotoval v Zagreb.

Muslimani o koncentraciji

»Narodna pravda«, ki zastopa politiko šefa muslimanov in podpredsednika JRZ ministra dr. Kulenovića, razpravlja o političnem položaju. List priznava, da »se opaža v vseh političnih strankah težnja, da se z ničemer ne omejuje zbiranje vseh narodnih sil za splošno moralno mobilizacijo naroda. S tem zbiranjem narodnih sil se postavlja samo po sebi kot najbolj pereče vprašanje sestava take vladne kombinacije, ki bi lahko še bolj uspešno izvajala politiko sporazuma. Mi stojimo na stališču, da je mogoča koncentracijska vlada samo na temelju nadaljnega izvajanja narodnega sporazuma, kar zahtevata tudi Hrvatska seljačka stranka in Samostojna demokratska stranka. Po našem mnenju sedaj niso časi za razne poskuse. Narod je že ponovno dokazal, kako politiko želi. Predvsem pa je proti vsakemu odlaganju njegovih upravičenih zahtev. Zaradi tega bi bila vsaka kombinacija, ki bi pomenila odložitev ali celo prekinitve politike narodnega sporazuma, nevarnost za državo in narod.«

Polemika o hrvatskih volitvah se nadaljuje

Glavno glasilo samostojnih demokratov »Nova riječ«, ki ga ureja senator Večeslav Vilder, nadaljuje svojo ostro polemiko z vodstvom JRZ in njegovim glasilom »Samoupravac« o poteku občinskih volitev v banovini Hrvatski. »Nova riječ« trdi, da je bila JRZ pri občinskih volitvah poražena, in pravi dalje:

»Njen poraz sta ugotovila tako ban dr. Šušbić z objavo uradnih rezultatov občinskih volitev, kakor pozneje tudi podpredsednik vlade dr. Maček s svojo znano izjavo. Oba sta tudi potrdila, da je edina prava predstavništva v banovini Hrvatski prebivajočih Srbov samo SDS. Drugega mnenja je samo anonimni akcijski odbor za občinske volitve v Hrvatski, ki preko »Samoupravca« še dalje dokazuje, da ima pravico govoriti v imenu Srbov v Hrvatski samo JRZ. G. Cvetković se osebno v celi zadevi še ni oglašil.«

Končno trdi glasilo SDS, da se JRZ ni borila pri zadnjih občinskih volitvah na Hrvatskem »samo proti Kmetstvo demokratski koaliciji, nego tudi protu samemu podpredsedniku JRZ, ministru dr. Džaferju Kulenoviću. Postavlja in podpirala je »namreč povsod liste prijateljev bivšega ministra dr. Behmana, ki ruši pozicije sedanjega šefa muslimanov.«

Pritožbe proti občinskim volitvam na Hrvatskem

Hrvatsko upravno sodišče je, kakor nam poročajo iz Zagreba, prejelo v zvezi z zadnjimi občinskimi volitvami nad 70 protestov. Gre skoro izključno za srbske in mešane hrvatsko-srbske občine, kjer je imela volilna borba politično ozadje. Nad polovico vseh pritožb je iz Like in Srema.

Zagrebski mestni proračun

Zagrebska občina je razgrnila svoj proračun za leto 1940-41. Načrt bo razgrnjen pet dni, nakar bo proračunska seja novega

Zagrebskega mestnega sveta, ki mu kot župan predseduje Mate Starčević, dosedajni vladni komisar mestne občine. Izdatki novega proračuna znašajo skupaj 315 milijon dinarjev. Od tega odpade za izdatke administracije in mestne občine 166, za izdatke mestnih podjetij 143 in za izdatke mestnega vodovoda ki je povsem samostojno podjetje, pa 6 milijonov dinarjev.

»Obzorova« nepoboljšljivost

Zagrebski »Obzor« se izmotava na zelo nespreten način, ker smo mu dokazali, da je grdo lagal, ko je objavil beležko »Kako je JNS agitirala za občinske volitve na Hrvatskem« in v njej akcijo senatorja dr. Petra Zeca pripisal Jugoslovenski nacionalni stranki, iz katere je g. dr. Zec ravno zato, izstopil, ker se je odločila podpreti politiko sporazuma s svojim sodelovanjem na listi dr. Mačka.

Gospodim pri »Obzoru« je to seveda dobro znano, saj so takrat z nemalim veseljem objavljali vesti o »izstopih« g. g. Demetrovića, dr. Zeca in še nekaterih drugih članov s Hrvatskega Kljuba temu pa še danes prepredeno pišejo. Da samo »Jutro« trdi, da je izstopil dr. Zec iz JNS, kar pa, tako mod vrstami rečeno, seveda ni res, kolikor so oni informirani. V podkrepitve tega navajajo, da se je dr. Zec obrnil v svojem letaku na jugoslovenske nacionaliste in jih pozval, naj sodelujejo v borbi proti SDS in HSS. Pri tem pa ve stari zagrebski pokvarjenjak, da je pojem jugoslovenskih nacionalistov zelo širok in da še daleč ne predstavlja samo pristavev Jugoslovenske nacionalne stranke. Tako n. pr. se smatrajo tudi vsi člani srbskega dela JRZ za jugoslovenske nacionaliste.

Likvidiran spor

V Pančevu so te dni likvidirali nekaj let trajajoči spor med apostolsko administracijo za Banat in rimsko-katoliškim cerkvenim svetom v Pančevu. Spor je nastal, ko je pred leti najel takratni nadškof Rodić 500.000 dinarjev posojila pri Srbski banki v Beogradu in ga porabil za zidanje konvikta v Zagrebu. Za plačilo posojila je jamčil pančevski rimsko-katoliški cerkveni svet. Ko je zašla uprava konvikta v Zagrebu v plačilne težave, je pričela Srbska banka pritiskati na pančevski cerkveni svet, naj izpolni dana jamstva. Vložena je bila tožba ter je bil končno februarja letos pančevski cerkveni svet obsojen na plačilo 559.510 dinarjev Srbski banki. Zaradi tega je zahteval eden od članov pančevskega

Francoska sodba o stikih Anglije z Rusijo

Znana francoska novinarka Geneviève Tabouis razpravlja v svojem običajnem uvodniku v listu »Oeuvre« o angleško-ruskih pogajanjih in piše med drugim:

»Vesti iz Londona o angleško-ruskih razgovorih so dovolj zadovoljive, saj je sir Stafford Cripps že odpotoval v Moskvo. Moskva je že nekaj časa čakala na obnovo pogajanj in na prihod britanskega pooblaščenca. Sir Stafford Cripps bo, kakor izgleda, naletel na tole razpoloženje v Moskvi: Moskva ne bo nudila nobene koncesije v pogledu nadzorstva svoje zunanje trgovine. Sklicevala se bo na svojo nevtralnost in na potrebo, da ohrani neodvisnost svoje trgovine. Vendar pa bo na tej osnovi sklenjen nekaj dženitlenski sporazum. Tikal se bo angleških dobav Rusiji s pristavkom, da se Rusija teh dobav v nobenem primeru ne bo

cerkvenega sveta, naj se ta vknjiži za Srbski banki izplačano jamstvo na poslopje konvikta v Zagrebu, ki je lastnina apostolske administracije za Banat. Po posredovanju visokih cerkvenih funkcionarjev pa je sedaj umaknil svoj predlog.

»Jugovzhodni teden« na Dunaju leta 1941.

Po nemških listih posnemamo, da so končane priprave za prvo večje posvetovanje interesiranih krogov za prireditev takozvanega »jugovzhodnega tedna«. ki bo na Dunaju v dneh od 17. do 25. maja 1941. Inozemska odoblastva so prozram tega tedna ne le odobrila, temveč so tudi s svoje strani stavila več zanimivih predlogov in pobud. Pa načrta bosta prvi in zadnji dan boli splošnega in propagandnega značaja, vmesni dnevi pa bodo po vrsti posvečeni vsem stvaritvam naslednjih držav: Rumunije, Madžarske, Grčije, Slovaške, Jugoslavije in Bolgarije. Na programu so poleg raznih posebnih razstav iz teh držav tudi gledališke in literarne tekme. Tako je razpisana nagrada za najboljšo scenarijo prve scene opere »Faust«, medtem ko je na literarnem področju zamišljena posebna razstava vse literature o jugovzhodnem evropskem področju in je v ta namen predvideno tudi izdajanje posebne časopisa »Zeitschrift der Südostwoche«, ki bo kot organ tega tedna izhajal vsake tri mesece.

»Odločilne ure«

Pod tem naslovom piše v »Neue Zürcher Zeitung« Armin Meili na uvodnem mestu med drugim:

»Nastopile so odločilne ure v švicarski zgodovini. Od dnevo naših osvobodilnih vojn niso več pretile švicarskemu življenju tako velike nevarnosti kakor sedaj. Nekdanje vojne so služile odstranitvi sovražnih vlad, odnosno političnih oblik sovražne države. Danes gre »za vse«. Totalna vojna ne pozna nobenih pridržkov več. Polovičarstvo in kompromis so ji tuji. Usoda edina je pred usodo kolektiva stopila v ozadje. Usodo kolektiva pa določa jakost poedina. Ako se vsak zaveda pomena, ki mu gre, in kot poedinec, kjerkoli zahteva to od njega dolžnost, da iz sebe več kakor je mislil, da lahko da, tedaj se iz vsote pogumnih miselnosti ustvari ostromna skupnost. Na tem ne moreta ničesar spreminiti niti smrtonosna tehnika, niti sodobna razkraljoča propaganda. Neuklonljiva borbena volja poedina odloča o usodi naroda in s tem o usodi vseh, ki ostanejo. Zgodovina učil, da je največja dinamika vseh časov dinamika junštva... V velikih urah se moramo navaditi ljubiti smrt!«

Švicarske domneve o ruski politiki

»Neue Zürcher Zeitung« objavlja iz pesa svojega strokovnjaka za ruska vprašanja članek o sovjetski politiki. Najprej poudarja, da je politika sovjetske Rusije že nekaj dni v ospredju mednarodnega zanimanja in da je Moskva postavljena pred zelo važne odločitve. Pisec sodi, da bo mogoče šele po uspehu Crippsove misije v Moskvi pretehtati, ali je Rusija naklonjena sporazumu z zavezniki ali ne. Očitno je vsakakor Churchillovo prizadevanje, da se glede Rusije opusti dosedanja Chamberlainova taktika in da se Moskvi ponudijo vsa jamstva glede zavezniških namer v sovjetski sosesčini.

Veliko pozornost — izvaja dalje pisec — posveča medtem Rusija jugovzhodni Evropi, kjer razvija izredno diplomatsko delavnost. Ne pojavlja se same kot zaščitnica te ali one države, temveč z namero, da bi pomagala ustvariti pravo balkansko skupnost pod svojim vodstvom. Po tej poti bi mogla Rusija našti stik z zapadnima velešilama. Seveda pa bi bilo napačno po tem zaključiti, da bi bila Rusija pripravljena stopiti z zavezniki tudi v vojaško zvezo, kajti doslej se še ni oddaljila od svoje osnovne stališča, ki jo postavlja v nasprotje z vsemi velešilami brez razlike in zaradi katerega se zdi, da ni v njenem interesu zmaga nobenega izmed vojnih taborov.

Nemške domneve o Hoarovi španski misiji

Poročali smo že, da je angleška vlada pred dnevi določila za svojega novega diplomatskega zastopnika pri španski vladi bivšega angleškega zunanjeza in vojnega ministra sira Samuela Hoarea, ki je že na potu v Španijo. »Frankfurter Zeitung« piše v zvezi s tem imenovanjem v svojem madridskem poročilu med drugim:

»Gre za zelo znano ime, s katerim hoče London napraviti poseben vtis v Madridu, kakor poprej Pariz z imenovanjem maršala Petaina. Kot diplomatsko priporočilo prinaša Hoare v Madrid svoja nekdanja prizadevanja z Lavalom za mirno rešitev abesinskega spora. Ali mu bo to priporočilo v sedanjih, spremenjenih razmerah kaj pomagalo, se lahko dvomi. Ni pa se mogoče ubraniti vtisu, da skuša Velika Britanija z imenovanjem Hoarea izpolniti diplomatsko praznino, ki je nastala po Petainovem odhodu iz Madrida. Maršalu Petainu se je z njegovim korektnim vedenjem in popolnim razumevanjem posrečilo vzpostaviti s špansko vlado vsaj dobre stike, čeprav mu ni uspelo spraviti medsebojnih diplomatskih odnosov, odnosno interesov na skumni imenovalec. Iz Hoareovega imenovanja na je razvidno, kako velik pomen pripisujeta zapadni velešili Španiji.«

Zaključek gospodarskih pogajanj z Nemčijo

Protokol je bil večeraj podpisan — Zunanji minister Cincar-Marković o naši trgovini z Nemčijo

Beograd, 31. maja p. V zunanjem ministru je bila danes opoldne zaključena plenarna seja stalnega jugoslovensko-nemškega gospodarskega odbora. Na njej je bil podpisan protokol o tem zasedanju. Podpisali so ga nemški poslanik von Heeren, višji svetnik nemškega gospodarskega ministristva dr. Bergman ter pomočnik zunanjeega ministra dr. Milivoj Pilja. Nemška delegacija se nocoj vrne v Berlin.

Beograd, 31. maja. AA. Zunanji minister Cincar-Marković je po podpisu protokola o zasedanju jugoslovensko-nemškega gospodarskega odbora dal naslednjo izjavo:

»Jugoslovensko-nemška trgovinska pogajanja imajo za našo trgovinsko politiko velik pomen. Znano je namreč, da zavzema Nemčija pri našem izvozu in uvozu ne samo prvo mesto po obsegu in vrednosti, ampak tudi najvažnejše mesto. Skoraj polovica (45,8 odstotka) našega izvoza gre v Nemčijo in češkomoravski protektorat, več ko polovica (54 odstotkov) vsega našega uvoza pa dobivamo iz tega gospodarskega področja. Tako je bilo vsaj leta 1939. V številkah se to pravi, da je od 5 in pol milijarde našega lanskega izvoza prišlo samo na Nemčijo in protektorat dve in pol milijarde din. Lahko je torej izpredvideti, da sta od načina in obsega naše trgovine z Nemčijo v marsičem odvisni velikost in vrsta produkcije naše države. Zato nas morajo tudi rezultata trgovinskih pogajanj z Nemčijo kar najbolj zanimati.

Tako je bilo to v normalnih razmerah, danes, v času splošne gospodarske razrvanosti na vsem svetu, nam pa to še mnogo več pomeni. Zato ni izraz običajne običajne mednarodne frazeologije, ampak

ugotovitev, ki ima danes svoj poseben pomen, če rečem, da so pogajanja na deseteto zasedanju jugoslovensko-nemškega stalnega gospodarskega odbora, ki so se vršila zadnje tri tedne v Beogradu, potekala v doceca prijateljskem ozračju; to je tudi omogočilo naporno in neutrudljivo delo obeh delegacij. Izpremenjene razmere na vsem svetu so izpremenile tudi pogoje, če ne tudi naloge njunega dela in vplivale na medsebojne potrebe in na možnosti za njih ureditev, možnosti, pri katerih je predvsem treba imeti zaupanje drug v drugega.

Jugoslovensko-nemški stalni gospodarski odbor je danes končal svoje deseto zasedanje s podpisom protokola, ki določa temelje bodoče trgovine med našo državo in Nemčijo. Zadošči je, če ne vem, da smo kljub bistvenim izpremenbam v mednarodnem gospodarskem razmerju mogli ostati na dosedanjih temeljih, ki jih nismo na nobenem področju naše medsebojne trgovine bistveno izpremenili. Tudi v načinu plačevanja v blagovnem prometu ni izprememb. Obseg naše medsebojne trgovine se ni povečal, ampak se ravna po obojestranskih možnostih. Stremili smo torej samo za tem, da se olajšajo in prilagode današnjim razmeram pogoji pri izvozu med Jugoslavijo in Nemčijo. Tako lahko rečemo, da so se gospodarska pogajanja z Nemčijo končala tako, da smemo biti z njihovim rezultatom zadovoljni. To nas navdaja z upanjem, da bosta obe državi v bodoče znali najti način, da se bosta s popolnim uspehom sporazumeli na področju gospodarskega sodelovanja in medsebojnega izpolnjevanja, za kar imamo toliko ugodnih pogojev v njunem gospodarstvu.«

Resen spor med Litvo in Sovjetsko Rusijo

Energičen nastop Molotova zaradi izginjanja sovjetskih vojakov v Litvi

Berlin, 31. maja. z Nenadn spor, ki je nastal med Litvo in sovjetsko Rusijo, je berlinske kroge zelo iznenadil. V merodajnih krogih izjavljajo, da incidentu sicer ni treba pripisovati prevleke važnosti, kljub temu pa se opaža, da je nenačrta akcija sovjetske Rusije v tem delu Evrope izzvala v Berlinu neprijeten vtis. Nemški tisk samo na kratko beleži ta dogodek.

Stockholm, 31. maja. p. »Afterbladet« poroča, da je spor, ki je nastal med Sovjetsko zvezo in Litvo resnejšega značaja, kakor pa je sploščka kazalo. Odgovor litovske vlade na sovjetski protest je bil le formalnega značaja. Zaradi tega v Moskvi sodijo, da so bili sovjetski vojniki iz litvanskih garnizij ugrabljeni z vednostjo ali celo s pomočjo litovskih oblasti. Spričo tega je pričakovati, da bo v kratkem v Litvi izvršena sprememba vlade, ni pa verjetno, da bi sovjetska Rusija Litvo okupirala.

Stockholm, 31. maja. z. V tukajšnjih krogih je izzvala protestna nota, ki jo je izročila sovjetska vlada litovski vladi zaradi dogodkov s sovjetskimi vojniki v Litvi, veliko pozornost. Listi poročajo, da so litovski vladni krogi zaradi nastopa sovjetske vlade zelo vznemirjeni. Molotov je pozval v četrtek k sebi litovskega poslanika ter mu osebno izročil noto sovjetske vlade s pripombo, da bo sovjetska vlada izvajala represalije, če ne bo dobila zadovoljivega odgovora. Litovski poslanik je takoj z letalom odpotoval v Kovno in obvestil vlado. Litovska vlada je takoj pristala na najstrožjo preiskavo in ponudila sovjetski

vladi, da poveri preiskavo mešani komisiji. Molotov pa je ta predlog odklonil, češ da preiskava sploh ni potrebna, ker so krivci že znani.

V svoji noti navaja sovjetska vlada, da so v zadnjem času kar po vrsti izginjali vojniki sovjetskih posadk na Litovskem. Bili so ponoči napadeni in odvedeni: neznanokam, tam so jih imeli zaprte v kleteh ter so z raznimi mukami skušali od njih izsiliti vojaške tajnosti. Nekateri vojniki so se čez par dni vrnili drugi pa so izginili.

V litovskih vladnih krogih se prepričani, da je na delu neka »črna roka«, ki hoče za vsako ceno skaliti dobre odnose med Litvo in sovjetsko Rusijo. Litovska vlada opozarja v svojem odgovoru na to, da je doslej vselej storila vse, da tak« početje prepreči in je zaradi tega izgnila vse tuje in ostro nastopila zlasti proti poljskim beguncem, ki so skušali hujskati proti Moskvi.

Četniki zraka

Z odlokom angleškega letalskega ministristva imajo angleški letalci, ki so sestrelili najmanj 20 sovražnih letal, pravico voditi zračno borbo na svojo roko. Ti »asi« lahko operirajo na poljubnih odsekih po svoji uvidenosti in na lastno pest ter ne sodelujejo več v običajnih letalskih formacijah. Angleški letalci, ki so sestrelili najmanj 20 sovražnih letal so ustanovili klub »Zračnih hudičev«. Predsednik kluba je novozelandski letalec Cobber Kain, ki je baje sestrelil že 40 sovražnih letal.

Mladi rod na dramskem odru

Za Finžgarjevo »Našo kri«, s katero bo naša Drama zaključila sezono, je režiser Skrbinešek izbral nekaj sodelavcev izmed mlajših in najmlajših igralcev. Risba nam jih kaže po vrsti: Presestnik, Tiran, Kaukler, Raztresen, Novak.

Fran Lipah, ki je mojster v živu in pisani besedi, je ob tej priliki napisal za Gledališki list kratek, spoštovanja vreden stavek, ki v zgoščeni obliki podaja pregled dela, kar ga je Drama opravila v tej sezoni:

»Kacijanar« je že kot »Hudičev učencek

spoznal na »št. 72« pri »Kozucu vode« »Antigonoe«. »Striček Vanja« in »Georges Dandin« pa sta mu vseh »Treh komedijah« nasvetovala še »Zupanovo Micko«, toda njen »Varh« mu je prepovedal to »Kupčijo s smrtjo«, nakar mu je »Professor Klepec« na »Prisojni strani« prav po ljubljansko pokadil: »A smo deje res tek »Strahopetec«? — Bodimo pretkani kakor »Severna lisica«, in če igra »Parlijo šaha« sam »Revizore« s »Hamletom«, si recimo že mi: »Danes bomo tiči« in pokazimo po čem je »Naša kri«!

MALI OGLASI

Kam pa, kam?

Pri Putrichu
Danes in jutri ples. Vsi vabljeni. 14135-18

Službo dobi

Beseda 1 dan, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Monterja

za postavitev tvornice koščicne olja in hidravlične preše šif. Simun Horvat, Kričevci, banovna Hrvatska 13942-1

Stedilnik

namizni (Tischherd) — kupim takoj. Ponudbe Milkočič Elinspielerjeva-23. 14044-7

Trgovska hiša

v mestu na deželi išče samostojno dobro stano- no kuharico, ki vloga tudi solivje in sadje. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod 38 osebe. 14040-1

Večje število

zidarjev in tesarjev — sprejme tvrdka Emil To- mažič pri gradnji voja- šnice Slovenj Gradec. 14103-1

Službo dobi

Beseda 50 par, davek 3 din, ter 3 din za šifro ali dajanje naslova. Najmanjši znesek 15.

Blaginčarica

z maslo maturo in trg. šolo zmožna pisarniškega dela, strojevidna, išče službo v pisarni ali kot blaginčar- ka. Nastop takoj ali po dogovoru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »De- vetnajstletna«. 14008-2

Vajenci (ke)

Natakarkega vajenca z meščansko šolo ali odgo- varjaškim razredi. Sprejme šole, sprejem takoj. Srednje mesto. 14022-44

Auto, moto

Beseda 1 dan, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Avto »Morris«

model 1938 limuzina s premakljivo streho Schie- bedach, zelo dobro ohran- njen poceni prodam. — Poraba: benzina na 100 km 8 litrov, davek za te- kobe leto plačan. Naslo- vov v vseh posl. Jutra 14149-10

Zastizel

Beseda 1 dan, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Prepisovanje na stroj

prevzamem na dom. Na slo- v pustiti v ogl. odd. Jutra. 14052-3

Prodaj

Beseda 1 dan, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Večja količina

odrezkov bombazastih in volnenih, naprodaj. — M. Ogorevc, Grosuplje. 13990-6

Kupim

Beseda 1 dan, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Električni hladilnik

za gospodinjstvo 110 volt v dobrem stanju kupim. Ponudbe z opisom in ceno na Publicit- tas Zagreb, Ilca 9 pod tr. 56217. 14093-7

Veliko industrijsko podjetje išče za svojo centralo v Beogradu

KOMERCIJALNO OSEBJE
za prodajni oddelek in knjigovodstvo. Gre za stalno name- ščenje pod ugodnimi pogoji. — V poštev pridejo osebe obeh spolov, ki razpolagajo s primerno solsko izobrazbo, ki so jugoslovenski državljani ter perfektni v nemškem, srbo- hrvaškem in po možnosti tudi francoskem jeziku in ne nad 30 let stari. — Reflektanti naj naslovijo svoje ponudbe na Publicitas, Beograd, poštni pretinac 60 pod »ST-331«.

Veliko industrijsko podjetje na deželi išče za svoj tehnični oddelek

tehničnega korespondenta
s primerno solsko izobrazbo, ki ima že daljšo prakso v sličnih podjetjih. Pogoji so, da je jugoslovenski državljani, perfektno v srbohrvaškem in nemškem in po možnosti francoskem jeziku, ne preko 35 let star — Gre za stalno nameščenje pod ugodnimi pogoji. — Ponudbe nasloviti na Publicitas, Beograd, poštni pretinac 60, pod »ST-331«.

Mestni pogrebni zavod

Občina Ljubljana
Za vedno nas je zapustil naš ljubljani soprog, oče in svak, gospod

ALOJZI ZAMAN

PISMONOSA
dne 31. t. m., po kratki težki bolezni, previden s tola- žili sv. vere.

Na zadnji poti ga spremimo v nedeljo, dne 2. junija 1940, ob 5. uri popoldne izpred mlriške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, št. Rupert, dne 31. maja 1940.

Globoko žalujoci: ANTONIJA, soproga; MARIJA, JOSIP, ANTON, STANISLAVA, MARJAN, SILVA, otroci.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno št. d. kot tiskar Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

Malo sobico

novno opremljeno kopal- nica oddam boljše oseb- ni Cigaletova 3-II. des. 14164-23

Sobe išče

Beseda 50 par, davek 3 din, ter 3 din za šifro ali dajanje naslova. Najmanjši znesek 15.

Svoji dve hčerki

2 in 8 gimn. dam v po- polno oskrbo ugodni družini po možnosti s konverzijo v tujih je- zikih in glasovirjem. Po- znanstvo na »Zi. Jcd Ju- tra« pod »Dobro vzgoje- ni«. 14039-23a

Dopisi

Vsaka beseda 2 din; davek 3 din. Za dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 20 din.

Rembrandt.

Tako naj gre pomlad- nino? Kaj pomeni? Po- ljub Lisca. 14154-24

Pridelki

Beseda 1 dan, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Moko

najbolje kvalitete in vseh vrst, prodaj na veliko pod najugodnejšimi pogoji — Osrednja kmet. zadruga v Murski Soboti. 13989-33

Razno

ZA VSAKO PRILIKO
najboljša in naj- cenejša oblačila si nabavite pri

Preskerju,
sv. PETRA C. 14

Oporemljeno sobo

lepo opremljeno sobno zračno, mirno s kopalni- co v vili za 1 ali 2 ose- bi oddam takoj. Beži- grad 7-I. 14145-23

Oporemljeno sobo

lepo, sobno s posebnim v- hodom oddam s 1. junijem. Naslov v vseh po- slov. Jutra. 14147-23

Oporemljeno sobo

lepo, sobno s posebnim v- hodom oddam s 1. junijem. Naslov v vseh po- slov. Jutra. 14147-23

Oporemljeno sobo

lepo, sobno s posebnim v- hodom oddam s 1. junijem. Naslov v vseh po- slov. Jutra. 14147-23

Oporemljeno sobo

lepo, sobno s posebnim v- hodom oddam s 1. junijem. Naslov v vseh po- slov. Jutra. 14147-23

Oporemljeno sobo

lepo, sobno s posebnim v- hodom oddam s 1. junijem. Naslov v vseh po- slov. Jutra. 14147-23

Oporemljeno sobo

lepo, sobno s posebnim v- hodom oddam s 1. junijem. Naslov v vseh po- slov. Jutra. 14147-23

Oporemljeno sobo

lepo, sobno s posebnim v- hodom oddam s 1. junijem. Naslov v vseh po- slov. Jutra. 14147-23

Oporemljeno sobo

lepo, sobno s posebnim v- hodom oddam s 1. junijem. Naslov v vseh po- slov. Jutra. 14147-23

Oporemljeno sobo

lepo, sobno s posebnim v- hodom oddam s 1. junijem. Naslov v vseh po- slov. Jutra. 14147-23

Oporemljeno sobo

lepo, sobno s posebnim v- hodom oddam s 1. junijem. Naslov v vseh po- slov. Jutra. 14147-23

Oporemljeno sobo

lepo, sobno s posebnim v- hodom oddam s 1. junijem. Naslov v vseh po- slov. Jutra. 14147-23

Oporemljeno sobo

lepo, sobno s posebnim v- hodom oddam s 1. junijem. Naslov v vseh po- slov. Jutra. 14147-23

Oporemljeno sobo

lepo, sobno s posebnim v- hodom oddam s 1. junijem. Naslov v vseh po- slov. Jutra. 14147-23

Oporemljeno sobo

lepo, sobno s posebnim v- hodom oddam s 1. junijem. Naslov v vseh po- slov. Jutra. 14147-23

Oporemljeno sobo

lepo, sobno s posebnim v- hodom oddam s 1. junijem. Naslov v vseh po- slov. Jutra. 14147-23

Oporemljeno sobo

lepo, sobno s posebnim v- hodom oddam s 1. junijem. Naslov v vseh po- slov. Jutra. 14147-23

Oporemljeno sobo

lepo, sobno s posebnim v- hodom oddam s 1. junijem. Naslov v vseh po- slov. Jutra. 14147-23

SPORT

Štiri tekme — štiri odločitve Jutri bomo vedeli za štiri semifinaliste v prvenstvenem tekmovalju SNZ

Spored jutrišnjega drugega dela prvih odločitev v finalnem tekmovalju za prvenstvo SNZ je razdeljen takole:

v Čakovcu: CSK—Mars ob 16. na igrišču CSK, v Mariboru: Maribor—Olimp ob 15.30 na igrišču Železničarja, v Kranju: Kranj—Amater ob 16. na igrišču Kranja in na Jesenicah: Bratstvo—Železničar ob 16. na igrišču Bratstva.

To so suhi podatki o jutrišnjih štirih važnih tekmah, ki bodo pomenile za polovico nastopajočih obnem tudi konec nadaljnje- ga sodelovanja v tej konkurenci. Že prihodnje nedeljo bo šlo to tekmovalje dalje, toda v ožjo izbiro bodo prišli samo še štirje klubi, igrali pa bodo zmagovalec med Marsom in CSK proti zmagovalec med Olimpom in Mariborom v kraju prvega ter

zmagovalec med Amaterjem in Kranjem proti zmagovalec med Železničarjem in Bratstvom, prav tako v kraju prvega. Če bi hoteli biti nekoliko proroški, bi lahko zapisali še prognozo, da bo sta prihodnje nedeljo ti dve tekmi v Čakovcu in Kranju, in sicer med CSK in Mariborom ter Kranjem in Železničarjem. To pa so seveda že samo zelo smelega napovedi in bo vsaka mo- rebitna drugačna odločitev samo potrdila pravilo, da pri nogometu nikoli ne gre de- lati računov v naprej...

★
Celjski nogomet. Jutri ob 16.30 se bo pričela na celjski Glaziji zanimiva prijateljska tekma med SK Grafiko iz Ljubljane in SK Jugoslavijo. Ob 15. se bo pričela predtekma mladina SK Celja in SK Jugoslavije.

Sportne naprave v današnji Rusiji

Samo v Moskvi so zgradili stadion za nad 100.000 gledalcev

Podatki o sportnih napravah in sportnih stadionih v današnji Rusiji niso popolni in si po raznih virih medsebojno zelo nasprotujejo. Poznavalci razmer so mnenja, da so še najbolj verodostojni podatki, ki jih je objavil moskovski list »Zvezda« v svoji sportni rubriki in po katerih ima današnja Rusija 700 sportnih stadionov, 8.000 sportnih igrišč, 400 smučarskih postojank, 400 takozvanih vodnih postaj, 150 naprav za manjše kolesarske nastope in 10 velikih kolesarskih dirkališč, 8 zimskih bazenov za plavanje, 3.000 telovadnih dvoran in na tisoče manjših sportnih igrišč ter terenov za telesne vežbe.

Pred nekaj podrobnejšim pregledom, kje so vse te največje sportne naprave v Rusiji, je treba na kratko pojasniti kaj imenujejo Rusi stadione, majhne stadione in ostale sportne naprave, o katerih smo prej navedli nekatere številčne podatke.

Stadion je po teh pojmlih ograjen sportni teren z vsemi potrebnimi napravami za treninge in tekmovalja v lahki atletiki in ostalih sportnih panogah. Stadione so Rusi razdelili v tri skupine, majhne, srednje in velike po njihovi obliki. Majhni stadion zavzema ploskev okoli treh hektarjev in ima tribune, na katerih je prostora za največ 3.000 gledalcev. Srednji stadion meri okoli 4 hektarje ter ima tribune z do 10.000 mest. Veliki stadioni zavzemajo površino 5 hektarjev ali več in so na njih zgrajene tribune, na katerih je za več kakor 10.000 gledalcev prostora.

Sportne terene imenujejo tamkaj naprave, ki služijo samo za treninge v posameznih panogah in sportnih igrah, ne pa tudi za javne tekme. Smučarske postojanke so zgradbe, v katerih je pripravljeno vse najnujnejše za potrebe smučarjev in od koder delajo smučarji izlete ter tam tudi počivajo in dobivajo pomoč v prvi sili. Vodne postaje so sportne naprave na re-

(Iz knjižice »Sportske biblioteka« — »Drugovi na stadionu«.)

Prihodnjo soboto — boksarska tekma

Pred 14 dnevi je množica sportne Ljubljane v prepričanju, da ima boksarska sek- cija ZSK Hermesa svoj veliki medmestni boksarski turnir, čakala pred Delavsko zbornico na pričetek te prireditve, dasi je bila pravočasno odpovedana.

Da se v bodoče ne bo ponovilo kaj podobnega, opozarjajo prireditelji, da bo ta preložena prireditve, na kateri bodo nastopili najboljši boksaarji Jugoslavije, — v soboto dne 8. junija ob 20.30 v istih prostorih.

SK Slavija. Jutri ob 10. igrajo juniorji II. prijateljsko tekmo z juniorji Svobode. Juniorji I. bodo igrali z Mostami ob pol 17; kraj bo še objavljen. Vse gg. odbornike pozivam na redno sejo, ki bo jutri ob 10. v našem lokalu. Prosim vse sigurno — za- radi pokalnega turnirja. G. Kravos posebej! Načelnik.

Slovenska kolesarska zveza Ljubljana (službeno). Jutri trening tekma za juniorje na progi Ljubljana—Krašna—Ljubljana. Start in cilj pri gostilni Kačič na Tyrsevi c. Odhod ob 7.30 opozarjajo se vsi klubi, da je ta trening strogo obvezen za vse one juniorje, ki nameravajo nastopiti na državnem prvenstvu juniorjev, dne 9. junija t. l. v Zagrebu. Obnem se pozivajo vsi oni klubi, ki še do danes niso verificirali svojih vozačev, da to nemudoma nadoknadajo, ker sicer vozači — juniorji ne bodo imeli pravice nastopa na državnem prvenstvu. Vozači-juniorji se morajo javiti na startu jutri ob 7. kjer bodo prejeli potrebna navodila. Training-dirka bo seveda ob vsakem vremenu!

SK Hirijska (plavalna sekcija). Danes ob 18. obvezen članski sestanek plavalcev v klubovem tajništvu nad kavarno »Evropoc«. Načelnostvo.

Hermesanom-motoristom! Jutri ob 13. izpred nebotičnika izlet članstva in prijateljev na Gorenjsko. Udeležite se ga v čim večjem številu! Tajnik.

SK Grafika. I. moštvo naj dvigne opremo danes ob 17. do 18. pri Martinčiču na igrišču SK Hirijske. V nedeljo ob 7.30 vsi na glav. kolodvoru.

Kinematografi

Bled. Danes in jutri bo predvajal zvočni kino revijalni vefilm »Demonska simfonija« in običajen dodatek.

Jesenice. Zvočni kino Radio predvaja danes in jutri ob pol 21. (jutri tudi ob 15. uri) veseli film »Beg na Jadran«. V gl. vlogah Rolf Wanka. Film se godi v Dubrovniku in v Pragi. Med dodatki domač tekni »Zora« in zvočni žurnal. Sledi »Aljaska«.

Ribnica. Sokolski zvočni kino bo predvajal v nedeljo 2. junija ob 15.15 in 20.30 film »Carica se zabava«. Dodatek Foxov zvočni tekni. Kinematografska predstava danes v soboto odpade zaradi koncerta, ki ga priredi vojaška godba.

ZAHVALA

V imenu sinčka Mitja, sorodnikov ter v svojem lastnem imenu se tem potom zahvaljujem vsem, ki so sočustvovali z nami ob nenadni smrti mojega moža, gospoda

inž. Zlatka Najzerja

ter ga v tako lepem številu spremljali na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala predvsem lastniku tvrde Ehrlich gosp. Ehrlichu, nadalje tovarišem inženjerjem, Ehrlichovi godbi, uradničtvu ter delavcem in vsem, ki so kakorkoli počastili njegov spomin.

MARIBOR, dne 30. maja 1940.

Inž. ANI NAJZER

Naše gledališče

Sobota, 1.: Naša kri. Premiera. Premierški abonma

Nedelja, 2.: Severna lisica. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Ponedeljek, 3.: zaprto.

Torek, 4.: zaprto.

Zadnja premiera v tekoči sezoni bo Flužgarjeva ljudska igra »Naša kri« v režiji Milana Skrbinška. Igrali jo bodo druzi za premierski abonma. Igra predstavlja kos zgodovine iz življenja našega kmeta in slika težke preizkušnje, ki so ga zdale za časa Napoleoneve vladje v Iliriji. V igri bo nastopil v važnejših vlogah naš igralski naraščaj Presnetič, Sever, Kaukler, Brezigar, Raztresen, Tiran in Novak. Glavne vloge igra Milava Boltar-Ukmarjeva in Drenovec.

Resni in zabavni, duhoviti in učinkoviti prizori so značilnosti Herzegovce komedije »Severna lisica«. Blesteče pisani dialogi in preobratni v dejanju, dajejo delu povsem francoski čar. Opozarjamo na to igro, ki si jo velja ogledati. Igrajo Mira Danilova, Kralj, Vida Juvanova, Gregorin in Drenovec. Režija je prof. Šestova. Veljajo znižane cene od 20 din navzdol.

OPERA

Sobota, 1. junija: Kleopatra. Rer B. Nedelja, 2.: Tosca. Izven. Gostovanje Teje Laboševje iz Zagreba in Borisa Popo- va. Znižane cene.

Ponedeljek, 3.: zaprto.

Torek, 4.: zaprto.

Zaradi nenadne oboletosti g. Nikole Cvečiča odpade njegovo nocojšnje gosto- vanje v »Evgeniju Oneginu«, ter se bo namesto tega uprizorila »Svava« in »Zvir- na zgodovinska opera« »Kleopatra« za red B. Svavrovo delo je po originalnosti glasbene koncepcije in pestrosti sližeja nedvomno najpomembnejše naše operno delo, ki po širokopolnostnosti celotne zasnove sploh nima primere v naši literatu- ri. Našo odlično uprizoritev je zrežiral C. Debevec, glasbeno naštediral avtor, nar- črte za izvrstno inscenacijo pa je izdelal inž. Franz. V naslovni partiji se je zlasti lepo uveljavila naša odlična mlada sopranistka V. Heybalova skupno z Jankom, Francom, Betetom in ostalimi prvimi soli- sti našega ansambla.

Baritonist Boris Popov in dramska sopranistka Tea Laboševa bosta v nedeljo zvečer ponovno gostovala v odlično upri- zorjeni Puccinijevi »Tosci«, kjer sta žela pri zadnjem skupnem nastopu impo- zantni uspeh. Tea Laboševa je pevka zelo toplega glasovnega materiala in izvrstne izsolanosti in živega smisla za pristno igralsko doživetje. V njeni kreaciji naslovne partije »Tosce« so te njene odlike še posebno lepo prišle do izraza. Tu- di Popova lik Scarpie je igralsko in pevsko vseskozi odlični, dočim je Franzlov Cavaradosi sploh ena najboljših njegovih partij. Dirigent dr. Svava.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 1. junija: Ples v maskah. Red C. Nedelja, 2.: Baletni večer ljubljanske ope- re. Red B.

RADIO

Sobota, 1. junija
Ljubljana 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi in poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov. — 12.00: Druga za drugo se plošče vrtijo, pa za oddih in zabavo skrbijo. — 12.30: Poročila in objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Druga za drugo se plošče vrtijo, pa za oddih in zabavo skrbijo. — 14.00: Poročila. — 17.00: Otroška ura (lutkovna igra »Pavlihova srečka«). — 17.30: Udovčeva in Lavševa pojeta (plošče). — 17.50: Pregled sporeda. — 18.00: Za delopust igra radijski orkester. — 18.40: Dekanija Kozeje v šmarnem okraju (predavaja prof. dr. V. Tillerja). — 19.00: Napo- vedi in poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20.00: Zunanje-politični pregled. — 20.30: Vombegarjeva vesela zvočna igra »Nazaj k naravi«. — 22.00: Napo- vedi in poročila. — 22.15: Za vesel konec tedna igra radijski orkester.

Beograd 17.45: Narodna glasba na harmoniki. — 19.40: Narodne pesmi. — 20.40: Violinski koncert. — 21.10: Operne arije. — 22.00: Prenos glasbe iz kavarne. — 22.50: Plesna glasba (plošče). — Zagreb 17.15: Koncert radijskega orkestra. — 20.00: Mo- ski zbor poje narodne pesmi. — 20.30: Ko- morni koncert. — 22.35: Plesna glasba. — Sofija 14.00: Narodna glasba. — 16.30: Glasba za ples in zabavo. — 18.00: Narod- na glasba. — 18.30: Mandolinski kvartet. — 19.00: Bariton. — 20.00: Radijski orkester. — 20.45: Sopran. — 22.00: Plesna glasba. — Praga 19.20: Pisan glasben spored. — 21.20: Plošče. — 21.30: Odlomki iz operet. — 22.30: Plesna glasba (plošče). — London 21.35: Lahka glasba. — 21.50: Plesna glas- ba. — Pariz 20.25: »Madame Butterfly«. — 21.05: Plošče. — 21.50: Lahka glasba in pesmice. — 23.15: Jazz. — Rim 17.15: Naj- novejše plošče. — 20.45: Pesni s plošč. — 21.00: Simfonični koncert. — 23.15: Plesna glasba. — Berlin 19.15: Orkester in solisti — 21.15: Glasba s plošč. — 21.30: »Mela dija in ritem« — 23.00: Nočni koncert.